

A hand in a white glove points to a document titled "Pensioenbegrippen". The background is a blue gradient with binary code (0s and 1s) and a perspective effect of lines receding into the distance.

Pensioenbegrippen

www.pensioenbegrippen.nl

maart 2006

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Algemeen.....	4
A.....	6
B.....	14
C.....	20
D.....	25
E.....	29
F.....	32
G.....	35
H.....	37
I.....	39
J.....	44
K.....	46
L.....	48
M.....	52
N.....	54
O.....	55
P.....	60
Q.....	68
R.....	69
S.....	73
T.....	78
U.....	81
V.....	83
W.....	89
Y.....	94
Z.....	95

Voorwoord

Voor veel mensen maken de specifieke pensioenbegrippen de pensioenmaterie alleen maar extra ingewikkeld. Degenen die regelmatig te maken hebben met de pensioenmaterie zullen veel pensioenbegrippen wel (her-)kennen, maar ook bij hen kan het voorkomen dat een begrip onbekend is of in zijn context niet geheel duidelijk is.

In dit boekje wordt de betekenis van veel voorkomende begrippen op pensioengebied uitgelegd. Het is bedoeld als handzaam naslagwerk voor momenten dat een pensioenbegrip (nader) verklaard moet worden. Voor suggesties of opmerkingen ten aanzien van de in dit boekje opgenomen begripsomschrijvingen houden wij ons aanbevolen.

Disclaimer

Hoewel wij ernaar streven om correcte en actuele informatie te verschaffen, kunnen wij niet garanderen dat de informatie juist is op het moment waarop deze ontvangen wordt of dat de informatie na verloop van tijd nog steeds juist is. Op grond van de informatie dienen derhalve geen acties te worden ondernomen zonder voorafgaand deskundig advies.

© Watson Wyatt maart 2006

Algemeen

4%-CIRCUIT

Aanduiding voor ‘Stichting 4%-circuit voor Waardeoverdracht’ die tot 1 januari 1999 bestond. Per deze datum is het **4%-circuit** samen met het SDS-circuit opgegaan in een nieuwe stichting, genaamd **Het Circuit**.

Zie ook: **circuit van waardeoverdrachten, waardeoverdracht**.

4%-PLUS-CIRCUIT

Aanduiding voor ‘Stichting 4%-plus-circuit voor Waardeoverdracht’ die tot 1 januari 1999 bestond. Per deze datum is het 4%-plus-circuit opgegaan in **Het Pluscircuit**.

Zie ook: **circuit van waardeoverdrachten, waardeoverdracht**.

15-JAARSFINANCIERING

Op grond van het Uitvoeringsbesluit pensioenaspecten sociaal akkoord 2004 kan gedurende 2 jaar na 1 januari 2006 een pensioentoezegging over gemiste fiscale ruimte uit het verleden worden gedaan. Hierbij moet worden uitgegaan van een pensioenleeftijd van 65 jaar. Met betrekking tot deze pensioenaanspraak mag worden afgeweken van de eisen in de PSW. De financiering en toekenning van de vastgestelde pensioenaanspraak hoeft pas na 15 jaar dan wel de eerdere pensioendatum plaats te vinden.

30%-REGELING

Onder voorwaarden is het mogelijk voor werkgevers om een belastingvrije kostenvergoeding van 30% van het loon toe te kennen aan buitenlandse werknemers. De buitenlandse werknemers moeten dan tijdelijk in Nederland te werk gesteld zijn. Tot 1 januari 2001 betrof het bovengenoemde percentage 35% en werd gesproken van de 35%-regeling.

40-DEELNEMINGSJARENPENSIOEN

Met ingang van 1 januari 2005 kan een 40-deelnemingsjarenpensioen worden toegezegd. In de situatie dat een werknemer 40 deelnemingsjaren heeft bereikt kan – ongeacht het feitelijk opgebouwde pensioen – op 63-jarige leeftijd een ouderdomspensioen worden toegezegd van 70% van het laatst verdiende loon inclusief de AOW. Met ingang van 1 januari 2005 heeft de pensioenuitvoerder de verplichting om deelnemingsjaren te registreren.

(65-X)-SYSTEEM

Financieringsmethode voor pensioenaanspraken, waarbij het verschil tussen bereikbare en al gefinancierde pensioenaanspraken wordt gedeeld door het aantal toekomstige dienstjaren (**pensioenleeftijd** minus al bereikte leeftijd, dus 65-x). De uitkomst van deze formule geeft het pensioenbedrag dat met een **koopsom** moet worden ingekocht. Dit principe wordt jaarlijks herhaald. Verhogingen van pensioenaanspraken, die voortvloeien uit verhogingen van de **pensioengrondslag**, worden bij de (65-x)-methode gelijkmatig verdeeld over de toekomstige diensttijd. Dit betekent, voor één **deelnemer** gezien, dat de pensioenlasten in de jaren vlak voor de **pensioendatum** erg hoog kunnen worden bij stijging van de pensioengrondslag. Op grond van wijzigingen in de **Pensioen- en spaarfondsenwet** is het (65-x)-systeem per 1 januari 2000 verboden. Hiervoor geldt een overgangperiode van 10 jaar waarin de financiering over de reeds verstreken jaren moet plaatsvinden.

100%-NORM

Norm uit de Wet fiscale behandeling van pensioenen. De norm houdt in dat het totale **ouderdomspensioen**, inclusief de **AOW**, nooit meer mag bedragen dan 100% van het pensioengevend loon. Het ouderdomspensioen mag bij wijze van uitzondering boven de 100%-norm uitstijgen, indien dit wordt veroorzaakt door **waardeoverdracht**, **indexering** van het pensioen van **niet-actieven**, uitruil van **nabestaandenpensioenen** voor **ouderdomspensioenen** of variatie in de hoogte van de uitkering.

A

AANWIJZING

Opdracht van **de Nederlandsche Bank** aan het bestuur van een **pensioenfonds** om het beleid of de uitvoering van het beleid van het pensioenfonds zodanig aan te passen, dat het in overeenstemming wordt gebracht met wettelijke regels. Het is een instrument van de Nederlandsche Bank om naleving van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** bij pensioenfondsen af te kunnen dwingen.

AANZEGGING

Mededeling van **de Nederlandsche Bank** aan het bestuur van een **pensioenfonds** dat het vanaf een bepaald tijdstip zijn bevoegdheden slechts mag uitoefenen na toestemming van een of meer door de Nederlandsche Bank aan te wijzen personen. Op grond van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** kan een aanzegging pas worden gedaan, indien door het fondsbestuur niet of niet voldoende binnen de daartoe gestelde termijn gevolg is gegeven aan een eerder gegeven **aanwijzing** van de Nederlandsche Bank, tenzij de Nederlandsche Bank meent dat direct ingrijpen noodzakelijk is.

ABSOLUTE RETURN

Een fonds of portefeuille dat een 'absolute return' nastreeft, heeft als doel iedere verslagperiode een positief rendement te behalen, dat in ieder geval boven het rendement op kasgeld ligt.

ABTN

Afkorting voor **actuariële en bedrijfstechnische nota**.

ACHTERBALKON

De in een **levensjarenstelsel** toegepaste verhoging van de aanspraken over alle jaren – vanaf een bepaalde leeftijd – voorafgaand aan de aanvang van het deelnemerschap van de **deelnemer**. Het levensjarenstelsel is met ingang van 1 juni 1999 fiscaal niet meer toegestaan.

ACTIEF BELEGGEN

Op grond van een bepaalde marktvisie wordt afgeweken van de **benchmark**, om zo te trachten een betere **performance** te behalen. Zie ook: **passief beleggen**.

ACTUARIEEL BENODIGDE PREMIE

Actuariële waarde van de in te kopen pensioenaanspraken. Deze premie wordt vastgesteld rekening houdend met hetgeen hierover is afgesproken in de **financieringsovereenkomst**.

ACTUARIEEL HERREKENEN

Het herrekenen van aanspraken bij een (gedeeltelijk) gewijzigde ingangsdatum of omzetting in een andere pensioensoort., rekening houdend met **actuariële grondslagen**. Vanaf 1 januari 2002 dient de herrekening op basis van **collectieve actuariële gelijkwaardigheid** plaats te vinden voor de opgebouwde rechten vanaf deze datum of voor het geheel indien dit in het pensioenreglement zo is bepaald.

ACTUARIEEL GENOOTSCHAP (AG)

Het Actuarieel Genootschap is een vereniging, welke kantoor houdt in Woerden, die zich de bestudering en ontwikkeling van de actuariële wetenschappen ten doel stelt, alsmede de verbreding van de wetenschappelijke basis van de werkzaamheden van de **actuaris** en het geven van voorlichting over de taak en de bevoegdheid van de actuaris. Voorts heeft het Actuarieel Genootschap gedragsregels opgesteld, waaraan de leden zich dienen te houden, om het aanzien en de waardigheid van het beroep actuaris hoog te houden.

ACTUARIEEL JAARWERK

Jaarlijkse werkzaamheden waarin de **voorziening pensioenverplichtingen** wordt vastgesteld en waarin de analyse van het **technische resultaat** wordt verricht. Dit jaarwerk wordt uitgevoerd en/of gecontroleerd door de **actuaris**.

Zie ook: **actuariële verklaring, technisch resultaat**.

ACTUARIEEL NEUTRAAL

Bij de omzetting van een kapitaal in periodieke pensioenuitkeringen of bij **uitruil** van diverse pensioenvormen (bijvoorbeeld **nabestaandenpensioen** inruilen voor een hoger **ouderdompensioen**) worden tarieven gehanteerd.

Men spreekt van actuarieel neutraal als de **actuariële waarde** van de pensioenaanspraken voor omzetting gelijk is aan de **actuariële waarde** van de pensioenaanspraken na omzetting. Bij de vaststelling van de **actuariële waarde** kunnen zowel sekseafhankelijke als sekseneutrale tarieven worden gehanteerd.

Zie ook: **actuarieel herrekenen**.

ACTUARIËLE EN BEDRIJFSTECHNISCHE NOTA (ABTN)

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een actuariële en bedrijfstechnische nota. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven. De actuariële en bedrijfstechnische nota moet in ieder geval een beschrijving bevatten van de financieringsmethode, de wijze van berekening van de bijdragen en van de **toereikendheidstoets**, alsmede een uiteenzetting van het **beleggingsbeleid**, een organogram en een mandaatregeling. De actuariële en bedrijfstechnische nota moet aan **de Nederlandsche Bank** worden overgelegd.

ACTUARIËLE GRONDSLAGEN

Wanneer een **contante waarde** van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald, maakt de **actuaris** gebruik van actuariële grondslagen, zoals:

- de **rekenrente**;
- de kansstelsels: sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalidatiekansen, frequenties van gehuwd zijn, soms ook toekomstige salarisontwikkeling of indexatiebeleid, enz.;
- kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/ of uitbetalingkosten).

ACTUARIËLE METHODEN

Methoden om met behulp van **actuariële grondslagen** de **contante waarde** van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen te berekenen. Methoden om pensioenbijdragen vast te stellen zijn onder andere: **premiesysteem, koopsomsysteem, inhaalpremiesysteem, inhaal-koopsomsysteem** en het **dynamische premiesysteem**. Ook bestaan verschillende methoden om de reservering voor **nabestaandenpensioen** vast te stellen (zie ook **bepaalde** en **onbepaalde vrouw/man/partner**).

ACTUARIËLE OPRENTING

Het actuariële (neutraal) verhogen van een aanspraak op (tijdelijk) **ouderdompensioen** bij uitstel van de ingangsdatum. Door uitstel van de ingangsdatum wordt de verwachte uitkeringsperiode verkort waardoor, rekening houdend met de kans op sterfte en een interesttoevoeging in de uitstelperiode, de **contante waarde** van de aanspraak op (tijdelijk) ouderdompensioen aangroeit. Vanaf 1 januari 2002 dient de oprenting op basis van **collectieve actuariële gelijkwaardigheid** plaats te vinden voor de opgebouwde rechten vanaf deze datum of voor het geheel indien dit in het pensioenreglement zo is bepaald.

ACTUARIËLE PRINCIPES LEVEN

Levensverzekeraars moeten voldoende voorzichtigheid in acht nemen bij de vaststelling van de voorzieningen, door in de **actuariële grondslagen** rekening te houden met veiligheidsmarges. In diverse wetgeving worden voorschriften ten aanzien van deze veiligheidsmarges gegeven. **De Nederlandsche Bank** heeft in de Actuariële principes leven aangegeven hoe zij deze voorschriften interpreteert. In de toekomst zullen de actuariële principes worden vervangen door een **financieel toetsingskader**, waarin nieuw te hanteren waarderingsmethoden zijn aangegeven.

ACTUARIËLE PRINCIPES PENSIOENFONDSEN

Pensioenfondsen moeten voldoende voorzichtigheid (prudentie) in acht nemen bij de financiële opzet van het fonds en bij de invulling die hier in de praktijk aan wordt gegeven. |

De Nederlandsche Bank heeft in de Actuariële principes pensioenfondsen aangegeven wanneer hieraan volgens haar is voldaan. In de toekomst zullen de actuariële principes worden vervangen door een **financieel toetsingskader**, waarin nieuw te hanteren waarderingsmethoden zijn aangegeven.

ACTUARIËLE WAARDE

De **contante waarde** van een reeks toekomstige uitkeringen of bijdragen berekend op basis van **actuariële grondslagen**.

ACTUARIS

Een actuaris combineert economische en wiskundige technieken. De actuaris heeft zich gespecialiseerd in verzekeringswiskunde (zowel levensverzekering als schadeverzekering). Met behulp van de verzekeringswiskunde bepaalt de actuaris hoe hoog de benodigde **koopsom** of **premie** moet zijn voor bepaalde verplichtingen. De actuaris verricht risicoanalyses en bepaalt welk bedrag voor toekomstige verplichtingen moet worden gereserveerd. Verder houdt de actuaris zich bezig met het samenstellen van modellen om verplichtingen en beleggingen van een **pensioenfonds** of een verzekeraar optimaal op elkaar af te stemmen (matching) en om de samenstelling van het beleggingspakket te optimaliseren.

ACTUARIS AG

Een **actuaris** die lid is van het **Actuariel Genootschap**.

ADSPIRANT-DEELNEMER

Zie: **aspirant-deelnemer**.

AEX-INDEX

Een index die de stemming op de Amsterdamse aandelenbeurs weergeeft. Voor de meting van deze index zijn 25 Nederlandse fondsen geselecteerd, die 80% van de totale marktkapitalisatie van Nederlandse beursgenoteerde fondsen vertegenwoordigen. Het belangrijkste selectie criterium van de 25 Nederlandse fondsen in de index, is het totale handelsvolume van de afgelopen drie jaar.

A-FACTOR

Aanduiding voor de pensioenaangroei die in een kalenderjaar heeft plaatsgevonden. Ter bepaling van de lijfrentepremieaftrek in enig kalenderjaar moet bij de bepaling van de **jaarruimte** rekening worden gehouden met deze pensioenaangroei. Onder pensioenaangroei dient te worden verstaan de aan het onmiddellijk aan het kalenderjaar (jaar van berekening van de jaarruimte) voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen aangroei van pensioenaanspraken, vanwege een toeneming van de diensttijd. Het betreft hier alleen de pensioenaangroei in het kader van levenslang **ouderdomspensioen**. Pensioenverhogingen die betrekking hebben op **backservice** jaren en winstbijschrijvingen spelen geen rol. Dit geldt tevens voor de pensioenaangroei vanwege vrijwillig betaalde **premies** welke worden gefinancierd uit deblokking van een werknemersspaarregeling.

AFFINANCIERING

Financieringssysteem waarmee alle **pensioenaanspraken** op het moment van toezeggen worden ingekocht. Om dit te bereiken wordt bij een verhoging van de **pensioengrondslag** ook meteen de **backserviceverplichting** volledig gefinancierd. Een consequentie hiervan is dat de pensioenlasten schoksgewijs kunnen stijgen en dalen. Op grond van de per 1 januari 2000 gewijzigde **Pensioen- en spaarfondsenwet** dienen de pensioenaanspraken aan het einde van ieder kalenderjaar en bij tussentijdse beëindiging van het deelnemerschap te zijn afgefinancierd (zie voor een uitzondering hierop (65-X)-systeem). Het affinancieringssysteem komt ook voor onder de naam '**koopsomsysteem**'.

AFKOOP EN AFKOOPWAARDE

De afkoopwaarde is het bedrag dat ineens wordt uitgekeerd ter vervanging van een verplichting om in de toekomst een serie betalingen te doen (afkoop).

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** verbiedt afkoop in vrijwel alle gevallen (artikel 32, vierde lid). Er zijn een paar uitzonderingen:

- kleine pensioenen mogen na ingang – of in het geval van emigratie, na de emigratie – worden afgekocht. Er is sprake van een klein pensioen indien het **pensioen** op het tijdstip van ingang maximaal een bepaald bedrag bedraagt dat op grond van de Pensioen- en spaarfondsenwet jaarlijks wordt vastgesteld. Voor emigranten is dit bedrag verdubbeld;
- als minder dan een jaar is deelgenomen aan een pensioenregeling, mag het opgebouwde pensioen worden afgekocht;
- afkoop is toegestaan in geval van **waardeoverdracht** (artikel 32a/32b/32ba PSW);
- indien en voorzover de op grond van een **beschikbarepremieregeling** in te kopen pensioenaanspraken de **100%-norm** overschrijden is afkoop toegestaan;
- afkoop van prepensioen ten behoeve van levensloopregeling.

Afkoop van pensioenaanspraken van emigranten is – behoudens de afkoop van kleine pensioenen – niet meer toegestaan.

AFM

Afkorting van **Autoriteit Financiële Markten**.

AG-TAFELS

Jaarlijks publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) **sterftetafels** die zijn gebaseerd op waarnemingen van sterfte in de bevolking. Deze sterftetafels zijn nog niet geschikt voor gebruik door **actuarissen**: het verloop van de sterftetekansen is nog te grillig en bepaalde belangrijke wetmatigheden zijn nog niet opgenomen. Om die sterftetafels geschikt te maken voor actuariael gebruik worden ze aangepast door het Actuarieel Genootschap. Deze aangepaste tafels krijgen de naam ‘AG-tafels’.

ALLEENSTAANDENPENSIOEN

In veel pensioenregelingen is de **franchise** afgeleid van de **AOW**-uitkering die twee gehuwden of ongehuwd samenwonenden gezamenlijk ontvangen. Alleenstaanden ontvangen in werkelijkheid een AOW-uitkering die lager is dan het **AOW**-bedrag dat in de franchise is verwerkt. In sommige pensioenregelingen wordt aan alleenstaanden een extra aanspraak op **ouderdomspensioen** toegekend, ter compensatie van het verschil tussen de werkelijke **AOW**-uitkering en de

AOW-uitkeringen voor twee gehuwde 65-plussers. Deze extra aanspraak op ouderdomspensioen wordt vaak ‘alleenstaandenpensioen’ of ‘ongehuwdenpensioen’ genoemd.

Per 1 januari 2002 is deze pensioenvorm niet meer toegestaan, als gevolg van het verbod op discriminatie naar burgerlijke staat, dat op die datum in werking is getreden.

ALM

Afkorting van Asset Liability Management, het afstemmen van de **beleggingsmix** op verplichtingen. Het uitvoeren van een ALM-studie kan een **pensioenfonds** of verzekeringsmaatschappij behulpzaam zijn bij het kiezen van de juiste beleggingsmix. Een ALM-studie kent de volgende aspecten:

- 1) het in kaart brengen van de financiële stromen;
- 2) de simulatie van toekomstige financiële posities;
- 3) de samenhang met de economische omgeving;
- 4) de vergelijking van beleidsvarianten.

AMBITIENIVEAU

Zie **indexatieambitie**.

ANNUÏTEIT

Een serie gelijkblijvende betalingen die bestaan uit een rente- en een aflossingsdeel en die dienen om een schuld mee af te lossen. Doordat er met elke betaling steeds een deel van de schuld wordt afgelost, neemt de schuldrest en dus ook de rentevergoeding over die schuldrest geleidelijk af. Omdat de som van rente- en aflossingsdeel steeds gelijk is, neemt het aflossingsdeel in de betalingen steeds verder toe tijdens de terugbetalingperiode.

ANTICUMULATIE

Uitkeringen uit hoofde van de wettelijke sociale zekerheid kunnen samenlopen met uitkeringen op grond van een pensioenregeling. Het bekendste voorbeeld daarvan is de samenloop van ouderdomspensioen dat ingaat vóór het bereiken van de 65-jarige leeftijd, met een WAO-uitkering. Ter voorkoming van een dergelijke cumulatie worden in pensioenregelingen zogeheten anticumulatiebepalingen opgenomen. De anticumulatiebepaling in de pensioenregeling zorgt ervoor dat de pensioenuitkeringen verminderd worden met de uitkeringen uit hoofde van de wettelijke sociale zekerheid.

ANW

Afkorting voor de Algemene nabestaandenwet.

De Anw heeft vanaf 1 juli 1996 de **AWW** vervangen. Het is een **volksverzekering**, die geldt voor alle ingezetenen van Nederland en degenen die in dienst zijn van een Nederlandse werkgever. De Anw voorziet in uitkeringen bij overlijden van een verzekerde aan de man of vrouw met wie de verzekerde was gehuwd of ongehuwd samenwoonde. Tevens kent de Anw een uitkering voor de ex-echtgeno(o)t(e) ten opzichte van wie de overleden verzekerde een alimentatieplicht had, en voor kinderen die door het overlijden van een verzekerde ouderloos zijn geworden. Het recht op een Anw-uitkering (met uitzondering van de uitkering voor wezen) is afhankelijk van leeftijd, gezinssamenstelling en mate van arbeids(on)geschiktheid van de nabestaande. Een eventueel eigen inkomen is van invloed op de hoogte van de Anw-uitkering.

ANW-GAT

Geeft het verschil aan tussen de uitkering die kon worden verkregen uit hoofde van de **AWW** en de uitkering die een nabestaande uit hoofde van de **ANW** verkrijgt.

ANW-HIAAT

Zie: **ANW-gat**.

AOW

Afkorting voor de algemene ouderdomswet. Het is een **volksverzekering**, die geldt voor alle ingezetenen van Nederland en voor degenen die in dienst zijn van een Nederlandse werkgever. De **AOW** voorziet in uitkeringen bij ouderdom. De uitkeringen gaan in op de eerste dag van de maand waarin de verzekerde 65 jaar wordt.

De hoogte van de uitkeringen is niet afhankelijk van het loon dat gedurende een eventuele loopbaan is verdiend, maar is afhankelijk van de burgerlijke staat en de gezinssituatie waarin de verzekerde verkeert.

AOW-GAT

Per 1 januari 2015 zal de partnertoeslag aan AOW'ers met een partner die jonger is dan 65 jaar komen te vervallen. Voor personen die zijn geboren op of na 1 januari 1950 en dus op of na 1 januari 2015 de 65-jarige leeftijd bereiken, kan het gezamenlijke inkomen hierdoor tijdelijk lager worden. Dit wordt het aow-gat genoemd. De grootte van dit gat is afhankelijk van het leeftijdsverschil tussen beide partners.

AOW-HIAAT

Zie: **AOW-gat**.

ALPHA

Een maatstaf voor de afwijking (**out/underperformance**) van het rendement van een beleggingsportefeuille ten opzichte van het rendement van de benchmark. Alpha wordt gebruikt om aan te geven wat de bijdrage van de vermogensbeheerder is geweest aan het rendement van de portefeuille, omdat het rendement van de benchmark (**beta**), waar de beheerder geen invloed op heeft, eruit is gehaald.

APP

Zie: **Actuariële principes pensioenfonds**.

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSPENSIOEN

Deze pensioenvorm voorziet in uitkeringen bij arbeidsongeschiktheid. Vaak fungeren deze als aanvulling op de uitkeringen krachtens de **Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering**.

Arbeidsongeschiktheidspensioen eindigt uiterlijk op de **pensioenleeftijd**.

Zie: **premienvrije pensioenopbouw**.

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSRISICO

Het financiële risico als gevolg van arbeidsongeschiktheid.

Als risico's kunnen daarbij worden genoemd enerzijds de aanvulling op het inkomen gedurende de periode van arbeidsongeschiktheid en anderzijds de voortzetting van de pensioenopbouw gedurende die periode.

ASPIRANT-DEELNEMER

Werknemer die een partner en/ of kinderen heeft, maar die nog niet de vereiste leeftijd heeft bereikt om deel te mogen nemen aan de pensioenregeling van zijn werkgever. Voor aspirant-deelnemers wordt op risicobasis een **nabestaandenpensioen** en soms ook een **arbeidsongeschiktheidspensioen** verzekerd.

ASSET-MIX

Zie: **beleggingsmix**.

AUDITCOMMISSIE

In ‘**Principes voor goed pensioenfondsenbestuur**’ geopperde mogelijkheid om jaarlijks het functioneren van het bestuur te laten toetsen door een auditcommissie. Deze bestaat uit ten minste drie onafhankelijke deskundigen.

AUTORITEIT FINANCIËLE MARKTEN

De **AFM** is toezichthouder op het gedrag van en de informatieverstrekking door alle partijen op de financiële markten in Nederland. Zie ook **gedragstoezicht** en **effectentypisch gedragstoezicht**.

AWW

Afkorting voor de Algemene Weduwen- en Wezenwet.
De AWW is per 1 juli 1996 vervangen door de **ANW**.

B

BACKSERVICE

Verhoging van pensioenaanspraken over achterliggende dienstjaren bij verhoging van de **pensioengrondslag**. Deze verhoging van pensioenaanspraken komt vooral voor in **eindloonregelingen**.

BACKSERVICEPENSIOEN

Het deel van het totale pensioen dat betrekking heeft op verstreken jaren van deelneming.

BACKSERVICERESERVE

contante waarde van het gedeelte van de **backserviceverplichtingen**, dat nog niet is gefinancierd met **koopsom-** of **premiebetalingen** aan een **pensioenfonds** of **levensverzekeraar**. De term ‘backservicereserve’ wordt vaak gebruikt om een bepaalde reservering op de balans van een onderneming mee aan te duiden.

BACKSERVICEVERPLICHTINGEN

De verplichtingen met betrekking tot de **backservicepensioenen**.

In de fiscale sfeer wordt met ‘backserviceverplichtingen’ ook wel dat gedeelte van het totale backservicepensioen bedoeld, dat nog niet met betaling van **koopsommen** of **premies** is gefinancierd.

BARBER-ARREST

Arrest van 17 mei 1990 waarin het Europese Hof van Justitie heeft bepaald dat pensioen kan worden aangemerkt als een vorm van beloning in de zin van artikel 119 van het EU-Verdrag, zodat **directe** of **indirecte discriminatie** op grond van geslacht in aanvullende pensioenregelingen niet is toegestaan. Dit betekent dat aanvullende pensioenregelingen onder bepaalde voorwaarden in ieder element voor mannen en vrouwen gelijk moeten zijn.

BASISAF TREK

Zie: basisruimte.

BASISRUIMTE

Het bedrag aan lijfrentepremieaftrek dat tot 1 januari 2003 door iedere belastingplichtige kon worden geclaimd, ongeacht de vraag of er sprake was van een pensioentekort. De lijfrentepremieaftrek uit hoofde van de basisruimte bedroeg (voor het jaar 2002) €1.069. Als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om vrijwillige pensioenpremie te betalen uit een geblokkeerde werknemersspaarregeling moest deze pensioenpremie nog wel op de basisruimte in mindering worden gebracht. De basisruimte was niet onderling overdraagbaar tussen partners. Per 1 januari 2003 is de basisruimte komen te vervallen.

BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDS

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** kent een beperkt aantal mogelijkheden om een **pensioentoezegging** uit te voeren. Eén daarvan is het toetreden tot een bedrijfstakpensioenfonds (artikel 2, eerste lid, sub a). Een bedrijfstakpensioenfonds voert een pensioenregeling uit voor één of meer bedrijfstakken. In principe zijn alle werknemers en soms ook een aantal zelfstandigen uit die bedrijfstakken voor hun pensioen verzekerd bij dit bedrijfstakpensioenfonds. Bij een bedrijfstakpensioenfonds is meestal een flink aantal werkgevers aangesloten. Soms zijn die werkgevers volgens een CAO verplicht om zich aan te sluiten, maar meestal zijn ze verplicht krachtens de **Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000**. In de Vrijstellingsregeling Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds is aantal gevallen geregeld waarin een werkgever zich niet bij het bedrijfstakpensioenfonds hoeft aan te sluiten. Het bedrijfstakpensioenfonds voert één verplichte pensioenregeling uit voor alle werknemers in de bedrijfstak, meestal tegen een uniforme **premie**.

BEGUNSTIGING

Aanwijzing van de gerechtigde op toekomstige uitkeringen van pensioen of levensverzekering.

BEHAALBAAR PENSIOEN

Het pensioen dat een **deelnemer** zou kunnen behalen, als deze tot de **pensioenleeftijd** aan de pensioenregeling van zijn werkgever zou blijven deelnemen. Hierbij wordt verondersteld dat de berekeningsgrondslagen in die periode gelijk blijven.

BELASTINGOPERATIE-OORT

De invoering in 1990 van een nieuwe regeling voor belasting- en premieheffing.

BELEGGINGSMIX

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals: aandelen, onroerend goed en **vastrentende** waarden met een nadere onderverdeling in binnen- en buitenlandse beleggingen.

BELEGGINGSBELEID

Een **pensioenfonds** is verplicht om op solide wijze te beleggen. Het beleggingsbeleid van een **pensioenfonds** is enerzijds gericht op het zoveel mogelijk uitsluiten van beleggingsrisico's en anderzijds op het behalen van een zo hoog mogelijk **rendement**. Bovendien moet de afstemming van beleggingen op de verplichtingen juist zijn: het pensioenfonds moet op het juiste moment aan haar verplichtingen kunnen voldoen. Om optimaal aan deze uitgangspunten te voldoen is een juiste samenstelling van de **beleggingsmix** noodzakelijk, die met behulp van een ALM-studie kan worden vastgesteld.

BENCHMARK (INDEX)

Een objectieve maatstaf voor zowel de samenstelling als de **performance** van het belegde vermogen. Een benchmark-index is een mandje van – bijvoorbeeld – een aantal aandelen. In beginsel bepaalt de totale waarde van alle uitstaande aandelen de waarde van een index; fluctuaties in de waarde van de index worden dus veroorzaakt door koersfluctuaties van de in de index opgenomen aandelen. Een bekend voorbeeld van een index die als benchmark wordt gebruikt is de **AEX-index**.

BENCHMARKING

Het vaststellen van resultaten op een objectieve en verifieerbare wijze.

BEPAAALDE MAN/ VROUW/ PARTNERSYSTEEM

Een systeem voor reservering voor **nabestaandenpensioenen**, waarbij alleen dan voor nabestaandenpensioen wordt gereserveerd indien de **deelnemer** daadwerkelijk gehuwd is, een geregistreerd partnerschap is aangegaan, dan wel– in een regeling die ook **partnerpensioen** kent– een partner heeft. Dit systeem voor reservering is inmiddels niet meer toegestaan.

BEROEPSPENSIOENFONDS

Pensioenfonds voor beoefenaren van een bepaald beroep, zoals notarissen, huisartsen, **actuarissen** en vroedvrouwen. Als een beroepspensioenfonds aanwezig is, zijn alle beroepsgenoten verplicht om zich bij dat fonds aan te sluiten. Het is ook mogelijk dat er geen beroepspensioenfonds is opgericht, maar dat er een rechtspersoon in het leven is geroepen, die er op toeziet dat beroepsgenoten een bepaalde basispensioenregeling voor zichzelf treffen bij een **levensverzekeraar**.

Op beroepspensioenregelingen is voor wat betreft de inhoud van een beroepspensioenregeling niet de **Pensioen- en spaarfondsenwet** van toepassing, maar met ingang van 1 januari 2006 de Wet verplichte beroepspensioenregeling (voorheen de Wet betreffende verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling). Beroepspensioenfonds vallen voor wat betreft de toezichtbepalingen onder de werking van de Pensioen- en spaarfondsenwet.

BESCHIKBAREPREMIEREGELING

Pensioenregeling waarin de hoogte van het **pensioen** afhankelijk is van de krachtens de pensioenregeling beschikbaar gestelde premies en over het totaal hiervan behaalde beleggingsopbrengsten. Het aldus opgebouwde pensioenkapitaal wordt op de pensioendatum omgezet in een recht op periodieke pensioenuitkeringen. Met behulp van **actuariële grondslagen en methoden** wordt de precieze hoogte van het pensioen vastgesteld.

BESTUURSSAMENSTELLING PENSIOENFONDS

In het bestuur van een **bedrijfstakpensioenfonds** moeten de vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersvakverenigingen in de desbetreffende bedrijfstak in gelijken getale zitting hebben. Het bestuur van een bedrijfstakpensioenfonds moet dus verplicht **paritair** zijn samengesteld.

In het bestuur van een **ondernemingspensioenfonds** moeten de vertegenwoordigers van de deelnemende werknemers ten minste evenveel zetels bezetten als de vertegenwoordigers van de werkgever. Het bestuur van een ondernemingspensioenfonds moet dus ten minste paritair zijn samengesteld: vertegenwoordigers van de werknemers mogen méér zetels bezetten dan de vertegenwoordigers van de werkgever, maar dat is geen verplichting.

Vertegenwoordigers van de **deelnemers** moeten in het bestuur van elk **pensioenfonds** zijn gekozen door alle deelnemers. Bovendien mogen de statuten en reglementen van pensioenfonds nooit bepalingen bevatten, die het bestuurslidmaatschap onbereikbaar maken voor **gewezen deelnemers**. Deze bepalingen over de samenstelling van besturen van pensioenfonds zijn opgenomen in de **Pensioen- en spaarfondsenwet**. Op grond van de Pensioen- en spaarfondsenwet moeten alle (her)benoemde bestuursleden worden getoetst op deskundigheid en betrouwbaarheid. Wat onder deskundig en betrouwbaar dient te worden verstaan is door **de Nederlandse Bank** nader uitgewerkt in de regeling ‘Beleidsregels beleidsbepaling en toetsing pensioenfonds’.

BESTUURSTAKEN PENSIOENFONDS

Het bestuur van een **pensioenfonds** stelt het **pensioenreglement** vast, bepaalt de hoogte van **premies** en **technische voorzieningen**, zorgt voor administratie van aanspraken, beleggingen en uitkeringen, voert beleggingsbeleid uit, sluit **herverzekeringsovereenkomsten** af en regelt de dagelijkse gang van zaken. Het bestuur kan een deel van deze taken delegeren aan anderen, maar het blijft zelf eindverantwoordelijk.

BETA

Een maatstaf die weergeeft in welke mate het rendement van een aandeel of beleggingsportefeuille kan stijgen of dalen als het rendement van de **benchmark** stijgt of daalt. Beta kan positief of negatief zijn, de beta van de benchmark is per definitie 1. Bijvoorbeeld: een portefeuille heeft een beta van 0,8. Een stijging van de benchmark met 1% heeft dan een stijging van 0,8% van de portefeuille tot gevolg.

BIJZONDER PARTNERPENSIOEN

In pensioenregelingen met een partnerpensioenregeling voor ongehuwde niet-geregistreerde partners, die gelijksoortig is aan de regeling van **weduwen- en weduwnaarspensioen** voor gehuwden, wordt bij scheiding van deze ongehuwde partners meestal een **bijzonder partnerpensioen** toegekend op basis van de regeling die geldt voor **bijzonder weduwen- en weduwnaarspensioen**. Dit ondanks het feit dat de **Pensioen- en spaarfondsenwet** hier niet toe verplicht.

BIJZONDER WEDUWEN- EN WEDUWNAARSPENSIOEN

Indien het huwelijk of **geregistreerd partnerschap** van een (**gewezen**) **deelnemer** aan een pensioenregeling eindigt, ontvangt de gewezen echtgenoot of partner een premievrije aanspraak op weduwen- of weduwnaarspensioen. Dit volgt uit artikel 8a van de **Pensioen- en spaarfondsenwet**. Een dergelijke **pensioenaanspraak** wordt in de praktijk meestal aangeduid met de term bijzonder weduwen- of weduwnaarspensioen. Artikel 8a is van regelend recht; de (ex-)partners kunnen desgewenst een afwijkende regeling overeenkomen.

B-POLIS

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** kent een beperkt aantal mogelijkheden om een **pensioentoezegging** uit te voeren. Eén daarvan is het sluiten van een **levensverzekeringsovereenkomst** met een wettelijk toegelaten **levensverzekeraar** (artikel 2, vierde lid, sub B: vandaar de naam B-polis). Bij deze **levensverzekeringsovereenkomst** is de werkgever degene die de verzekering afsluit; hij heet de 'verzekeringnemer'. De werknemer, die is verbonden aan de onderneming van de werkgever, is de verzekerde. Op B-polissen is een krachtens de Pensioen- en spaarfondsenwet uitgevaardigde beschikking van toepassing, namelijk de **Regelen verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en spaarfondsenwet**.

BOON/VAN LOON-ARREST

Voor **scheidingen** die plaatsvonden tussen 27 november 1981 en 1 mei 1995, waren regels van kracht met betrekking tot **pensioenen**, die voortvloeiden uit dit arrest van de Hoge Raad. De op de scheidingsdatum opgebouwde **pensioenaanspraken** maakten deel uit van de te scheiden boedel bij **echtscheiding** en bij ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed. Deze zogenaamde verrekening van pensioenaanspraken vond plaats indien al of niet overeengekomen huwelijkse voorwaarden daartoe aanleiding gaven. Er diende sprake te zijn van enige mate van vermogensgemeenschap.

Als gevolg van de **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding** is dit arrest van de Hoge Raad (27 november 1981, NJ 1982, 503) niet meer van toepassing voor scheidingen na 1 mei 1995.

BOVENMATIG PENSIOEN

Zie **onzuivere pensioenregeling**.

BRANS-TAFEL

Bij het berekenen van de financieringskosten van **pensioenen** en levensverzekeringen worden tabellen met sterftetekansen gebruikt. Hiermee is het mogelijk om de verwachte levensduur van verzekerden te berekenen. De meeste **sterftetafels** zijn gebaseerd op waarnemingen over de hele bevolking uit het verleden. Toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot sterfte zijn er niet in opgenomen. Ook het feit dat mensen met een hoog pensioen gemiddeld langer leven, is er niet in opgenomen. Watson Wyatt Brans & Co heeft een eigen sterftetafel ontwikkeld: de Brans-tafel. Bij deze Brans-tafel wordt op basis van prognoses van het Centraal Bureau voor de Statistiek op geleidelijke wijze rekening gehouden met toekomstige verbeteringen in de levensverwachting van de Nederlandse bevolking en met de afwijkende **ervaringssterfte** van de Nederlandse beroepsbevolking.

BRUTERING

Omrekening naar een bruto bedrag of uitkering waarbij een (gelijkblijvend) netto bedrag of netto uitkering het uitgangspunt is. Hierbij wordt onder andere rekening gehouden met de verschuldigde belasting.

BUFFER (-RESERVE)

Zie: *overreserve*.

CAFETARIASYSTEEM

Systeem binnen de pensioenregeling waarbij werknemers keuzevrijheid hebben met betrekking tot verschillende pensioenvormen en pensioenhoogtes. Het cafetariasysteem wordt ook toegepast op de arbeidsvoorwaarden in ruimere zin dan alleen het pensioen. Werknemers kunnen binnen een cafetariasysteem verschillende beloningscomponenten onderling uitruilen.

Zie ook: **indivualisering** (van pensioenregelingen).

CBS-RENDEMENT

Het door het Centraal Bureau voor de Statistiek berekende maandgemiddelde van het reël **rendement** op aflosbare staatsleningen.

CIRCUIT VAN WAARDEOVERDRACHTEN

Samenwerkingsverband gericht op uniformering van **waardeoverdrachten** tussen de aangesloten instellingen. Binnen een circuit van waardeoverdrachten zijn de voorwaarden voor waardeoverdracht geregeld en gelden uniforme normen voor het berekenen van af te kopen **pensioenaanspraken** en van pensioenaanspraken die bij de ontvanger van de **overdrachtswaarde** kunnen worden verkregen.

Zie ook: waardeoverdracht, **Het circuit** en **Het pluscircuit**.

COLLECTIEF '93

Aanduiding voor een specifieke **sterftetafel**. Deze sterftetafel is een door de Commissie Referentietarief Collectief (CRC) ontwikkelde set van sterftegrondslagen die sinds 1994 door verzekeraars in Nederland wordt aangeboden in offertes voor collectieve pensioencontracten. Het voornaamste kenmerk van de sterftetafel is, dat zij is gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de vezekerdensterfte tot 2010, waardoor goed wordt ingespeeld op het **lang-levenrisico**.

COLLECTIEF '2003

Een door de werkgroep zakelijke markt van het Verbond van Verzekeraars ontwikkelde sterftetafel voor collectieve pensioenverzekeringen. Deze opvolger van **collectief '93** is mede gebaseerd op een kortetermijnprognose (2005-2020) en een langetermijnprognose (vanaf 2020) van de bevolkingssterfte.

COLLECTIEVE ACTUARIËLE GELIJKWAARDIGHEID

Van collectief actuarieel gelijkwaardig is onder andere sprake indien bij uitruil de **ruilvoet** op collectief niveau, dus binnen het gehele deelnemersbestand, leidt tot gelijkwaardigheid tussen de **pensioenaanspraken** die worden ingeruild en de pensioenaanspraken die daarvoor worden teruggekregen.

COLLECTIEVE BESCHIKBARE PREMIEREGELING

Een pensioensysteem waarbij de werkgever zich er uitsluitend toe verplicht een vaste premie te betalen. Bij collectief beschikbare premiereregelingen (ook wel collectieve DC-regelingen genoemd) wordt het risico van een tekort door de pensioendeelnemers gezamenlijk gedragen. De werkgever is niet verantwoordelijk voor het aanvullen van eventuele premie- of dekkingstekorten. Dit risico wordt collectief gedragen door de deelnemers. Het verschil met een individuele **beschikbare premiereregeling** is dat het collectieve element bewaard blijft.

COMBINATIEREGELING

Een pensioenregeling die uit twee of meer pensioensystemen is samengesteld. Te denken valt aan een combinatie van eindloon en middelloon of eindloon en beschikbarepremie. De verschillende systemen betreffen veelal verschillende salariscomponenten (zoals ploegendienst) of een bepaalde salarisgrens waarboven op basis van een ander pensioensysteem pensioen wordt opgebouwd.

COMINGBACKSERVICE

Nadat een **pensioentoezegging** is gedaan aan een werknemer, zal het jaarsalaris waarschijnlijk nog toenemen tijdens het verdere dienstverband bij de werkgever. Dit betekent bij **eindloonregelingen** dat het pensioen nog aanzienlijk hoger zal worden. Het kan dan moeilijk worden om de pensioenaanspraken **waardevast** te houden. Werkgevers mogen volgens de Wet op de inkomstenbelasting onder bepaalde voorwaarden anticiperen op toekomstige waardevastheid van **pensioenen**. Het pensioen mag namelijk worden gebaseerd op een **pensioengrondslag** die elk jaar tot de **pensioendatum** met maximaal 4% samengestelde interest stijgt. Van een dergelijke comingbackserviceregeling wordt in de praktijk echter weinig gebruik gemaakt.

COMINGSERVICEPENSIOEN

Het gedeelte van het totale pensioen, dat in toekomstige jaren moet worden opgebouwd op basis van het geldende jaarsalaris. Met toekomstige salarisstijgingen wordt dus geen rekening gehouden.

COMMISSIE WITTEVEEN

Zie: werkgroep ‘**fiscale behandeling pensioenen**’.

COMMODITIES

Commodities zijn ruwe basis materialen die worden gebruikt bij het produceren van goederen, zoals olie, ruwe metalen, katoen, koffie etc. De waarde van een commodity wordt vrijwel in zijn geheel bepaald door vraag en aanbod.

COMPLIANCE OFFICER

Een onafhankelijke (interne) al dan niet toezichthouder die (actief) toetst of de gedragscode en/of wettelijke regelingen met betrekking tot de koersgevoelige informatie en privé effectentransacties worden nageleefd. De compliance officer heeft een signalerende en corrigerende functie.

CONTANTE RENTEKORTING

Eenmalige verrekening van **overrente** die de verzekeraar krijgt op beleggingen. De verrekening is niet gebaseerd op het **rendement** dat een verzekeraar feitelijk heeft behaald, maar op het fictieve rendement van een pakket staatsleningen. **UL-korting** is een vorm van een dergelijke eenmalige verrekening.

CONTANTE WAARDE

Het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst een of meer betalingen te kunnen verrichten, waarbij rekening is gehouden met rente en – als het gaat om uitkeringen op basis van levensverzekeringen – met **actuariële grondslagen**. Zie ook: **overrente**.

CONTINUÏTEITSANALYSE

Analyse in het kader van het **FTK** waarbij de financiële opzet en positie van het pensioenfonds voor de lange termijn wordt beoordeeld. Verschil met de **solvabiliteitstoets** is dat bij de continuïteitstoets onder andere rekening wordt gehouden met toekomstige pensioenopbouw en premie-inkomsten. Ook andere variabelen zoals het beleggingsbeleid en het bijbehorende risicomanagement, het indexerings- en winstdelingsbeleid, het wijzigen van de beleggingsportefeuille, het achterwege laten van indexatie, et cetera wordt hierin betrokken. Bij de continuïteitsanalyse is geen directe rekenkundige relatie gedefinieerd tussen de resultaten en de kapitaaleisen voor het pensioenfonds, vandaar dat er niet gesproken wordt over een toets. Op grond van de **indexatiematrix** moet in de communicatie aangegeven worden welke lange termijnverwachting blijkt uit de continuïteitsanalyse met betrekking tot een eventueel (voorwaardelijk) toegezegde indexatie.

CONVERSIE

Omzetting van **pensioenaanspraken** in andere pensioenaanspraken. Conversie kan bijvoorbeeld plaatsvinden na het maken van een keuze tussen **nabestaandenpensioen** en een hoger of eerder ingaand **ouderdompensioen**. Deze **keuzemogelijkheid** is omschreven in artikel 2b van de **Pensioen- en spaarfondsenwet**. Op alle andere vormen van conversie is artikel 2c van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** van toepassing.

Op grond van deze wetsbepaling dienen conversies per 1 januari 2002 op basis van **collectieve actuariële gelijkwaardigheid** plaats te vinden. Voor conversies in **beschikbarepremieregelingen** en **streefregelingen** is dit voorschrift van collectieve actuariële gelijkwaardigheid per 1 januari 2005 gaan gelden.

Dit voorschrift is niet van toepassing op de conversie zoals bedoeld in de **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding**. Bij deze vorm van conversie wijzigt naast de aard van de pensioenaanspraken, ook de persoon van de verzekerde. Daarbij wordt de **contante waarde** van de helft van het ouderdompensioen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd, en de contante waarde van het bijzonder **nabestaandenpensioen** omgezet in een aanspraak op **ouderdompensioen** voor de ex-partner of ex-echtgenote.

CORE-SATELLITE

Het opbouwen van een beleggingsportefeuille met als basis een kern (**core**) portefeuille, bestaande uit beleggingen die de vermogensbeheerder met een laag risico ten opzichte van de benchmark beheert. Met daar aan toegevoegd satelliet (**satellite**) portefeuilles met beleggingen die door de vermogensbeheerder met een hoger risico ten opzichte van de benchmark wordt beheerd. De kern zorgt in deze opbouw voor relatief lage risico's en lage kosten, zodat aan de satelliet portefeuilles meer risico kan worden toebedeeld en er meer aandacht kan worden besteed aan kansen op outperformance.

CORRELATIE

Een maatstaf die weergeeft wat de mate van samenhang is tussen het rendement van twee variabelen (bijvoorbeeld aandelen of obligaties). De correlatie kan een waarde aannemen tussen minus 1 en plus 1. Een negatieve correlatie tussen twee aandelen betekent dat, als het rendement van één aandeel stijgt, het rendement van het andere aandeel daalt.

CPI

Afkorting voor Consumentenprijsindex.

Het CPI wordt maandelijks berekend en gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het meet de gemiddelde prijsverandering in de loop der tijd van goederen en diensten die huishoudens voor hun levensonderhoud aanschaffen.

C-POLIS

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** kent een beperkt aantal mogelijkheden om een **pensioentoezegging** uit te voeren. Eén van die mogelijkheden is het geven van de gelegenheid aan werknemers om zelf een **levensverzekeringsovereenkomst** af te sluiten met een wettelijk toegelaten **levensverzekeraar**. Deze mogelijkheid staat beschreven in artikel 2, lid 4, sub C; vandaar de naam C-polis. De werkgever stelt aan de werknemers geheel of gedeeltelijk de financiële middelen ter beschikking, die nodig zijn voor het afsluiten van een dergelijke polis. Bij deze levensverzekeringsovereenkomsten is de werknemer tegelijkertijd verzekeringnemer en verzekerde. Op C-polissen is een krachtens de Pensioen- en spaarfondsenwet uitgevaardigde beschikking van toepassing, de **Regelen verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en spaarfondsenwet**.

Op grond van het wetsvoorstel voor de Pensioenwet is het niet langer mogelijk om de werknemer als verzekeringnemer te laten optreden bij de onderbrenging van de **pensioenovereenkomst** bij een verzekeraar. De C-polis komt dus te vervallen in de Pensioenwet. De verwachting is dat er wel een overgangsrecht zal worden gecreëerd.

CREDITS

Engelse benaming voor bedrijfsobligaties. Verzamelnaam voor vastrentende beleggingen die uitgegeven worden door bedrijven met uiteenlopende kredietwaardigheid (**ratings**).

CSO

Afkorting voor Coördinatieorgaan Samenwerkende Ouderenorganisaties. In dit orgaan zijn de georganiseerde gepensioneerden verenigd.

CUSTODY

De bewaarneming van effecten. Waar op een bankrekening geldbedragen worden geadmistreerd, worden door een effectenbewaarder (custodian) de fysieke stukken, zoals aandelen en obligaties bewaard.

D

DEELNEMER

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** definieert een deelnemer als een persoon, ten bate van wie gelden in een **pensioenfonds** worden bijeengebracht. In een meer algemene definitie zijn deelnemers de personen die deelnemen aan een pensioenregeling en die op grond daarvan aanspraken op **ouderdomspensioen** verwerven. Een dergelijke pensioenregeling kan worden uitgevoerd door een pensioenfonds of een levensverzekeraar.

DEELNEMERSJAREN

De jaren die een werknemer heeft doorgebracht als **deelnemer** aan een pensioenregeling. Dit zijn de dienstjaren die meetellen voor de opbouw van pensioen. In veel pensioenregelingen komt dit nog steeds vaak neer op de diensttijd vanaf de 25-jarige leeftijd.

DEELNEMERSRAAD

Een orgaan binnen een **pensioenfonds**, dat adviserende bevoegdheden heeft ten opzichte van het **bestuur** van dat pensioenfonds. In een deelnemersraad van een **ondernemingspensioenfonds** zijn **deelnemers** en gepensioneerden vertegenwoordigd naar evenredigheid van hun vertegenwoordiging binnen het pensioenfonds. Bij **bedrijfstakpensioenfonds** bestaat de deelnemersraad uit vertegenwoordigers van verenigingen van werknemers die aan het fonds deelnemen (vakbonden), en van **gewezen deelnemers** en hun pensioengerechtigde nagelaten betrekkingen. De vertegenwoordigers van de diverse verenigingen hebben zitting in de deelnemersraad naar evenredigheid van hun ledentallen binnen het bedrijfstakpensioenfonds. Het bestuur van een bedrijfstakpensioenfonds is verplicht tot het instellen van een deelnemersraad wanneer dit wordt verzocht door verenigingen waarvan het ledental binnen het fonds in totaal tenminste 5% van het totale verzekerdenbestand van dat fonds bedraagt. Wanneer een 5% van het totale verzekerdenbestand van het ondernemingspensioenfonds daarom verzoekt, moet een deelnemersraad verplicht worden ingesteld. Het bestuur van het pensioenfonds kan ook vrijwillig een deelnemersraad instellen.

DEELTIJDPENSIOEN

Een vorm van (vervroegde) pensionering, waarbij de werknemer voor een gedeelte de werkzaamheid staakt onder gelijktijdige ingang van een gedeelte van het pensioen en voor een gedeelte blijft werken en pensioen blijft opbouwen.

DEKKINGSGRAAD

De verhouding tussen enerzijds de **contante waarde** van de op dat moment geldende reglementaire **pensioenaanspraken** en anderzijds het aanwezige vermogen. Het aanwezige vermogen is de som van de contante waarde van pensioenaanspraken die op dat moment zijn gefinancierd, en de eventuele algemene en extra reserve.

DEKKINGSTEKORT

Zie: **onderdekking**.

DEMOTIE

Verplaatsing van een hogere functie naar een lagere (het omgekeerde van promotie dus), wat een verlaging van het salaris met zich meebrengt. Onder voorwaarden is het mogelijk om op basis van het salaris voorafgaande aan de demotie pensioen te blijven opbouwen.

DE NEDERLANDSCHE BANK

Orgaan dat (**prudentieel**) **toezicht** houdt op financiële instellingen. Na de fusie in 2004 van de Nederlandsche Bank met de Pensioen- & Verzekeringskamer vallen hier ook **pensioenfondsen** en verzekeraars onder. Het **gedragstoezicht** wordt uitgevoerd door de **Autoriteit Financiële Markten**. Het toezicht op verzekeraars is geregeld in de **Wet toezicht verzekeringsovername 1993**, terwijl het toezicht op **pensioenfondsen** geregeld in de **Pensioen- en spaarfondsenwet**, de **Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000** en de **Wet verplichte beroepspensioenregeling**. De Nederlandsche Bank houdt ook toezicht op pensioenregelingen die door een werkgever rechtstreeks bij een **verzekeraar** worden ondergebracht.

DERIVATEN

Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijv. een aandeel), een referentieprijis of een index (bijv. de **aex-index**). De hoofdvormen van derivaten zijn **opties, futures contracten** en **forward contracten**.

DESKUNDIGHEIDSPAN

Schriftelijke uiteenzetting over de deskundigheid van het bestuur van een **pensioenfonds**. Ieder pensioenfonds dient over een deskundigheidsplan te beschikken. Het plan dient bij aanmelding van bestuursleden aan de **Nederlandsche Bank** te worden overgelegd.

DETACHERING

Het verrichten van tijdelijke werkzaamheden bij een onderneming, voor rekening van een andere onderneming waardoor de werknemer is uitgezonden.

DIENSTJARENSTELSEL

Een term die wordt gebruikt bij de nadere typering van een **eindloonregeling**. Bij salarisverhogingen worden in eindloon-regelingen ook hogere **pensioenaanspraken** over voorgaande jaren gegeven. In een dienstjarenstelsel worden deze hogere aanspraken alleen verleend over de jaren waarin de werknemer **deelnemer** was aan de pensioenregeling en dus over de jaren waarin de deelnemer in dienst was van dezelfde werkgever. In een **levensjarenstelsel** tellen echter alle jaren vanaf een bepaalde leeftijd (meestal 25 jaar) mee, ook de jaren waarin de werknemer geen deelnemer was aan de pensioenregeling.

Zie ook: **achterbalkon**

DIRECTE DISCRIMINATIE

Onder directe discriminatie wordt het gebruik van bepalingen in een pensioenregeling verstaan, die rechtstreeks verwijzen naar een voor de betreffende persoon geldend kenmerk (bijv. geslacht, leeftijd of burgerlijke staat) of onlosmakelijk daarmee verbonden eigenschappen, waardoor de ene persoon wordt benadeeld wordt ten opzichte van de andere.

DIRECTEUR-GROOTAANDEELHOUDER

In artikel 2, derde lid, letter c, van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** wordt een directeur-groootaandeelhouder omschreven als de houder (direct of indirect) van ten minste 10% van het geplaatste kapitaal van een naamloze of besloten vennootschap die een **pensioentoezegging** heeft gedaan. Een pensioentoezegging aan een directeur-groootaandeelhouder hoeft onder bepaalde voorwaarden niet op een door de Pensioen- en spaarfondsenwet voorgeschreven wijze te worden uitgevoerd. De pensioentoezegging kan dan in **eigen beheer** worden gehouden.

DIRECTIEPENSIOENLICHAAM

Pensioenstichting of **pensioen-bv** die is onderworpen aan belastingheffing krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting.

DISPENSATIE

Zie: vrijstelling van deelneming.

DISCONTERINGSVOET

Zie **rekenrente**.

DNB

Zie: **de Nederlandsche Bank**

DNB RAPPORTAGE

Een kwartaalrapportage bedoeld om de Nederlandsche Bank informatie te verschaffen over het belegd vermogen van een pensioenfonds. De kwartaalrapportages zijn een aanvulling op de bestaande verslagstaten die betrekking hebben op een geheel boekjaar. In de kwartaalrapportages ligt de nadruk op de economische posities van de beleggingsportefeuille.

DOELVERMOGEN

De voorziening die aanwezig moet zijn om op de **pensioendatum** aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

DOORSNEEPREMIE

Voor alle **deelnemers** aan een pensioenregeling is deze **premie** een gelijk percentage van het salaris of van de **pensioengrondslag**. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de totale loonsom of als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen. De term ‘doorsneepremie’ wordt alleen gebruikt bij de **financiering** van collectieve pensioenregelingen. Daarbij is het trouwens ook mogelijk om de doorsneepremie niet als percentage te berekenen, maar als een vast bedrag dat iedereen betaalt. Ook wordt soms een doorsneepremie vastgesteld voor een deel van de pensioenregeling (bijvoorbeeld voor **wezenpensioen** of **arbeidsongeschiktheidspensioen**).

DURATION

Hiermee wordt de koersgevoeligheid van een bepaalde **vastrentende waarde** voor veranderingen in de rentestand aangegeven. Een duration van 5 jaar voor vastrentende waarden geeft aan dat bij een stijging (c.q. daling) van de rentestand met 1%-punt, de koers van de vastrentende waarden met 5%-punten daalt (c.q. stijgt).

DYNAMISCH PREMIESYSTEEM

Methode om **premies** te berekenen voor een **pensioenfonds** waarbij gebruik wordt gemaakt van een 35-jarige prognose. In deze prognose zijn veronderstellingen opgenomen over de ontwikkeling die een pensioenfonds zal doormaken. Hierbij gaat het onder andere om de aantallen actieve **deelnemers**, **slapers** en pensioengerechtigden, de kansen om van de ene groep naar de ander over te gaan, loonontwikkeling, loopbaanverloop, **indexatie** en marktrente.

E

ECHTSCHIEDING

Voor **scheidingen** na 1 mei 1995 of – onder bepaalde voorwaarden – vóór 27 november 1981, zie: **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding**. Voor overige scheidingen, zie: **boon/van loon-arrest**.

EFFECTENTYPISCH GEDRAGSTOEZICHT

Toezicht door de **AFM** op integer gedrag op de effectenmarkten (zie ook **gedragstoezicht**). Een goede werking van de markt en het vertrouwen in de financiële markt staan hierbij voorop. De effectentypische gedragsregels zijn direct afgeleid van het bestaande gedragstoezicht op effecteninstellingen en zijn opgenomen in wet- en regelgeving.

Vanaf 1 december 2003 geldt dit effectentypisch gedragstoezicht niet alleen voor effecteninstellingen, maar ook voor verzekeraars, beleggingsinstellingen, pensioen- en spaarfondsen, kredietinstellingen die niet het effectenbedrijf uitoefenen en overige financiële instellingen in de zin van de Wet toezicht kredietwezen 1992.

EGALISATIERESERVE

Reserve om tot een gelijkmatige verdeling te komen van kosten en lasten. Ondernemingen mogen deze reserve op grond van de Wet op de inkomstenbelasting vormen aan de passiefzijde van de fiscale balans. Bekend is de ‘egalisatiereserve VUT’, die gevormd mag worden indien het vaste voornemen aanwezig is om op een bepaald tijdstip VUT-uitkeringen te doen.
Zie ook: **VUT-resolutie**

EIGEN BEHEER

Uitvoering van een pensioenregeling door een **pensioenfonds** dat zijn verplichtingen niet volledig herverzekert. In het algemeen kiezen pensioenfondsen slechts voor **herverzekering** van onaanvaardbare risico's van overlijden (relatief hoge risicokapitalen) en arbeidsongeschiktheid. Op grond van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** mag een pensioenfonds slechts eigen beheer voeren, als uit de **actuariële en bedrijfstechnische nota** blijkt dat het pensioenfonds voldoet aan de eisen die de Pensioen- en spaarfondsenwet stelt aan deze nota en het pensioenfonds voldoet aan de eisen die gesteld zijn aan de financiële opzet in relatie tot het draagvlak van het pensioenfonds.

In fiscale zin wordt van eigen beheer gesproken wanneer een onderneming op de balans een voorziening heeft voor een individuele **pensioentoezegging**. Hiertoe laat de Pensioen- en spaarfondsenwet in sommige gevallen de mogelijkheid open (artikel 2, derde lid).

EIGEN BEHOUD

Het deel van de **contante waarde** van een verondersteld ingegaan **arbeidsongeschiktheidspensioen** of **nabestaandenpensioen**, dat altijd in **eigen beheer** van het desbetreffende **pensioenfonds** wordt gehouden. Per deelnemer geldt hiervoor een vast bedrag.

EINDLOONREGELING

Pensioenregeling waarin de hoogte van het (behaalbare) **ouderdomspensioen** afhangt van het salaris dat de **deelnemer** direct voorafgaand aan de **pensioendatum** verdient.

EMERGING MARKETS

Hiermee worden financiële markten aangeduid van ontwikkelingslanden. Deze markten worden vaak gekarakteriseerd door de snelle maar ook onstabiele economische groei. Een belegging in een emerging market wordt vaak gezien als risicovol vanwege (potentiële) politieke problemen en economische instabiliteit. Het risico, maar ook het verwacht rendement van zo'n beleggingen is daarom hoger dan van een belegging in ontwikkelde landen.

EN BLOC CLAUSULE

Clausule waarin de verzekeraar zich het recht voorbehoudt de geldende voorwaarden in z'n geheel dan wel groepsgewijs te wijzigen.

ERVARINGSSTERFTE

Uit onderzoeken blijkt dat sterfte onder collectief verzekerden bij **pensioenfondsen** en **levensverzekeraar** lager ligt dan de bevolkingssterfte. Dit effect is sterker naar mate het verzekerde pensioenbedrag hoger is. Om hiermee rekening te houden bij het maken van berekeningen kan een pensioenfonds de 'ervaringssterfte' vaststellen: de in pensioenbedragen gemeten verhouding tussen bevolkingssterfte en waargenomen sterfte in het pensioenfonds.

EURO

Wettig betaalmiddel vanaf 1 januari 2002 in Duitsland, Ierland, Nederland, Griekenland, Finland, Luxemburg, Oostenrijk, Frankrijk, België, Italië, Portugal en Spanje. Eén euro is 2,20371 gulden waard.

EX PATRIATES

Werknemers die voor kortere of langere tijd naar een buitenlandse vestiging worden uitgezonden. Van zulke werknemers wordt verondersteld dat zij na hun werkzaamheden in het buitenland weer naar Nederland terugkeren.

EXCEDENTREGELING

Pensioenregeling waarmee extra pensioenaanspraken kunnen worden verworven die bovenop pensioenaanspraken uit een andere regeling komen, waarbij de twee pensioenregelingen betrekking hebben op hetzelfde dienstverband. Excedentregelingen kunnen bijvoorbeeld een pensioenregeling van een **bedrijfstakpensioenfonds** aanvullen, wanneer binnen dat bedrijfstakpensioenfonds slechts tot een bepaalde salarisgrens opbouw mogelijk is.

EXITKORTING

Verlaging van de waarde van **premiëvrije pensioenen**, die door sommige **levensverzekeraars** wordt toegepast als een werkgever de pensioenovereenkomst met die levensverzekeraar beëindigt. De korting bedraagt meestal 0,5% voor elk toekomstig jaar tot de **pensioendatum** met een maximum van 10%. De korting wordt door de werkgever of het pensioenfonds in het algemeen beschouwd als een 'boete' voor de beëindiging van het contract.

EXTERNE WAARDEOVERDRACHT

Een **waardeoverdracht** waarbij sprake is van een wijziging van dienstverband.

F

FACTOR-A

Zie: **a-factor**.

FAS 87

Afkorting van Financial Accounting Standards. Deze worden vastgesteld door de Financial Accounting Standards Board (FASB) in de Verenigde Staten. Paragraaf 87 van de FAS bevat voorschriften op het gebied van de verwerking van pensioenkosten in de jaarrekening van ondernemingen. FAS 87 is van belang voor (Nederlandse dochtermaatschappijen van) concerns die in de VS een beursnotering hebben. Op grond van FAS 87 moet een vergelijking worden gemaakt tussen de pensioenpremies die in een boekjaar werkelijk zijn betaald, en de pensioenkosten die aan datzelfde boekjaar zijn toe te rekenen volgens een bepaalde standaardmethode uit FAS 87. In die standaardmethode worden pensioenkosten gelijkmatig verdeeld over de gehele diensttijd van alle **deelnemers**, waarbij rekening wordt gehouden met aannames over toekomstige loonontwikkeling, uittredings- en sterftekansen enzovoort. Indien volgens de standaardmethode sprake is van vooruitbetaalde kosten, moeten deze op de balans van de onderneming worden geactiveerd. Aan de passiefzijde van de balans moet bovendien een voorziening worden gevormd, als reeds verkregen pensioenaanspraken niet voldoende door de activa van het **pensioenfonds** worden gedekt.

FICTIEVE DEELNEMERSJAREN

De periode die bij de berekening van het pensioen in aanmerking wordt genomen, maar gedurende welke een persoon niet bij de betreffende werkgever in dienst was. Bij de berekening van een **nabestaandenpensioen** wordt bijvoorbeeld uitgegaan van de behaalbare in plaats van de werkelijk behaalde **deelnemersjaren**. Ook bij de overgang naar een ander pensioensysteem worden wel fictieve deelnemersjaren toegekend.

FINAL-PAY REGELING

Zie: **eindloonregeling**.

FINANCIEEL TOETSINGSKADER

Benaming van het nieuwe toezichtregime dat van toepassing zal zijn op de financiële positie en het financiële beleid van **pensioenfonds** en verzekeringsmaatschappijen. De nieuwe waarderingsmethoden zullen de huidige **Actuariële principes leven** en **Actuariële principes pensioenfonds** vervangen. Het nieuwe toezichtsregime wordt ook verankerd in de **Pensioenwet**.

FINANCIERING (VAN EEN PENSIOEN- OF VUT-REGELING)

De wijze waarop de kosten van een pensioen- of **vut-regeling** aan de hand van een **financieringssysteem** worden gespreid in de tijd.

FINANCIERINGSOVEREENKOMST

Overeenkomst tussen een werkgever en een **ondernemingspensioenfonds** waarin geregeld wordt onder welke (financiële) condities het **ondernemingspensioenfonds** de pensioentoezegging van de werkgever uitvoert. In de **Pensioen- en spaarfondsenwet** zijn voorwaarden gesteld waaraan een financieringsovereenkomst moet voldoen.

FINANCIERINGSSYSTEEM

Zie: **kapitaaldekkingstelsel, rentedekkingstelsel, omslagstelsel.**

FISCALE BOVENMATIGHEID VAN EEN PENSIOENREGELING

Van fiscale bovenmatigheid is sprake, indien de pensioenregeling het wettelijk kader van artikel 18 tot en met 18h van de Wet op de Loonbelasting 1964 te buiten gaat. In dat geval wordt ook wel gesproken van een **onzuivere pensioenregeling**.

FISCALE MARKTRENTE

Deze rentehoogte wordt geacht de rentestand op de kapitaalmarkt te weerspiegelen. De hoogte wordt afgeleid uit de rente die op de kapitaalmarkt voor obligaties geldt. De fiscale marktrente wordt toegepast wanneer de marktrente ten grondslag ligt aan de berekening van de **contante waarde** van te passiveren verplichtingen. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om **backservicepassivering** of om de **contante waarde** van verschuldigde **inhaalpremies**.

FLEXIBELE PENSIONERING

Van flexibele pensionering is sprake wanneer een pensioenregeling aan **deelnemers** de mogelijkheid biedt om – binnen bepaalde grenzen – zelf de pensioeningangsdatum te kiezen.

FLEXIBILISERING

Zie: **individualisering.**

FORWARD CONTRACT

Een contract dat de verplichting schept om een bepaald goed te kopen of te verkopen voor een afgesproken prijs op een afgesproken tijdstip. Een forward contract wordt direct afgesloten tussen twee partijen zonder tussenkomst van een beurs.

FRANCHISE

In veel pensioenregelingen is een bepaald drempelbedrag opgenomen, waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt. Dit bedrag krijgt de naam 'franchise'. De hoogte van de franchise is veelal afgeleid uit de hoogte van **AOW-uitkeringen**. Het is ook mogelijk om de hoogte van de franchise af te leiden uit het wettelijk minimumloon of te baseren op een (in de CAO omschreven) vast bedrag dat jaarlijks wordt geïndexeerd. Op grond van fiscale regels is de franchise in beginsel minimaal 10/7 maal de AOW-uitkering voor een gehuwde waarvan de partner 65 jaar of ouder is, te vermeerderen met de vakantietoeslag. Bij opbouwpercentages voor het ouderdomspensioen die lager zijn dan 2,25% (middelloon) respectievelijk 2% (eindloon) mag – tot een bepaald niveau – een lagere franchise worden gehanteerd.

FRS 17

Financial Reporting Standard 17 “Retirement Benefits” (onderdeel van UK GAAP);
dit is de Engelse implementatie van IAS 19

Belangrijkste verschil met FAS87 en IAS19 is, dat de winsten en/of verliezen in enig jaar direct op de balans van de onderneming worden opgenomen.

Zie ook: **IAS 19**

FTK

Afkorting voor het **financieel toetsingskader**.

FUTURES CONTRACT

Een contract dat de verplichting schept om op een afgesproken tijdstip een bepaald goed te kopen of te verkopen tegen een afgesproken prijs. Deze prijs wordt periodiek aangepast om de marktwaarde van het contract op nul te houden. In tegenstelling tot een **forward contract**, wordt een futures contract verhandeld op de beurs.

FVP-REGELING

Deze regeling stelt onvrijwillig werkloze werknemers in staat om hun pensioenregeling tijdens de werkloosheidsperiode voort te zetten. Tot 1 januari 1999 werd de FVP-regeling gefinancierd met rentebaten uit het Fonds Voorheffing Pensioenverzekering. Vanaf deze datum zet de Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering de activiteiten van het FVP voort. In het zogenoemde bijdragereglement 1999 zijn de regels met betrekking tot het verkrijgen van de pensioenpremiebijdragen vastgelegd. Werknemers, die met ingang van 1 januari 2008 WW-gerechtigd worden, komen niet meer in aanmerking voor een bijdrage uit de FVP-regeling.

GEDRAGSCODE

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privé-belangen van betrokkenen en van misbruik van vertrouwelijke informatie. **Pensioenfondsen** dienen verplicht – rekeninghoudend met het bepaalde in de Regeling gedragscode Pensioen- en spaarfondsen 2004 – een gedragscode voor de bestuursleden en overige medewerkers van het fonds op te stellen en deze aan **de Nederlandsche Bank** te overleggen.

GEDRAGSTOEZICHT

Toezicht gericht op het bevorderen van een ordelijk en transparant marktproces, zuivere verhoudingen tussen marktpartijen en in dat verband bescherming van de consument (transparantie, voorlichting). Kernonderdelen zijn aspecten als het toezicht op de organisatie van effectenmarkten, het **effectentypisch gedragstoezicht** en het toezicht informatievoorziening aan en advisering van de consument. De **autoriteit financiële markten** voert in hoofdzaak het gedragstoezicht uit.

GEMIDDELD SALARISPENSIOENREGELING

Zie: **middelloonregeling**.

GEMITIGEERDE EINDLOONREGELING

Eindloonregeling waarbij de hoogte van het **ouderdomspensioen** niet louter afhankelijk is van het laatst verdiende **pensioensalaris**. Bij de berekening van de pensioenhoogte kan het carrière-element in het salaris tijdens de jaren kort vóór de **pensioendatum** buiten beschouwing worden gelaten. Ook is het mogelijk om de hoogte van het pensioen te baseren op de gemiddelde **pensioengrondslag** van de laatste paar jaar die aan de pensioendatum voorafgaan. Een gemitigeerde eindloonregeling kan in strijd zijn met het verbod op **leeftijdscriminatie**.

GEMOEDSBEZWAARDE

Een persoon die gemoedsbezwaren heeft tegen elke vorm van verzekering en dus noch zichzelf, nog iemand anders, nog zijn eigendommen wenst te verzekeren. Een werknemer die gemoedsbezwaren heeft, kan een vrijstelling verkrijgen van een verplicht gestelde deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds. Dit is opgenomen in de **Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000** en nader geregeld in de Regeling gemoedsbezwaarden BPF 2000.

GEREGISTREERD PARTNERSCHAP

Op 1 januari 1998 is de Wet geregistreerd partnerschap voor ongehuwden in werking getreden. Deze wet heeft onder meer tot gevolg dat een bij de burgerlijke stand geregistreerde partner voor pensioenrechtelijke zaken wordt gelijkgesteld met een gehuwde.

GESEPAREREDE BELEGGINGEN

Vorm van **overrentedeling**, waarbij niet wordt uitgegaan van een fictief beleggingspakket (zie: **TL-korting**), maar van een werkelijk beleggingsdepot dat de verzekeraar afzonderlijk (gesepareerd) ten behoeve van de verzekeringsnemer ter dekking van diens **voorziening pensioenverplichtingen** aanhoudt en administreert. Dit laatste doet de verzekeraar met inspraak van de verzekeringsnemer. Het **rendement** op de gesepareerde beleggingen komt toe aan de verzekeringsnemer. De verzekeraar vraagt een beheers- en administratievergoeding.

GEWEZEN DEELNEMER

In de meest eenvoudige definitie is een gewezen deelnemer een persoon voor wie niet langer gelden worden bijeengebracht in een **pensioenfonds**. Deze beschrijving van het begrip ‘gewezen deelnemer’ volgt uit het a contrario uitleggen van artikel 1 uit de **Pensioen- en spaarfondsenwet**.

Een andere omschrijving is op 14 oktober 1991 in de Staatscourant verschenen onder de titel ‘Regeling omschrijving gewezen deelnemer’. Volgens deze regeling zijn er vier soorten **gewezen deelnemers** (zie ook artikel 8, lid 7 en 8, PSW):

- personen die deelnemer van een pensioenfonds zijn geweest en die een **premiëvrije aanspraak** op **ouderdomspensioen** hebben verkregen of behouden bij dat fonds, of bij de herverzekeraar van dat fonds;
- personen die bij de beëindiging van het deelnemerschap aan een herverzekerd fonds naast verzekerde, ook verzekeringsnemer en begunstigde zijn geworden van de (her)verzekeringpolis;
- de **gewezen echtgenoot** van de gewezen deelnemer met aanspraken op **bijzonder weduwen- of weduwnaarspensioen**;
- personen die, al dan niet aansluitend aan de beëindiging van het dienstverband (‘in het harnas’), met pensioen zijn gegaan. Vutters en arbeidsongeschikten voor wie de pensioenopbouw wordt voortgezet, zijn géén gewezen deelnemers.

GLIJCLAUSULE

Een clause in een pensioenregeling waarmee wordt aangegeven dat eventuele **fiscale bovenmatigheid** van de pensioenregeling niet beoogd is. Toepassing van de clause leidt tot verlaging van pensioenaanspraken tot een fiscaal aanvaardbaar niveau, zonder dat de pensioenregeling als geheel fiscaal onaanvaardbaar wordt. Op grond van de **Wet fiscale behandeling van pensioenen** kan een glijclause pas worden toegepast, nadat de inspecteur van de belastingdienst zich op verzoek heeft uitgesproken over de fiscale (on)toelaatbaarheid van de pensioenregeling.

Zie ook: **zuivere pensioenregeling**.

H

HALFWEZENUITKERING

Uitkering aan de ouder of verzorger die een kind in zijn huishouden opneemt, dat jonger is dan 18 jaar, en dat als gevolg van het overlijden van één van de ouders nog maar één ouder heeft. De halfwezenuitkering vloeit voort uit de **ANW** en bedraagt 20% van het netto minimumloon.

HEDGEFUNDS

Soort **vermogensbeheerder**. Hedge funds beleggen net als ‘gewone’ vermogensbeheerders in aandelen, obligaties en valuta maar zij doen dit zonder de extra beperkingen die wel gelden voor als ‘gewone’ vermogensbeheerders. Hedge funds gebruiken allerlei handelsstrategieën, zoals ‘short’ gaan in aandelen en substantieel gebruik van derivaten om rendement te behalen welke vaak onafhankelijk zijn van de richting van de markt.

HERBALANCEREN

Beleid van het periodiek herwegen van de asset allocatie van de portefeuille of benchmark.

HERSTELPLAN

Plan van aanpak gericht op het herstel van het dekkingstekort of het **reservetekort** bij een **pensioenfonds**. Binnen drie maanden na het ontstaan van de situatie van onderdekking dient het bestuur van het pensioenfonds een herstelplan bij **de Nederlandsche Bank** te hebben ingediend. Het herstelplan dient zodanige maatregelen te omvatten, dat de situatie van onderdekking binnen een jaar is beëindigd. Ook ingeval van een reservetekort dient een pensioenfonds binnen drie maanden na het ontstaan hiervan een herstelplan bij de Nederlandsche Bank in te dienen, indien de **actuariële- en bedrijfstechnische nota** van het pensioenfonds niet voorziet in toereikende maatregelen bij een reservetekort. De termijn die in het herstelplan mag worden aangehouden voor herstel van het reservetekort bedraagt in het huidige toetsingskader (**Actuariële principes pensioenfonds**) twee tot acht jaar, afhankelijk van de aard en omvang van de opgetreden reservetekorten. Deze termijn wordt 15 jaar in het nieuw toezichtskader (**FTK**).

HERVERZEKERING

Pensioenfonds en **levensverzekeraars** kunnen bepaalde risico's (zoals het risico van overlijden of invaliditeit) of verplichtingen die zij verzekeren, geheel of gedeeltelijk onderbrengen bij een (andere) verzekeringsmaatschappij. Dit wordt herverzekering genoemd.

HET CIRCUIT

Aanduiding voor de stichting voor **waardeoverdracht**, waarin het **SDS**- en het **4%-circuit** per 1 januari 1999 zijn samengegaan. De pensioenregeling van bij Het Circuit aangesloten pensioenuitvoerders moet aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet de regeling voorzien in een **toeslag** beleid en dient de **pensioentoezegging** in een reglement te zijn vastgelegd. Het Circuit heeft zichzelf op 1 juni 2005 opgeheven.

HET PLUSCIRCUIT

Aanduiding voor een nieuw circuit voor **waardeoverdrachten** met betrekking tot dienstbetrekkingen die zijn geëindigd vóór juli 1994. Het **4%-plus-circuit** is per 1 januari 1999 in het Pluscircuit opgegaan. Het Pluscircuit is toegankelijk voor alle aangeslotenen bij **Het circuit**, dus ook voor de pensioenuitvoerders die bij het oude **SDS-circuit** waren aangesloten. De regels van het 4%-plus-circuit zijn in aangepaste vorm gaan gelden voor Het Pluscircuit.

HIGH YIELD OBLIGATIES

Obligaties die, net als **credits**, zijn uitgegeven door bedrijven. Obligaties worden bestempeld als high yield als ze zijn uitgegeven door minder kredietwaardige bedrijven. Het verwachte rendement maar ook het risico op dergelijke leningen is hoger dan op credits en staatsleningen.

HOME COUNTRY CONTROL

Een verzekeraar kan in verschillende EU-landen tegelijk activiteiten ontplooiën. Het toezicht (onder andere op **solvabiliteit**) op de verzekeraar wordt echter uitgevoerd door de toezichthouder in het land van vestiging ('home country'). Voor Nederlandse verzekeringsmaatschappijen is **de Nederlandsche Bank** de toezichthouder.

HOOG/LAAG-CONSTRUCTIE

Constructie van variabele uitkeringshoogtes van het pensioen, waarbij het pensioen dat een **deelnemer** vanaf de **pensioendatum** ontvangt wordt omgezet in een pensioen dat eerst hoger en daarna lager is dan het reglementaire pensioen, of omgekeerd. Op grond van fiscale wetgeving is een variatie tussen de hoogste en de laagste uitkering van maximaal 100:75 toegestaan. Met ingang van 1 januari 2005 mag in de periode voorafgaande aan de 65-jarige leeftijd de bandbreedte worden overschreden met een uitkering ter grootte van tweemaal de AOW-uitkering voor een gehuwde waarvan de partner 65 jaar of ouder is.

HUWELIJKS-/PARTNERFREQUENTIES

Schattingen per leeftijd of leeftijdsgroep van de aantallen **deelnemers** aan een pensioenregeling, die gehuwd zijn of een partner hebben. Deze schattingen op basis van statistische gegevens zijn nodig bij gebruik van **het onbepaalde man/ vrouw / partner systeem**.

IASB

Afkorting voor International Accounting Standards Board. Dit is een onafhankelijk en privaat orgaan dat financiële verslaggevingsregels opstelt. De IASB heeft als doel te komen tot een eenduidige regels die wereldwijd toepasbaar zijn: de **IFRS** (zie ook **IAS**).

IAS

Afkorting voor International Accounting Standards. Dit is de naam die werd gegeven aan door de IASC uitgevaardigde verslagleggingsregels. De IASC is de voorganger van de **IASB**. Door IASB uitgevaardigde regels worden **IFRS** genoemd. Vrijwel alle nog bestaande IAS regels zijn vanaf 1 januari 2005 verplicht van toepassing voor beursgenoteerde ondernemingen in lidstaten van de Europese Unie. In Nederland is het ook voor andere ondernemingen toegestaan deze regels toe te passen.

IAS 19 (IFRS)

De International Accounting Standard 19 (IAS 19) heeft betrekking op de wijze waarop de financiële consequenties van de pensioenregeling in de jaarverslaglegging van de onderneming tot uitdrukking dienen te worden gebracht.

Op grond van IAS19 moet een vergelijking worden gemaakt tussen de pensioenpremies die in een boekjaar werkelijk zijn betaald, en de pensioenkosten die aan datzelfde boekjaar zijn toe te rekenen volgens een bepaalde standaardmethode (Projected Unit Credit methode). In die standaardmethode worden pensioenkosten gelijkmatig verdeeld over de gehele diensttijd van alle **deelnemers** waarbij rekening wordt gehouden met aannames over toekomstige loonontwikkeling, uittredings- en sterftekansen enzovoort.

Indien volgens de standaardmethode sprake is van vooruitbetaalde kosten, moeten deze op de balans van de onderneming worden geactiveerd (“overschot”). Aan de passiefzijde van de balans moet bovendien een voorziening worden gevormd, als reeds verkregen pensioenaanspraken niet voldoende door de activa van het pensioenfonds worden gedekt (“tekort”). Met behulp van de 10% corridor methodiek kunnen (voorlopig) de winsten/verliezen in enig jaar worden verdeeld over de toekomst. Hierdoor kan het zijn dat de balanspositie niet gelijk is aan het werkelijke “overschot” of “tekort” op de pensioenregeling van de onderneming.

IFRIC

Niet altijd is duidelijk op welke wijze de **IFRS** uitgelegd en uitgevoerd moeten worden. Ook zijn niet alle situaties geregeld in de IFRS. Hiervoor is in december 2001 het IFRIC (afkorting voor The International Financial Reporting Interpretations Committee) ingesteld. Dit orgaan kan – na publieke consultatie – door middel van gezaghebbende interpretaties sturing geven aan de wijze waarop de **IFRS** moeten worden toegepast.

IFRS

Afkorting voor International Financial Reporting Standards. Set van verslaggevingsregels uitgevaardigd door de **IASB**. Nieuwe term die in de plaats is gekomen van **IAS**. Alle IFRS (en vrijwel alle IAS) regels zijn vanaf 1 januari 2005 verplicht van toepassing voor beursgenoteerde ondernemingen in lidstaten van de Europese Unie. In Nederland is het ook voor andere ondernemingen toegestaan deze regels toe te passen.

INBOUW VAN DE AOW

Het **ouderdomspensioen** is bedoeld als aanvulling op de **AOW**-uitkering. Samen met de AOW zal in een standaard pensioenregeling het ouderdomspensioen uitkomen op 70% van het inkomen. Over een deel van het inkomen (waarvan 70% gelijk is aan de AOW) hoeft daarom geen pensioen te worden opgebouwd. Als dit principe is opgenomen in de pensioenregeling heet dat: 'Inbouw van de AOW'. Tot 8 juli 1994 was het wettelijk verboden voor de werkgever om de vakantietoeslag en de structurele verhogingen van de AOW in mindering te brengen op **Pensioentoezeggingen**. Van dit verbod kon een werkgever **dispensatie** krijgen als sprake was van:

- een **eindloonregeling** met uitzicht op 65 à 70% van het laatst verdiende loon;
- een streven om de **pensioenen** ná ingang **waardevast** te houden. In verreweg de meeste pensioenregelingen wordt geen inbouw van de AOW meer toegepast maar wordt met de AOW-uitkering rekening gehouden door het toepassen van een **franchise**. Met ingang van de **Wet fiscale behandeling pensioenen** moet rekening worden gehouden met de AOW-uitkering inclusief vakantietoeslag en structurele verhogingen.

Zie ook: **franchise**.

INDEX BELEGGEN

Een passieve beleggingsstijl waarbij de samenstelling (en daarmee de **performance**) van een gekozen **benchmark** zo nauwkeurig mogelijk wordt nagebootst. De samenstelling van de index kan in de portefeuille worden gereflecteerd door het opnemen van ieder aandeel van de index in dezelfde verhouding (replication) of door het selecteren van een kleiner aantal aandelen die de karakteristieken van de index weergeven (techniek wordt sampling genoemd).

INDEXATIE (OOK INDEXERING)

Verhoging van ingegane **pensioenen** (na pensioeningang) en/of (premiëvrije) pensioenaanspraken (voor pensioeningang) met een percentage dat gelijk blijft, of dat gelijk is aan een indexcijfer. Als indexcijfer worden vaak het consumentenprijsindexcijfer (CPI) en indexcijfers van CAO-lonen gehanteerd. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) stelt deze indexcijfers samen. Zie ook: **waardevast pensioen**, **welvaartsvast pensioen**.

INDEXATIEAMBITIE

Hoogte van de **indexatie** die op de lange termijn wordt nagestreefd. Een pensioenfonds kan bijvoorbeeld voor de lange termijn een indexatie ter hoogte van tenminste 80% van het consumentenprijsindexcijfer nastreven.

INDEXATIEMATRIX

Een door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) gepubliceerd document (met handleiding) welke een aanvulling vormt op de Hoofdlijnennota (SZW, februari 2004) en de Uitwerkingsnota (SZW, oktober 2004). Het een en ander in het kader van het FTK en met als bedoeling dat dit een onderdeel gaat uitmaken van de **Pensioenwet**.

De indexatiematrix beoogd inzicht te geven in de samenhang tussen ambitie, financiering, reglement en communicatie met betrekking tot het eventuele voornemen tot het verlenen van indexatie. De indexatiematrix maakt onderscheid tussen verscheidene vormen van voorwaardelijk en onvoorwaardelijk toeslagbeleid en combinaties daarvan. Voor elke indexatiecategorie wordt het indexatiebeleid, de financiering, de reglementering en de wijze van communicatie voorgeschreven. Ook wordt aangegeven wanneer een premiekorting is toegestaan.

INDIRECTE DISCRIMINATIE

Onder indirecte discriminatie wordt het gebruik van een ogenschijnlijk neutraal criterium verstaan, dat uitsluitend of in overwegende mate personen uit een bepaalde (leeftijds)groep of van een bepaald geslacht benadeelt, zonder dat er sprake is van een rechtvaardigingsgrond die niets van doen heeft met de discriminatie. Een voorbeeld is de in het verleden veel voor-komende uitsluiting van parttimers van deelname aan de pensioen-regeling, die in de praktijk vooral vrouwen bleek te treffen.

INDIVIDUALISERING (VAN PENSIOENREGELINGEN)

Het wijzigen of opstellen van een pensioenregeling, waardoor **deelnemers** een aantal keuzemogelijkheden krijgen om hun pensioenpakket naar hun individuele omstandigheden en inzichten te kunnen inrichten.

Een voorbeeld hiervan is het bieden van een keuze over de datum van de pensioeningang. Naast individualisering wordt ook wel gesproken van **flexibilisering** van pensioenregelingen of van pensioenregelingen op basis van het **cafetariasysteem**.

INFLATIE

Verschijnsel dat met verloop van jaren met een gelijk aantal euro's steeds minder gekocht kan worden. Hierbij wordt het volgende onderscheid gemaakt:

- prijsinflatie: consumenten kunnen steeds minder kopen als ze hetzelfde aantal euro's blijven besteden. Bij een koppeling aan een prijsindex blijven pensioenuitkeringen **waardevast**.
- looninflatie: werknemers kunnen steeds minder kopen als ze hetzelfde loon krijgen. Bij een koppeling aan een loonindex-cijfer blijven pensioenuitkeringen **welvaartsvast**.

INFLATIE GERELATEERDE OBLIGATIES

Obligaties die naast de reële rente de inflatie uitkeren.

INFORMATIEVERPLICHTINGEN

Aanduiding voor de in de **Pensioen- en spaarfondsenwet** en in de **Regelen verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en spaarfondsenwet** opgenomen verplichtingen voor de pensioenuitvoerder om aan **deelnemers/verzekerden** informatie te verstrekken over de aard en de omvang van de verzekerde pensioenaanspraken.

INFORMATIE RATIO

Maatstaf voor rendementsrisico die gebruikt wordt bij het beoordelen van de prestatie van een **vermogensbeheerder**. De informatie ratio wordt berekend door de behaalde **outperformance** te delen door de **tracking error**. Hoe hoger de informatie ratio des te hoger is het behaalde rendement per eenheid risico.

INHAALKOOPSOM(-SYSTEEM)

In een **eindloonregeling** nemen de pensioenaanspraken over voorgaande jaren toe bij een loonsverhoging. Bij toepassing van het inhaalkoopstelsel wordt de **financiering** van deze toename uitgesmeerd over alle toekomstige jaren van deelname aan de pensioenregeling. Een deel van de aanspraken over verstreken jaren van deelneming wordt dus in de toekomst gefinancierd. Men spreekt ook wel van financiering door middel van **stortingskoopsommen** of van **(65-x)-stelsel**. Per 1 januari 2000 is deze wijze van financieren verboden. Er geldt wel een overgangperiode van 10 jaar waarin de financiering over de reeds verstreken jaren moet plaatsvinden.

INHAALPREMIE(-SYSTEEM)

In dit **financieringssysteem** voor **eindloonregelingen** wordt jaarlijks een premiehoogte berekend, die in principe in de toekomst gelijk kan blijven. Alleen als de **pensioengrondslag** verandert, verandert de premiehoogte. De term 'inhaalpremie' duidt erop dat pensioenaanspraken over verstreken jaren van deelneming in de toekomst worden gefinancierd. Dit **inhaalpremiestelsel** lijkt op het inhaalkoopstelsel, maar er is een groot verschil. Bij het inhaalkoopstelsel wordt elk jaar dezelfde aanspraak ingekocht tegen jaarlijks stijgende **koopsommen**. Bij het inhaalpremiestelsel blijven de **premies** elk jaar gelijk, terwijl jaarlijks steeds afnemende aanspraken worden ingekocht. Vanaf 1 januari 2000 is deze wijze van financieren verboden.

INKOMENSTOETS

Begrip waarmee wordt aangegeven dat een bepaalde uitkering inkomensafhankelijk is; een uitkeringsinstantie beoordeelt of eventueel inkomen op de uitkering in mindering moet worden gebracht. **ANW**-uitkeringen en de partnertoeslag ingevolge de **AOW** zijn voorbeelden van inkomensafhankelijke uitkeringen.

INLOOPRISICO

Het risico dat een uitkering moet worden verstrekt aan een of meer werknemers uit hoofde van een ziekte of aandoening die reeds bij ingang van de (collectieve) verzekering bestond. Dit risico wordt veelal in het verzekeringscontract uitgesloten. In sommige gevallen wordt hierover echter nadere afspraken gemaakt. Zie ook uitlooprisico.

INSTITUUT OMBUDSMAN PENSIOENEN

Zie: **ombudsman pensioenen**.

INTERESTMETHODE

Methode voor het maken van reserveringen voor individuele **pensioentoezeggingen** op de balans van een onderneming. Hierbij wordt het vermogen opgebouwd, dat op de **pensioendatum** nodig is voor het doen van uitkeringen. Tijdens de opbouwperiode wordt rekening gehouden met rente die het vermogen doet toenemen. Hierin onderscheidt deze methode zich van de **lineaire methode**. Omdat sterftেকansen echter buiten beschouwing worden gelaten, mag deze financieringsmethode sinds 1 januari 1995 niet meer worden gehanteerd.

INTERNE WAARDEOVERDRACHT

Zie: **waardeoverdracht**

INVALIDITEITSPENSIOEN

Zie: **arbeidsongeschiktheidspensioen**.

IVA

Afkorting van 'Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten'.
Regeling bestemd voor werknemers die na twee jaar ziekte volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn.

Een werknemer is volledig en duurzaam arbeidsongeschikt als hij niet meer dan 20% van zijn laatstverdiende loon kan verdienen en hij naar verwachting ook niet meer beter zal worden. Deze (ex)-werknemers kunnen een beroep doen op de IVA. Die bestaat uit een uitkering die is gebaseerd op het laatstverdiende loon (tot een maximum van 70% van het dagloon) en daarna een vervolguitkering (70% van het minimumloon, verhoogd met een bedrag dat toeneemt naarmate iemand langer heeft gewerkt).

JAARRUIMTE

De maximale aanvullende premieaftrek boven de ongetoetste **basisaftrek** (de basisaftrek is met ingang van 1 januari 2003 vervallen), die een belastingplichtige van nog geen 65 jaar kan claimen ter zake van het pensioentekort in een bepaald kalenderjaar, volgens de volgende formule:

Formule tot 1 januari 2003

$$(0,17 \times \text{premiegrondslag}) - 7,5A - F - BR - BS$$

Formule met ingang van 1 januari 2003

$$(0,17 \times \text{premiegrondslag}) - 7,5A - F - BS$$

In deze formule betekent:

Premiegrondslag:

- winst uit onderneming (vóór mutatie van de oudedagsreserve en vóór de ondernemersaftrek), plus;
- belastbaar loon (loon minus werknemersaftrek inclusief tantièmes, provisies, **toeslagen**, opties en overige variabele beloningsbestanddelen), plus;
- belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden, plus;
- belastbaar periodieke uitkeringen en verstrekkingen (die overigens bij AMvB kunnen worden uitgesloten)

te verminderen met een franchise van €10.816 (niveau 2006).

Voor de bepaling van de jaarruimte in de jaren 2004 en 2005 dient te worden uitgegaan van de inkomensgegevens van het voorafgaande jaar. Voor de bepaling van de jaarruimte in het jaar 2003 mag naar keuze van de belastingplichtige worden uitgegaan van het inkomen in 2002 of 2003.

De premiegrondslag bedraagt maximaal €148.579 (niveau 2006).

De jaarruimte bedraagt maximaal €25.258 (niveau 2006).

A: de pensioenaangroei die heeft plaatsgevonden in het onmiddellijk aan het betreffende kalenderjaar voorafgaande kalenderjaar als gevolg van deelname in een pensioenregeling in het voorafgaande kalenderjaar, dus exclusief **backservice** en eventuele winstbischrijvingen met uitzondering van de aangroei die het gevolg is van het aanwenden van een bedrijfsspaarregeling voor vrijwillige modules. Alleen de aangroei met betrekking tot levenslang **ouderdomspensioen** speelt hierin een rol. De aangroei van tijdelijke **pensioenen** moet niet worden meegenomen.

F: de toevoeging aan de fiscale oudedagsreserve in het voorafgaande kalenderjaar.

BR: de benutte **basisruimte** (niet meer relevant met ingang van 1 januari 2003); de lijfrentepremieaftrek van €1.069 (bedrag 2002); het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd) die door iedere belastingplichtige kan worden geclaimd, ongeacht de vraag of er sprake is van een pensioentekort. Deze basisruimte moet worden verminderd met het bedrag aan vrijwillige pensioenpremies dat is gedeblokkeerd uit een werknemersspaarregeling.

BS: het bedrag aan vrijwillige pensioenpremie dat is gedeblokkeerd uit een werknemersspaarregeling.

Indien in een jaar geen gebruik is gemaakt van de jaarruimte, dan kan onder voorwaarden alsnog gebruik worden gemaakt van de **reserveringsruimte**.

JAARWERK

Zie: **actuarieel jaarwerk**.

KAPITAALDEKKINGSSTELSEL

Financieringsvorm waarmee pensioenaanspraken en kapitaal ter dekking van die aanspraken min of meer gelijktijdig worden opgebouwd. In beginsel moeten bij kapitaaldekking voor iedere individuele **deelnemer** voldoende besparingen aanwezig zijn om, samen met de **contante waarde** van de nog te verwachten **premies** of **koopsommen**, de **contante waarde** van de toekomstige pensioenuitkeringen te dekken.

Het systeem van kapitaaldekking ligt ten grondslag aan verschillende financieringsmethoden, zoals het **koopsomsysteem**, het **inhaalpremiesysteem** en het **inhaalkoopsomsysteem**.

Bij elk van deze financieringsmethoden hebben de te verwachten toekomstige besparingen een ander verloop in de tijd.

Pensioenfondsen dienen hun verplichtingen volgens het kapitaaldekkingssysteem te financieren. Het gebruik van een ander stelsel is volgens de **Pensioen- en spaarfondsenwet** (artikel 9a) niet toegestaan. Zie ook: **omslagstelsel**, **rentedekkingstelsel**.

KAPITAALVERZEKERING

Iedere levensverzekering waarbij de prestatie van de verzekeraar vaststaat, ongeacht of er een bedrag ineens wordt uitgekeerd of een vast aantal termijnen.

KEUZEMOGELIJKHEID

In pensioenregelingen waarin voor gehuwden een **nabestaandenpensioen** is wordt opgebouwd, moet uiterlijk vanaf 1 januari 2002 een keuzemogelijkheid zijn opgenomen tussen enerzijds (een deel van) het opgebouwde nabestaandenpensioen en anderzijds een hoger of eerder ingaand **ouderdompensioen**. Deze keuzemogelijkheid moet openstaan voor iedere **deelnemer**, ongeacht de burgerlijke staat. Dit volgt uit artikel 2b van de **Pensioen- en spaarfondsenwet**. Voorbeelden van andere keuzemogelijkheden in pensioenregelingen, zijn de **uitruil** van (andere) pensioensoorten en vervroeging of uitstel van de **pensioendatum**.

KOERSWAARDE

Waarde van een beleggingsobject als het op dit moment zou worden verkocht.

KOOPSOM

Eenmalige betaling om een **pensioenaanspraak** mee in te kopen bij de uitvoerder van een pensioenregeling. De eenmalige betaling van een koopsom dient hetzelfde doel als de periodieke betaling van **premies**, namelijk de **financiering** van pensioenen.

Zie ook: **koopsomsysteem**, **inhaalkoopsomsysteem**.

KOOPSOMSISTEEM

Een systeem om een pensioenregeling mee te financieren, waarbij de toename van aanspraken over verstreken jaren van deelneming, door middel van eenmalige **koopsommen**, wordt veilig gesteld. Ook worden jaarlijks koopsommen betaald om de pensioenaanspraken over het lopende dienstjaar mee te financieren. Het koopsomsysteem wordt vooral gebruikt bij de **financiering** van **eindloonregelingen**. Het komt ook voor onder de naam ‘systeem van **affinanciering**’.

KORTLEVENRISICO

Het gegeven dat een verzekerde persoon korter kan leven dan op basis van de gehanteerde sterftekansen wordt verwacht. Dit risico is van belang voor o.a. overlijdensverzekeringen en **nabestaandenpensioenen**.

KOSTENDEKKENDE PREMIE

In het nieuwe **financieel toetsingkader** gehanteerde term. Hiermee wordt bedoeld de premie die nodig is om de onvoorwaardelijke en – in voorkomende gevallen - voorwaardelijke onderdelen van de **pensioenovereenkomst** in dat jaar en voor de langere termijn na te komen.

Deze premie bestaat kort samengevat uit de **actuariel benodigde premie** voor de inkoop van het onvoorwaardelijk deel van de uit de **pensioenovereenkomst** voortvloeiende pensioenverplichting, een opslag voor **solvabiliteit**, een opslag voor uitvoeringskosten en de **actuariel benodigde premie** voor het voorwaardelijk deel van de **pensioenovereenkomst**.

KOSTENOPSLAG

Verzamelnaam voor kosten die een **levensverzekeraar** in rekening brengt bij het afsluiten en uitvoeren van een pensioenverzekering. Als belangrijkste kosten worden onderscheiden eerste kosten, bestaande uit afsluitprovisie en annuleringskosten, en doorlopende kosten, zoals in- en excassokosten en beheerskosten.

LAAG/HOOG-CONSTRUCTIE

Constructie van variabele uitkeringshoogtes van het pensioen, waarbij het pensioen dat een **deelnemer** vanaf de **pensioendatum** ontvangt wordt omgezet in een pensioen dat eerst lager en daarna hoger (of andersom) is dan het reglementaire pensioen. Op grond van fiscale wetgeving is een variatie tussen de hoogste en de laagste uitkering van maximaal 100:75 toegestaan.

Zie ook: **hoog/laag-constructie**

LANGLEVENRISICO

Het gegeven dat een verzekerde persoon langer kan leven dan op basis van de gehanteerde sterftekansen wordt verwacht. Dit risico is van belang voor o.a. het **ouderdomspensioenen**.

LASTEN-MINUS-BATENMETHODE

Methode van reservering voor pensioenverplichtingen, indien voor de **financiering** het **inhaalpremiesysteem** wordt gebruikt. In dit systeem blijft de premiehoogte zoveel mogelijk gelijk. Het te reserveren bedrag wordt vastgesteld als het verschil tussen de **contante waarde** van de in het vooruitzicht gestelde pensioenaanspraken (de lasten) en de contante waarde van de in de toekomst te ontvangen **premies** (de baten).

LATENT NABESTAANDENPENSIOEN

Een nabestaandenpensioen dat nog niet is ingegaan.

LEEFTIJDSDISCRIMINATIE

directe discriminatie of **indirecte discriminatie** op grond van leeftijd.

Op 1 mei 2004 is de ‘Wet gelijke behandeling op grond van de leeftijd bij de arbeid’ in werking getreden. Vanaf deze datum is leeftijdsdiscriminatie bij arbeidsvoorwaarden verboden, tenzij sprake is van een wettelijke uitzonderingsgrond of dit onderscheid objectief kan worden gerechtvaardigd. Omdat pensioen een arbeidsvoorwaarde is, geldt dit verbod ook voor pensioenregelingen.

LEEFTIJDSTERUGSTELLING

Het bewust kijken in de **sterftetafel** bij een jongere leeftijd dan de daadwerkelijke leeftijd, om zo te anticiperen op een toekomstige stijging van de gemiddelde levensduur van de gehele bevolking of van een bevolkingsgroep (bijvoorbeeld alleen mannen).

LEVENSJARENSTELSEL

Een term die wordt gebruikt bij de nadere typering van een specifieke **eindloonregeling**. Bij salarisverhogingen worden in eindloonregelingen ook hogere pensioenaanspraken over voorgaande jaren gegeven. In levensjarenstelsels worden deze hogere aanspraken verleend over alle jaren vanaf een bepaalde leeftijd (meestal 25 jaar). Dus ook over de jaren waarin de werknemer geen **deelnemer** was aan de pensioenregeling. Het doel van het geven van hogere aanspraken over alle jaren vanaf een bepaalde leeftijd is het geven van compensatie voor het bevriezen van pensioenaanspraken die eventueel bij een vorige werkgever zijn opgebouwd. Zulke **pensioenen** verliezen door **inflatie** gauw een deel van hun waarde. Het levensjarenstelsel is niet meer toegestaan.

LEVENSLLOOPREGELING

Met ingang van 1 januari 2006 dient iedere werknemer in staat te worden gesteld te sparen voor een levensloopverloftegoed. Dit tegoed kan worden aangewend voor de financiering van perioden van extra verlof. De eigen bijdrage aan de levensloopregeling dient te worden ingehouden op het bruto loon en bedraagt maximaal 12% van het bruto loon. In een kalenderjaar mag niet meer worden gespaard indien het levenslooptegoed (inclusief rendement) 210% of meer bedraagt van het bruto loon in het voorafgaande kalenderjaar. Een levensloopregeling kan worden uitgevoerd door een bank, verzekeraar of een beleggingsinstelling.

LEVENSVZERZEKERAAR

Verzekeraar die **levensverzekeringsovereenkomsten** aangaat. Dit kunnen zowel lijfrenteverzekeringen als pensioenverzekeringen zijn.

LEVENSVZERZEKERINGSOVEREENKOMST

Overeenkomst tot het doen van geldelijke uitkeringen in verband met het leven of de dood van een persoon, met dien verstande dat overeenkomsten van ongevallenverzekering niet als levensverzekeringsovereenkomst worden beschouwd (artikel 1 **Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993**).

LIJFRENTE

Aanspraak op een reeks vaste (of met een vast percentage stijgende) en gelijkmatige periodieke uitkeringen, die uiterlijk bij overlijden eindigt. De aanspraak is afhankelijk van het leven van één of meerdere personen en hoeft nog niet te zijn ingegaan. Een lijfrente kan niet worden afgekocht of vervreemd en kan niet als voorwerp van zekerheid dienen. Onder een lijfrente wordt onder meer de aanspraak verstaan op winstuitkeringen voor zover die uitkeringen verband houden met een lijfrente.

Deze fiscale definitie van lijfrente is opgenomen in de Wet inkomstenbelasting 2001. Lijfrenten staan bovendien beschreven in artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van de **Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993**. De **premie** voor een lijfrenteverzekering is onder voorwaarden aftrekbaar tot bepaalde maxima. Het moet dan gaan om een van de volgende twee lijfrenten:

- een zuivere lijfrente: dit is een direct ingaande of uitgestelde lijfrente, waarvan vanaf de ingangsdatum van de overeenkomst zowel de hoogte van de termijnen als het verzekerde lijf vaststaat;
- een gerichte lijfrente: dit is een uitgestelde lijfrente op het leven van één of meer vooraf aangewezen verzekerden, waarvan de hoogte van de termijnen bij het afsluiten van de overeenkomst nog niet vaststaat, maar bij ingang van de termijnen wordt bepaald aan de hand

van het opgebouwd lijfrentekapitaal. Het lijfrentekapitaal fungeert slechts als reken-eenheid en mag niet in contanten worden uitgekeerd.

Alleen de **premies** van bepaalde soorten (zuivere of gerichte) lijfrenten zijn aftrekbaar (zie de Wet inkomstenbelasting 2001).

Zie ook: **lijfrenteverzekeraar**.

LIJFRENTEVERZEKERAAR

Een lijfrenteverzekering moet afgesloten zijn bij een erkende lijfrenteverzekeraar om fiscaal aftrekbaar te kunnen zijn. Welke twee soorten instellingen erkend zijn, is opgenomen in de Wet op de inkomstenbelasting:

- verzekeraars die bevoegd zijn het directe verzekeringsbedrijf uit te oefenen als bedoeld in de Wet toezicht verzekeringsbedrijf;
- **pensioenfonds** (dit mogen geen **directiepensioenlichamen** zijn).
Tot 2001 gold tevens als eis dat deze instellingen in Nederland zijn gevestigd, tenzij sprake is van een vrijwillige voortzetting van een pensioenregeling of lijfrenteverzekering in het buitenland.

Bij overdracht van een onderneming mag een **lijfrente** worden bedongen bij de overnemende natuurlijke persoon of het overnemende lichaam (mits in Nederland woonachtig/gevestigd).

Zie ook: **stamrecht**.

LINEAIRE METHODE

Een methode voor de vaststelling van een reservering op de balans van een onderneming voor een individuele **pensioentoezeggingen** aan een of meer **directeuren-groootaandeelhouders**. Bij deze methode wordt bepaald welk vermogen nodig is om op de **pensioendatum** aan toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. De opbouw van dit **doelvermogen** vindt evenredig met het verstrijken van de diensttijd plaats, zonder rekening te houden met renten en overlijdenskansen. Omdat deze methode niet berust op **actuariële grondslagen**, is het gebruik van deze methode sinds 1 januari 1995 niet meer toegestaan.

LIQUIDATIEOVERSCHOT

De reserve die overblijft bij liquidatie van een **pensioenfonds**, waartegenover geen enkele pensioenverplichting meer staat.

LOONGERELATEERDE WGA-UITKERING

Een uitkering voor werknemers die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn. De hoogte van de uitkering bedraagt bij niet werken 70% van het dagloon (tot het maximum dagloon). Bij werken bedraagt de uitkering 70% van het verschil tussen het (gemaximeerde) dagloon en het met werken verdiende loon.

Er geldt een bodemuitkering ter hoogte van de WGA-vervolguitkering.

De duur van de loongerelateerde uitkering is afhankelijk van het arbeidsverleden (conform WW) en varieert van een half jaar tot vijf jaar. Echter, in de periode tot 1 januari 2008 zal de duur van de loongerelateerde WGA-uitkering worden gerelateerd aan de leeftijd van betrokkene.

Na afloop van de loongerelateerde WGA-uitkering kan de betrokkene recht krijgen op een **WGA-loonaanvulling** of een **WGA-vervolguitkering**.

LOONTREND

Algemene ontwikkeling van de lonen van werknemers binnen een bepaalde onderneming, bedrijfstak of land, zonder rekening te houden met individuele loonsverhogingen als gevolg van de carrière van de werknemers binnen de gekozen groep. Zie ook: **welvaartsvast pensioen**.

MANDAATREGELING

Een regeling waarin de bevoegdheden binnen bijvoorbeeld een **pensioenfonds** zijn vastgelegd. Op grond van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** moet een **actuariële en bedrijfstechnische nota** per 1 januari 2000 een mandaatregeling bevatten.

MANDAAT VERMOGENSBEHEER

Het mandaat vermogensbeheer, ook wel beleggingsrichtlijnen of beleggingsinstructie genoemd, bevat de beleggingstechnische afspraken over het beheer van het vermogen. Het mandaat wordt vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevat alle restricties waarbinnen een **vermogensbeheerder** vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

MARKTWAARDE

Waarde van een beleggingsobject als het op dit moment zou worden verkocht.

MATCHING

Het optimaal afstemmen van de looptijd van de activa met de looptijd van de passiva van een **pensioenfonds**. Wanneer een pensioenfonds aan zijn verplichtingen moet voldoen (**pensioenen** uitbetalen), dienen daarvoor op tijd de beschikbare middelen vrij te komen. Perfecte matching/afstemming is nauwelijks mogelijk. Een zo goed mogelijke benadering wordt bereikt met asset liability management (**alm**).

MEDEZEGGENSCHAPSCONVENANT

De op 25 juni 1998 tussen de **STAR** en het **CSO** gemaakte afspraak, inhoudende een krachtige aanbeveling aan alle bij de collectieve pensioenregeling betrokken partijen om de medezeggenschap van gepensioneerden bij de uitvoering van pensioenregelingen substantieel te verbeteren. Dit convenant is op 1 juli 2001 afgelopen. In vervolg hierop hebben de onderhandelingsdelegaties van de STAR en het CSO overeenstemming bereikt over een vernieuwd convenant per 1 januari 2003, waarin onder meer een continuering van de in 1998 gemaakte convenantsafspraken is vastgelegd, alsmede een inspanningsplicht tot verbetering van de medezeggenschapspositie van gepensioneerden bij de uitvoering van pensioenregelingen bij ondernemings- en bedrijfstakpensioenfondsen. Het vernieuwde medezeggenschapsconvenant heeft een looptijd tot 1 januari 2007. Mocht na evaluatie van dit convenant in juli 2007 blijken dat de afspraken en aanbevelingen onvoldoende zijn nagekomen, dan zullen partijen betrokken bij dit convenant gezamenlijk pleiten voor dwingende wetgeving.

MEDISCHE KEURING

Zie: **pensioenkeuring**.

MIDDELLOONREGELING

Pensioenregeling waarin de hoogte van het (behaalbare) **ouderdomspensioen** is gebaseerd op de gemiddelde **pensioengrondslag** die tijdens het deelnemerschap aan de pensioenregeling heeft gegolden.

Minimaal vereist eigen vermogen

Het minimumbedrag van het bij wijze van buffer aangehouden eigen vermogen. In het Besluit van 27 januari 2006 (algemene maatregel van bestuur) zijn nadere regels gesteld voor de bepaling van het minimaal vereist eigen vermogen. Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt in de regel ca 5% van de technische voorziening (dus een dekkingsgraad van ca 105%). Het een ander niet te verwarren met het **vereist eigen vermogen**.

MINIMUMTOETS

Toets in het kader van het **FTK**. In deze toets moet het vermogen minimaal gelijk zijn aan de verplichtingen. Bij de vaststelling van de verplichtingen dient het indexatiebeleid in aanmerking te worden genomen. Als uitgangspunt voor de toetsing geldt de aanname dat op balansdatum de verplichtingen aan een andere pensioenuitvoerder worden overdragen op marktconforme condities.

N

NABESTAANDENPENSIOEN

Verzamelaar voor **weduwen-, weduwnaars- en partnerpensioen**, soms ook voor **wezenpensioen**.

NA-INDEXTIE

Zie: **indexatie**.

NÁ-OORTS

Zie: **vóór-oorts, belastingoperatie oort en overhevelingstoelag**.

NEDECO-REGELING

Werd een werknemer uitgezonden naar een ontwikkelingsland, dan kon de werknemer onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor een forfaitaire fiscale aftrek van 35%. Met ingang van 1 januari 2001 vallen dergelijke werknemers onder de **30%-regeling**.

NIET-ACTIEVEN

Aanduiding voor **slapers** en gepensioneerden.

NO-RISK-POLIS

Een regeling die stimuleert dat werkgevers gedeeltelijk arbeidsgeschikten in dienst nemen of houden. Bij het in dienst nemen of houden van een gedeeltelijk arbeidsgeschikte, kan ingeval van ziekte aanspraak worden gemaakt op ziekegeld. Deze uitkering mag de werkgever in mindering brengen op het loon dat hij moet doorbetalen. De uitkering is 70% van het dagloon, maar kan het eerste jaar op verzoek van uw werkgever verhoogd worden naar 100%. Dit ziekegeld wordt door het UWV uitbetaald aan de werkgever of rechtstreeks aan de werknemer.

De no-risk-polis geldt in beginsel voor vijf jaar. Eventueel kan de no-risk-polis worden verlengd als de werkgever een gedeeltelijk arbeidsgeschikte in dienst neemt of houdt bij wie sprake is van een aanzienlijk verhoogde kans op ziekte of arbeidsongeschiktheid.

OBJECTIEVE RECHTVAARDIGINGSGRONDEN

Als er sprake is van een indirecte of directe leeftijdscriminatie, waarvoor geen wettelijke uitzondering geldt, zal het gehanteerde onderscheid slechts toegestaan zijn, indien hiervoor objectieve rechtvaardigingsgronden kunnen worden aangevoerd. Hiervan is sprake indien:

- a. er sprake is van een legitiem doel voor de leeftijdsgrens (het doel is op zich niet discriminerend en voldoet aan een werkelijke behoefte); en
- b. de leeftijdsgrens passend is (geschikt om het doel te bereiken); en
- c. de leeftijdsgrens noodzakelijk is (het doel kan niet met een ander –niet discriminerend– middel bereikt worden).

OMBUDSMAN PENSIOENEN

Deze onafhankelijke instantie heeft als doel het behandelen van klachten en geschillen die betrekking hebben op de uitvoering van het pensioenreglement van een pensioenfonds dat bij de **OPF** of de **VB** is aangesloten. Samen hebben zij het **instituut ombudsman pensioenen** ingesteld. Het bestuur van het Instituut benoemt een Ombudsman Pensioenen die de klachten en geschillen afhandelt. De Ombudsman Pensioenen neemt klachten over pensioenfondsen pas in behandeling als de interne klachtenprocedure van een pensioenfonds is doorlopen.

OMBUDSMAN LEVENSVZERZEKERING

De levensverzekeringsbranche heeft een Ombudsman Levensverzekering ingesteld. Mensen die klachten hebben over verzekeringsmaatschappijen of tussenpersonen kunnen hier terecht.

OMKEERREGEL

De omkeerregel is een bepaling in de Wet op de Loonbelasting, die inhoudt dat aanspraken die berusten op een pensioenregeling niet tot het loon behoren. De omkeerregel bewerkstelligt dat niet de aanspraken op grond van een pensioenregeling tot het loon behoren, maar de genoten pensioenuitkeringen. De omkeerregel geldt ook voor andere uitkeringen en aanspraken, zoals die gebaseerd op een **vut-regeling**. Hieruit volgt dat niet de **pensioenaanspraak** wordt belast, maar de te zijner tijd te ontvangen pensioenuitkering.

OMSLAGSTELSEL

Financieringsvorm waarbij de werkenden **premies** betalen, waarmee op hetzelfde moment uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden worden betaald. Bij omslagdekking worden de uitkeringen die in een bepaald jaar collectief zijn verschuldigd, omgeslagen over degenen die in dat jaar bijdrageplichtig zijn. Er vindt géén reservering plaats voor toekomstige uitkeringen. Dat laatste gebeurt wel bij het **kapitaaldeckingsstelsel** en het **rentedekkingstelsel**.

In Nederland wordt het **omslagstelsel** onder meer toegepast voor de financiering van de **AOW**. De **Pensioen- en spaarfondsenwet** staat omslagdekking voor toegezegde pensioenaanspraken niet toe.

OMVANGSKORTING

Korting die een **levensverzekeraar** verleent op de in rekening gebrachte **kostenopslag**, als de **jaarpremie** of **koopsom** die voortvloeit uit het desbetreffende pensioencontract, een bepaald minimum te boven gaat.

ONBEPAAALDE VROUW/ MAN/ PARTNERSYSTEEM

Systeem voor reservering voor **nabestaandenpensioen**, waarbij op basis van **huwelijks-/ partnerfrequenties** er van wordt uitgegaan, dat een bepaald deel van de **deelnemers** aan een pensioenregeling een partner heeft, voor wie een nabestaandenpensioen moet worden verzekerd. Op het moment van overlijden van een deelnemer wordt pas onderzocht of deze al dan niet een pensioengerechtigde partner nalaat.

ONDERDEKKING

Situatie dat de middelen van het **pensioenfonds** niet langer toereikend zijn om de **voorziening pensioenverplichtingen** en de reserve voor algemene risico's te dekken. Op 30 september 2002 heeft **de Nederlandsche Bank** een brief aan de besturen van pensioenfonds gestuurd met de titel "Uitgangspunten voor de financiële opzet en positie van pensioenfonds". Uit deze brief blijkt dat de Nederlandsche Bank een **dekkingsgraad** verlangt van minimaal 105%. Bij een lagere dekkingsgraad is sprake van onderdekking. In het Besluit van 27 januari 2006 (algemene maatregel van bestuur) worden nadere regels gesteld met betrekking tot het minimumbedrag van het eigen vermogen van pensioenfonds en beroepspensioenfonds.

ONDERNEMINGSPENSIOENFONDS

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** kent een beperkt aantal mogelijkheden om een **pensioentoezegging** uit te voeren. Eén daarvan is het aan de onderneming verbinden van een ondernemingspensioenfonds (artikel 2, eerste lid, sub b). Ondernemingspensioenfonds hebben vrijwel altijd de rechtsvorm van een stichting. Ondernemingspensioenfonds dient men niet te verwarren met **bedrijfstakpensioenfonds**. Voor een definitie van bedrijfstakpensioenfonds, zie: **bedrijfstakpensioenfonds**.

ONE TIER BOARD

Een monistische bestuursvorm waarbij er binnen het bestuursorgaan onderscheid wordt gemaakt tussen bestuurders die zijn belast met de uitvoerende werkzaamheden en bestuurders die zijn belast met het toezicht op die werkzaamheden. Het toezicht wordt in dit – uit het Angelsaksische recht afkomstige – stelsel vormgegeven binnen één bestuursorgaan.

De systematiek van een one tier board kan volgens de '**Principes voor goed pensioenfondsbestuur**' bij een pensioenfonds worden ingevuld door de verschillende taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur in de statuten vast te leggen. Vervolgens kan het algemeen bestuur toezicht houden op het dagelijks bestuur.

ONGEHUWDENPENSIOEN

Zie: **alleenstaandenpensioen**.

ONTGROENING

Situatie waarin jaarlijks het aantal toetredende actieve **deelnemers** in een pensioenregeling bij de in die regeling geldende aanvangsleeftijd een dalende tendens vertoont. De gemiddelde leeftijd van de actieve deelnemers zal daardoor een stijgende tendens vertonen.

ONTSLAG

Beëindiging van het dienstverband met de werkgever anders dan door overlijden of pensionering, waardoor het deelnemerschap aan de pensioenregeling wordt beëindigd.

ONZUIVERE PENSIOENREGELING

Van een onzuivere pensioenregeling is sprake als de regeling wordt uitgevoerd door een niet toegelaten pensioenuitvoerder of als de regeling het wettelijk kader van artikel 18 tot en met 18h van de Wet op de Loonbelasting te buiten gaat. Pensioenaanspraken die zijn verkregen uit onzuivere pensioenregelingen behoren tot het belastbare inkomen. De in de toekomst te ontvangen pensioenuitkeringen worden vervolgens belast in box 3.

Een onzuivere pensioenregeling, ook wel bovenmatige pensioenregeling genoemd, kan door de minister van Financiën worden aangewezen als erkende pensioenregeling. De regeling wordt dan behandeld als een zuivere pensioenregeling.

OORT

Zie: **belastingoperatie-oort**.

OPBOUWKEUZEVOET

De verhouding tussen het **pensioen** waarvan kan worden afgezien en het pensioen dat daarvoor in de plaats kan worden opgebouwd.

OPBOUW-PENSIOENREGELING

Door jaarlijks een percentage van de dan geldende **pensioengrondslag** als **pensioenaanspraak** te verlenen ontstaat uiteindelijk een pensioen dat de optelling is van de tijdens de verstreken dienstjaren opgebouwde aanspraken. Bij de opbouwpensoenregelingen is het overigens gebruikelijk om regelmatig (bijvoorbeeld jaarlijks) de opgebouwde pensioenaanspraken aan te passen aan de algemene loontrend of **inflatie**.

OPDRACHTBRIEF

Document dat in de nieuwe **Pensioenwet** een plaats zou krijgen met daarin alle gemaakte afspraken tussen de werkgever en het **pensioenfonds**. In het uiteindelijke wetsvoorstel komt de opdrachtbrief niet meer voor. Hiervoor in de plaats is gekomen de **uitvoeringsovereenkomst**.

OPF

Afkorting van **Stichting voor Ondernemingspensioenfonds**.

OPTIES

Het recht om een aandeel te kopen (call optie) of te verkopen (put optie) tegen een vooraf vastgestelde prijs (uitoefenprijs) op, of binnen, een bepaald tijdstip. Dit recht kan normaliter alleen worden verkregen door het betalen van een bedrag (optiepremie) aan de verkoper (schrijver) van de optie.

ORGANOGRAM

Een beschrijving van de interne organisatie van bijvoorbeeld een **pensioenfonds**. Op grond van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** dient een **actuariële en bedrijfstechnische nota** een organogram te bevatten.

OUDERDOMSPENSIOEN

Pensioen, bestemd voor de levenslange financiële verzorging van de gerechtigde, nadat deze de in de pensioenregeling omschreven pensioenleeftijd heeft bereikt.

OUTPERFORMANCE

Het verschil tussen het behaalde rendement en het rendement van de benchmark (positief of negatief). Dit verschil geeft aan hoeveel waarde is toegevoegd door middel van **actief beheer**. Outperformance wordt ook wel (**alpha**) genoemd.

OVERBRUGGINGSPENSIOEN

In veel pensioenregelingen bestaat de mogelijkheid om vóór de 65e verjaardag met pensioen te gaan. In de periode tussen de desbetreffende **pensioenleeftijd** en de 65e verjaardag ontvangt de gepensioneerde nog geen **AOW**-uitkering.

Personen die jonger zijn dan 65 jaar, zijn bovendien verplicht bepaalde sociale verzekeringspremies te betalen, zoals de **AOW**-premie, die na de 65e verjaardag niet meer verschuldigd zijn. Om het inkomensverschil in de periode vóór de 65e verjaardag te overbruggen, bevatten veel pensioenregelingen een overbruggingspensioen. Dit kan bestaan uit enerzijds een extra uitkering die de **AOW**-uitkering vervangt, en anderzijds een (gebruteerde) compensatie voor nog te betalen premies volksverzekeringen.

Met ingang van 1 januari 2005 worden nieuw in te voeren pensioenregelingen met een overbruggingspensioen niet meer fiscaal begunstigd. Met ingang van 1 januari 2006 dienen alle op laatstgenoemde datum bestaande overbruggingspensioenregelingen te zijn aangepast. Een uitzondering geldt voor werknemers die voor 1 januari 2005 55 jaar of ouder waren.

OVERDRACHTSWAARDE

De op basis van **actuariële grondslagen**, welke berusten op de **Pensioen- en spaarfondsenwet** of op afspraken die binnen een **Circuit van waardeoverdracht** zijn gemaakt, berekende **contante waarde** van in het kader van waardeoverdracht over te dragen pensioenaanspraken.

OVERFLOWBEPALING

Bepaling in een financieringsovereenkomst die een werkgever sluit met een aan zijn onderneming verbonden **ondernemingspensioenfonds**, welke inhoudt dat indien en zolang de **overreserve** van dat **pensioenfonds** een bepaalde grootte bereikt, de door de werkgever (en soms ook door de **deelnemers**) te betalen bijdragen worden verlaagd.

OVERHEVELINGSTOESLAG

De overhevelingstoelage was een overblijfsel van de **belastingoperatie-oort** in 1990. Enkele sociale premies die voorheen werden betaald door de werkgever kwamen vanaf dat moment voor rekening van de werknemer. Om te voorkomen dat werknemers er in loon op achteruit zouden gaan, moest de werkgever een overhevelingstoelage betalen aan de werknemers. Per 1 januari 2001 is de toelage verwerkt in de bruto salarissen en in de uitkeringen.

OVERLEVINGSPENSIOEN

Zie: **nabestaandenpensioen**.

OVERLEVINGSTAFEL

Zie **sterftetafel**.

OVERRENTE

Een term die veel wordt gebruikt bij de **financiering** van een pensioenregeling. Actuarieel wordt doorgaans in Nederland bij pensioenfondsen gerekend met een fictieve rente van 4% of minder. Deze rente wordt vooraf in de berekeningen gehanteerd als de zogenaamde **rekenrente**. Aangezien deze in sommige gevallen lager is dan de werkelijke rente, kan er als het ware een extra reservoir voor de financiering van de pensioenaanspraken ontstaan. Indien de feitelijke renteaangroei van het belegde pensioenvermogen namelijk hoger is dan de vooraf berekende renteaangroei, is er sprake van een ‘meevaller’ ofwel van winst, die overrente wordt genoemd. Overrente wordt vaak gebruikt om **indexatie** van pensioenen mogelijk te maken. In andere gevallen wordt de pensioen **premie** ermee verlaagd. De voorschriften die hiervoor gelden zijn in de afgelopen jaren aangescherpt.

OVERRENTEDELING

Vorm van resultatendeling waarbij op grond van het verzekeringscontract een deel van de door de verzekeringsmaatschappij behaalde **overrente** aan de verzekeringnemer wordt uitgekeerd in de vorm van een premierestitutie of een premieverlaging. De verzekeraar kan de overrentedeling in een depot reserveren om daarmee vervolgens **toeslagen** te verlenen op ingegane **pensioenen** en premievrije pensioenaanspraken.

OVERRESERVE

Het deel van de reserves van een **pensioenfonds** waar geen pensioenverplichtingen tegenover staan (ook wel vrije of algemene reserve genoemd). Veelal is een deel van de overreserve bestemd als buffer om eventuele koersfluctuaties van de beleggingen op te kunnen vangen. Dit wordt **weerstandsvermogen** genoemd.

OVERSCHOTMETHODE

Zie: **saldomethode**.

P

PARTNERPENSIOEN

Benaming voor een vorm van **nabestaandenpensioen** ten behoeve van de ongehuwde partner met wie een ongehuwde **deelnemer** aan een pensioenregeling een gezamenlijke huishouding voert. In veel pensioenreglementen is ook het weduwen- en weduwnaarspensioen onder de algemene term partnerpensioen gebracht.

PASSIEF BELEGGEN

Hieronder kan worden verstaan **indexbeleggen** of **buy and hold beleggen**. Het is gericht op het zo laag mogelijk houden van de transactiekosten.

Zie ook: **actief beleggen**.

PENSIOEN

Verzamelnaam voor periodieke uitkeringen (meestal maandelijks), die het vroegere salaris vervangen in geval van ouderdom, overlijden of arbeidsongeschiktheid. Gemeenschappelijk kenmerk is, dat de uitbetaling van het pensioen in elk geval eindigt zodra de rechthebbende is overleden en dat de opbouw ervan plaatsvindt in verband met het verrichten van arbeid.

Het begrip ‘pensioen’ dient te worden gereserveerd voor situaties waarin sprake is van periodieke uitkeringen als bovenbedoeld, die voortvloeien uit de verhouding werkgever/werknemer.

Periodieke uitkeringen bij ouderdom, overlijden of arbeidsongeschiktheid, die hun oorsprong vinden in de sociale zekerheidswetgeving en in de privé sfeer getroffen voorzieningen, vallen niet onder het pensioenbegrip. De opbouw van pensioenaanspraken vloeit voort uit arbeidsvoorwaarden, het is een vorm van beloning; dit kenmerk onderscheidt pensioen duidelijk van **lijfrenten** en sociale zekerheidsuitkeringen.

PENSIOENAANSPRAAK

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De aanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

PENSIOENBREUK

De breuk in de pensioenopbouw die kan ontstaan als gevolg van het uittreden uit een pensioenregeling voor pensioeningangsdatum. Deze breuk kan bestaan uit:

- een carrièrebreuk. Bijvoorbeeld: een persoon wisselt op 45-jarige leeftijd van baan en heeft in de pensioenregeling van zijn nieuwe werkgever, als gevolg van een salarisstijging, een hogere **pensioengrondslag**;
- pensioenverlies als gevolg van **inflatie**. indien ingegane pensioenen en **premievrije aanspraken op pensioen** niet worden aangepast, vermindert de koopkracht hiervan. in de meeste pensioenregelingen komt een aanpassingsmechanisme voor, meestal een **indexatieregeling**, die pensioenverlies door inflatie moet voorkomen. in artikel 8 van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** zijn bepalingen opgenomen, die er voor zorgen dat bij het verlenen van **toeslagen** de groepen gepensioneerden onderling en de **slapers** gelijk worden behandeld;

– lagere aanspraken door **ontslag**. In het verleden kwam het voor dat bij ontslag slechts de op dat moment gefinancierde aanspraken als premievrije aanspraak werden toegekend. De gefinancierde aanspraken konden lager zijn dan de aanspraken die evenredig aan het aantal **deelnemersjaren** waren opgebouwd, doordat een **inhaalkoopstelsel** of **inhaalpremiestelsel** van toepassing was. Op 1 augustus 1987 is de wetgeving op dit punt veranderd, waardoor bij ontslag na deze datum evenredige rechten moeten worden verleend. De hier bedoelde vorm van pensioenbreuk zal dus geleidelijk gaan verdwijnen.
Zie ook: **levensjarenregeling, waardeoverdracht**.

PENSIOENBRIEF

Document waarin premievrije pensioenaanspraken zijn vastgelegd of waarin een **pensioentoezegging** is beschreven.

PENSIOEN-BV

Pensioenfonds in de vorm van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Meestal voert een pensioen-BV een **pensioentoezegging** uit, die is gedaan aan een directeur-aandeelhouder. Deze pensioenfonds 'genieten' fiscaal een andere behandeling dan pensioenfonds die pensioentoezeggingen aan werknemers uitvoeren. De pensioen-BV kan al dan niet onderworpen zijn aan het toezicht van **de Nederlandsche Bank**, afhankelijk van de vraag of zij al dan niet een pensioentoezegging uitvoert op een wijze als voorgeschreven in de **Pensioen- en spaarfondsenwet**. Hoewel op grond van de Pensioen- en spaarfondsenwet een **pensioenfonds** de rechtsvorm van een BV mag hebben, komt deze rechtsvorm bij pensioenfonds die pensioentoezeggingen aan werknemers uitvoeren niet of nauwelijks voor. Vanaf 1 januari 1992 moeten de meeste pensioen-BV's vennootschapsbelasting betalen. De pensioen-BV heeft hiermee gedeeltelijk zijn aantrekkelijkheid verloren.

PENSIOENCLAUSULE

Clausule op een polis van een **kapitaalverzekering** die bepaalt dat te zijner tijd het bereikte kapitaal uitsluitend kan en zal worden aangewend voor de aankoop van **pensioen** in de zin van de **Pensioen- en spaarfondsenwet**.

PENSIOENCONVENANT

De op 9 december 1997 tussen het Kabinet en de **STAR** gemaakte afspraak, inhoudende een dringend verzoek aan alle bij collectieve pensioenregelingen betrokken partijen om die regelingen kostenbeheersend te moderniseren. De evaluatie van het convenant heeft uitgewezen dat partijen voldoende gehoor hebben gegeven aan dit verzoek. Niettemin heeft de STAR in dit kader in mei 2001 geactualiseerde aanbevelingen gedaan.

PENSIOENDATUM

De leeftijd waarop krachtens de pensioenregeling het **ouderdomspensioen** ingaat.

PENSIOEN- EN SPAARFONDSENWET (PSW)

In 1954 volledig in werking getreden wet waarin regels zijn opgenomen ter waarborging van pensioenen. De PSW is van toepassing op pensioentoezeggingen die een werkgever – particuliere bedrijven of (semi-) overheid – doet aan personen die zijn verbonden aan zijn onderneming.

U vindt de tekst van de PSW en de aanverwante regelgeving op onze Site: www.pensioenregelgeving.nl.

PENSIOENFONDS

Een fonds waarin voor de veiligstelling van de **pensioenaanspraken**, die voortvloeien uit een pensioenregeling, gelden worden bijeengebracht.

Er zijn **bedrijfstakpensioenfonds**, **ondernemingspensioenfonds**, **beroepspensioenfonds** en pensioenfonds, die individuele toezeggingen veilig stellen.

In het algemeen staan pensioenfonds onder toezicht van de overheid via de **De Nederlandsche Bank** tenzij het pensioenfonds uitsluitend **pensioentoezeggingen** veilig stelt, die niet onder het overheidstoezicht vallen. Pensioenfonds kunnen hun verplichtingen geheel of gedeeltelijk herverzekeren. Veelal is de rechtsvorm van pensioenfonds een stichting, soms ook een BV; in het laatste geval gaat het doorgaans om één of enkele directiepensioenen.

PENSIOENGEVEND SALARIS

Zie: **pensioensalaris**.

PENSIOENGRONDSLAG

Het gedeelte van het loon, dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een **deelnemer**.
Zie: **inbouw van de aow**.

PENSIOENKEURING

Sinds 1 januari 1998 zijn keuringen met het oog op deelname aan een collectieve pensioenregeling verboden. Dit volgt uit de Wet op de medische keuringen, ook wel bekend als de Wet Van Boxtel. In veel pensioenregelingen werd aan potentiële **deelnemers** de eis gesteld, dat zij zich zouden onderwerpen aan een pensioenkeuring.

Een pensioenkeuring omvat zowel een medisch onderzoek naar de gezondheid van de betrokkene, als het stellen van vragen naar die gezondheid. Op deze wijze wilde het **pensioenfonds** of de **levensverzekeraar** zich indekken tegen een te hoog sterfte- of **arbeidsongeschiktheidsrisico**. Bij individuele pensioenregelingen voor **directeuren-grootaandeelhouders**, bij wijziging van eerder gemaakte keuzes in collectieve regelingen en bij **lijfrenten** geldt het keuringsverbod niet.

PENSIOENLEEFTIJD

De leeftijd waarop krachtens de pensioenregeling het **ouderdomspensioen** ingaat.

PENSIOENOVEREENKOMST

De arbeidsvoorwaardelijke afspraken tussen de werkgever(organisaties) en de werknemers(organisatie) welke betrekking hebben op **pensioen**. Het begrip pensioenovereenkomst zal in de **Pensioenwet** het begrip **pensioentoezegging** vervangen.

PENSIOENPROMOTIE

Een salarisverhoging die wordt gegeven aan een persoon die nog korte tijd van zijn **pensioenleeftijd** is verwijderd en die uitgaat boven de jaarlijkse algemene loonsverhogingen. Zeker bij een **eindloonregeling** leidt een pensioenpromotie tot een aanmerkelijk hogere pensioenuitkomst en dito kostenpost. Op grond van de per 1 juni 1999 in werking getreden Wet fiscale behandeling van pensioenen kan een pensioenpromotie echter nog maar in beperkte mate tot hogere pensioenuitkomsten leiden. Deze fiscale bepaling is echter discutabel in het licht van de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid.

PENSIOENREGLEMENT

Het pensioenreglement is een samenstel van regels, waarin de pensioenregeling is beschreven. Het pensioenreglement is de juridische basis waaraan de betrokkenen hun aanspraken en uitkeringen ontleen. Het pensioenreglement bevat de rechten en verplichtingen van de **deelnemers**, de **gewezen deelnemers** en de pensioengerechtigden. De **Pensioen- en spaarfondsenwet** bevat enige bepalingen met betrekking tot de inhoud van het pensioenreglement (artikel 4, vijfde lid, en artikel 7).

PENSIOENSALARIS

Term waarmee in loonafhankelijke pensioenregelingen wordt aangegeven welke elementen in de totale beloning van een **deelnemer** meetellen bij het bepalen van de op te bouwen pensioenaanspraken.

PENSIOENSHOPPEN

Aanwending op de **pensioendatum** van een bij een verzekeringsmaatschappij opgebouwd en tot uitkering komend pensioenkapitaal voor de inkoop van een periodieke pensioenuitkering bij een door de consument vrij te kiezen verzekeringsmaatschappij.

PENSIOENSTICHTING

Pensioenfonds in de vorm van een stichting.

PENSIOENTOEZEGGING

Toezegging van een werkgever aan een persoon die is verbonden aan zijn onderneming, om na het bereiken van de pensioen(ingangs)leeftijd door die werknemer, dan wel bij arbeidsongeschiktheid of bij overlijden van die **deelnemer**, een pensioen uit te keren. Dat pensioen kan worden uitgekeerd aan die werknemer zelf of aan diens nabestaanden.

PENSIOENUITVOERDER

Een op grond van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** toegelaten **pensioenfonds** of **levensverzekeraar** die de **pensioentoezegging** voor de werkgever uitvoert.

PENSIOENVEREVENING

Verdeling van het tijdens het huwelijk opgebouwde **ouderdomspensioen** in geval van **scheiding**, zoals bedoeld in de **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding**.

Zie ook: **conversie**.

PENSIOENVERLIES

Zie: **pensioenbreuk**.

PENSIOEN- & VERZEKERINGSKAMER

In 2004 zijn de Pensioen- & Verzekeringskamer en de Nederlandsche Bank gefuseerd onder de naam 'de Nederlandsche Bank'. Zie ook: **de Nederlandsche Bank**.

PENSIOENWET

Nieuwe wet in voorbereiding ter vervanging van de huidige **Pensioen- en spaarfondsenwet**. Als datum van inwerkingtreding wordt vooralsnog 1 januari 2007 aangehouden.

PENSION FUND GOVERNANCE

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen). De **Stichting voor Ondernemingspensioenfonds**, **Vereniging van Bedrijfstakpensioenfonds** en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hebben in 2004 aandacht geschonken aan het onderwerp Pensioen Fund Governance. Gedacht wordt aan het instellen van een 'Code Tabaksblad' voor pensioenfonds. De OPF heeft daarbij aanbevelingen gedaan voor goed pensioenfondsbestuur.

Zie ook: **Principes voor goed pensioenfondsbestuur**

PERFORMANCE

De performance van (een deel van) het vermogen is het totale **rendement** gewaardeerd op marktwaarde. Deze performance wordt in de regel vergeleken met de performance van de **benchmark-(index)**. Door middel van een zogenoemde **performance attributie analyse** wordt het verschil tussen deze beiden op een kwantitatieve wijze verklaard.

PERFORMANCE ATTRIBUTIE ANALYSE

Methode om het behaalde **rendement** te analyseren. In de attributie analyse wordt het totale rendement opgesplitst en toegeschreven aan de verschillende keuzes die binnen het beleggingsproces zijn gemaakt. Zo kan bijvoorbeeld de bijdrage van de allocatiebeslissing ('asset mix') van de selectiebeslissing ('stock picking') worden gescheiden. Op deze manier komen de sterke en zwakke punten van het gevoerde beleid naar voren.

PERFORMANCETOETS

Het gemiddelde van door een **bedrijfstakpensioenfonds** behaalde beleggingsresultaten, gemeten over een langere periode. De performancetoets wordt bepaald door de som van opeenvolgende jaarlijkse **z-scores**, gedeeld door de wortel van het aantal jaren. Als de performancetoets van een bedrijfstakpensioenfonds over een periode van vijf jaar minder is dan $-1,28$ kan de werkgever vrijstelling van de verplichtstelling verlangen. De eerste officiële performancetoets heeft in 2002 plaatsgevonden.

POSTNUMERANDO

De term geeft aan, dat betalingen steeds aan het einde van een deelperiode (van de totale terugbetalingstermijn) plaatsvinden. Bij jaarlijkse termijnen vindt de betaling dus steeds aan het eind van het jaar plaats. Zie ook: **annuïteit, prenumerando**.

PRENUMERANDO

De term geeft aan, dat betalingen (bijvoorbeeld termijnen van een ingegaan pensioen) steeds aan het begin van de deelperiode (van de totale terugbetalingstermijn) plaatsvinden.

Zie ook: **annuïteit, postnumerando**.

PREMIE

Periodieke betaling die men aan de uitvoerder van een pensioenregeling is verschuldigd voor de financiering van een **pensioenaanspraak**. Indien de periodieke premiebetaling voortijdig wordt gestaakt, wordt die pensioenaanspraak verlaagd tot het zogeheten premievrije pensioen.

Zie ook: **premiesysteem** en **inhaalpremiesysteem**.

PREMIE HOLIDAY

Zie **premiervakantie**.

PREMIEKORTINGSGRENS

Begrip dat in het nieuwe **financieel toetsingskader** wordt gehanteerd voor het niveau waarboven het mogelijk is terugstorting te doen aan de werkgever, een **premiervakantie** te verlenen en premiekortingen te verstrekken aan de werkgever/werknemers. Dit niveau wordt bereikt indien de aanwezige middelen van het fonds precies voldoende zijn voor het nakomen van de onvoorwaardelijke en –in voorkomende gevallen– voorwaardelijke onderdelen van de **pensioentoezegging/ pensioenovereenkomst** in dat jaar en voor de langere termijn. Deze grens geeft een waarde aan die (mede) wordt bepaald door de door het fonds geformuleerde en uitgedragen **indexatieambitie**.

Zie ook: **indexatiematrix**

PREMIERESERVE

Zie: **voorziening pensioenverplichtingen**.

PREMIESYSTEEM

Een systeem van financieren van een pensioenregeling waarbij, voor de veiligstelling van de aanspraken die betrekking hebben op toekomstige jaren van deelneming, telkens een **premie** wordt vastgesteld die in de toekomst gelijkblijvend wordt verondersteld. Voor de **financiering** van eventuele aanspraakverbeteringen die betrekking hebben op verstreken jaren van deelneming, worden bij een **eindloonregeling** eventueel afzonderlijk eenmalige **koopsommen** gestort.

PREMIEVAKANTIE

Als het pensioenfonds de aangesloten werkgever gedurende een bepaalde periode de contractuele pensioenpremie kwijtscheldt, dan spreekt men van een **premiervakantie**.

PREMIEVRIJE AANSPRAKEN BIJ ONTSLAG

Indien het deelnemerschap aan een pensioenregeling eindigt, anders dan door overlijden of het bereiken van de **pensioenleeftijd**, verkrijgt de **gewezen deelnemer** een premievrije aanspraak op **ouderdomspensioen** en **weduwen- of weduwnaarspensioen** (artikel 8, eerste lid, **Pensioen- en spaarfondsenwet**).

Bij beëindiging van het deelnemerschap stelt het **pensioenfonds** een **tijdsevenredig ouderdomspensioen** vast. Hieronder wordt het verschil verstaan tussen

- het **ouderdomspensioen** dat de gewezen deelnemer zou hebben gekregen als hij zijn deelnemerschap tot de **pensioenleeftijd** zou hebben voortgezet en
- het **ouderdomspensioen** dat hij zou hebben gekregen als hij zou hebben deelgenomen vanaf het tijdstip waarop het deelnemerschap eindigde tot het bereiken van de pensioenleeftijd (artikel 8, tweede lid, **Pensioen- en spaarfondsenwet**).

Het pensioenfonds stelt tevens vast hoe hoog de premievrije aanspraak op ouderdomspensioen is op basis van betaalde **premies**. Indien deze premievrije aanspraak op ouderdomspensioen lager is dan het evenredig ouderdomspensioen, moet het verschil volledig worden **afgefinancierd**. In de **Pensioen- en spaarfondsenwet** is thans vastgelegd dat de **affinanciering** van de premievrije aanspraak uiterlijk moet plaatsvinden bij beëindiging van het dienstverband. De gewezen deelnemer hoeft hieraan niet mee te betalen.

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** verplicht niet tot het toekennen van een tijdsevenredige premievrije aanspraak op **nabestaandenpensioen**. Deze wet bepaalt op dit punt dat een naar redelijkheid vast te stellen premievrije aanspraak dient te worden toegekend. In de praktijk wordt veelal een tijdsevenredige aanspraak op nabestaandenpensioen meegegeven, waarbij de reglementaire verhouding tussen het ouderdoms - en nabestaandenpensioen wordt aangehouden.

PREMIEVRIJE AANSPRAKEN BIJ SCHEIDING

Zie: Bijzonder weduwenpensioen.

PREMIEVRIJE (PENSIOEN)OPBOUW

Wanneer een **deelnemer** aan een pensioenregeling geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt raakt, hoeft deze deelnemer in veel gevallen geen of een deel van de reglementaire pensioenpremie te betalen, terwijl de opbouw van het pensioen toch volledig wordt voortgezet.

PREMIEVRIJSTELLING

Zie: Premievrije (pensioen-) opbouw.

PREPENSIOEN

Een pensioensoort bedoeld als vervanging voor een **vut-regeling**. Het betreft een tijdelijke uitkering welke uiterlijk eindigt op de 65-jarige leeftijd of zoveel eerder als het **ouderdomspensioen** ingaat.

Op grond van de Wet aanpassing fiscale behandeling Vut/prepensioen en introductie levensloopregeling kan met ingang van 1 januari 2005 geen nieuwe prepensioenregeling met fiscale begunstiging worden ingevoerd. Met ingang van 1 januari 2006 dienen bestaande prepensioenregelingen te worden afgeschaft. Het voorgaande geldt niet voor degenen die voor 1 januari 2005 55 jaar of ouder waren.

Voorts zal op basis van het aanvullend overgangsrecht 2006 bij instandhouding van een prepensioenregeling, de werknemer niet worden geconfronteerd met de gevolgen van een

onzuivere regeling (belaste aanspraak). Wel zal de werkgever worden geconfronteerd met eindheffing van 52% over de bovenmatige prepensioenaanspraak.

PRINCIPES VOOR GOED PENSIOENFONDSENBESTUUR

Op verzoek van de minister van Sociale Zake en Werkgelegenheid door de STAR opgestelde rapportage waarin de uitgangspunten en principes voor goed pensioenfondsbestuur zijn vastgelegd. De rapportage heeft zowel betrekking op het bestuur van pensioenfonds als op de 'governance' van direct verzekerde regelingen.

Zie ook: **Pension Fund Governance**.

PRIORITEIT

Een **pensioenfonds** kan de schade **herverzekeren**, die kan ontstaan door overlijden. Veel pensioenfonds sluiten slechts een herverzekeringscontract af voor een deel van deze schade. De prioriteit is gelijk aan de grens tussen de schade die het pensioenfonds bereid is zelf te lijden, en de schade die het fonds herverzekert door middel van een **stop-lossverzekering**.

PRIVATE EQUITY

Beleggen in private equity betreft het beleggen in aandelen van niet-beursgenoteerde ondernemingen. Een private equity investering varieert van het participeren in jonge bedrijven die nog niet volgroeid zijn om via de beurs te worden verhandeld tot het financieren van de overname van gevestigde bedrijven

PRUDENTIEEL TOEZICHT

Toezicht gericht op het bevorderen van de financiële degelijkheid van financiële instellingen. **De Nederlandsche Bank** voert in hoofdzaak het prudentieel toezicht uit.

PRUDENT PERSON

Het voldoen aan de algemene beginselen van veiligheid, kwaliteit en risicodiversificatie.

PSEUDO-NABESTAANDE

Begrip dat in de ANW wordt gehanteerd voor de gewezen echtgeno(o)t(e) van een overleden ANW-verzekerde ten opzichte van wie de overledene een alimentatieverplichting had. Onder bepaalde voorwaarden heeft de pseudo-nabestaande ook recht op een ANW-uitkering.

PSW

Afkorting voor **Pensioen- en spaarfondsenwet**.

PVK

Afkorting voor de **Pensioen- & verzekeringskamer**.

PW

Afkorting voor **Pensioenwet**.

QUOTIËNTMETHODE

Methode die wordt toegepast bij de berekening van een of meer toekomstige, geïndexeerde uitkeringen. Hierbij worden **indexaties** exact verrekend met de **rekenrente**.

R

RATING

De rating van een belegging of een onderneming geeft een beoordeling weer van het krediet risico van een bepaalde belegging. De rating wordt vastgesteld door gespecialiseerde bureaus die, afhankelijk van de kredietwaardigheid van een onderneming, een AAA, AA, A, BBB etc. geven. **vastrentende waarden** kunnen als hoogste rating AAA krijgen. De investeringsgrens wordt vaak gelegd bij een minimale rating van BBB.

REGELN VERZEKERINGSOVEREENKOMSTEN PENSIOEN- EN SPAARFONDSENWET

Deze Regelen moeten waarborgen dat de positie van werknemers, van wie de pensioenregeling niet bij een **pensioenfonds**, maar rechtstreeks bij een levensverzekeringsmaatschappij is ondergebracht, niet beter of slechter is dan de positie van werknemers van wie de pensioenregeling door een pensioenfonds wordt uitgevoerd. De Regelen verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en spaarfondsenwet (Regelen PSW) is een krachtens artikel 2 lid 4 van de **Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW)** uitgevaardigde beschikking. In hoofdstuk II van de Regelen PSW zijn bepalingen met betrekking tot **b-polissen** opgenomen. Hoofdstuk III van de Regelen PSW betreft bepalingen met betrekking tot **c-polissen**.

U vindt de tekst van de Regelen verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en spaarfondsenwet en de aanverwante regelgeving op onze Site: www.pensioenregelgeving.nl.

REGELING TAAKAFBAKENING PENSIOENFONDSEN

Zie: **taakafbakening tussen pensioenfondsen en verzekeraars**.

REKENRENTE

Fictief rendementspercentage dat het belegde pensioenvermogen wordt geacht op te brengen in de toekomst. Bij de berekening van **contante waarden** van toekomstige betalingen wordt van dit rendementspercentage uitgegaan.

RENDEMENT

Het positieve of negatieve resultaat dat een **pensioenfonds**, vermogensbeheerder of verzekeringsmaatschappij behaalt met de belegging van daartoe beschikbare middelen.

RENTEDEKKINGSTELSEL

Financieringsvorm waarmee **deelnemers** aan de pensioenregeling elk jaar **premies** betalen, die samen gelijk zijn aan de **contante waarde** van de **pensioenen** die in dat jaar beginnen. Deze dekkingsvorm leidt ertoe dat alleen kapitaal wordt gevormd op het moment van ingang van een pensioen. Vóór dat moment is er dus geen enkele dekking voor pensioenaanspraken uit al verstreken dienstjaren. Het rentedekkingstelsel mag daarom op grond van de **Pensioen- en spaarfondsenwet** niet worden toegepast voor dekking van **pensioentoezeggingen**.

Zie ook: **kapitaaldekkingstelsel** en **omslagdekkingstelsel**.

RENTE(STAND)KORTING

Zie: **overrentedeling**.

RENTETERMIJNSTRUCTUUR

De rentetermijnstructuur, of **yield curve**, is een grafiek die het verband weergeeft tussen de looptijd van een vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds. Een normale rentetermijnstructuur heeft een stijgend verloop. Als iemand zijn geld voor een langere periode uitleent, eist hij normaliter een hogere vergoeding dan bij een lening over een korte termijn

Zie ook: **yieldcurve**.

RESERVEOVERDRACHT

Zie: **waardeoverdracht**.

RESERVETEKORT

De Nederlandsche Bank spreekt van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de **voorziening pensioenverplichtingen** en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

RESERVERINGSRUIMTE

Lijfrentepremieaftrek in enig kalenderjaar in de situatie dat de belastingplichtige in de zeven voorafgaande kalenderjaren geen gebruik heeft gemaakt van de **jaarruimte**. De reserveringsruimte bedraagt in het jaar van aftrek ten hoogste 17% van de premiegrondslag met een maximum van €6.389 (cijfer 2006). Indien de belastingplichtige aan het begin van het kalenderjaar 55 jaar of ouder is, geldt een maximum van €12.621 (cijfer 2006).

RESTBEGUNSTIGING

Een slotbegunstiging van hetzij werkgever hetzij de erven. Slechts in uitzonderlijke gevallen wordt restbegunstiging aan de erven toegestaan.

RL 271

Richtlijn 271 “Personeelsbeloningen” (onderdeel van de Nederlandse Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving); dit is de Nederlandse implementatie van **IAS 19** welke betrekking heeft op de wijze waarop de financiële consequenties van de pensioenregeling in de jaarverslaggeving van de onderneming tot uitdrukking dienen te worden gebracht. Richtlijn 271 geldt echter voor alle ondernemingen – dus niet alleen voor beursgenoteerde ondernemingen - die op grond van de Nederlandse wet een jaarrekening opstellen.

Voor kleine ondernemingen is een aparte richtlijn in het leven geroepen. Deze is in december 2004 voor het eerst door Raad voor de Jaarverslaggeving gepubliceerd. Voor het begrip ‘klein’ zijn de criteria aangehouden van artikel 2:396 BW.

RIJPING

Men spreekt van een gerijpt fonds, als de verhouding tussen enerzijds actieve deelnemers en anderzijds niet-actieve **deelnemers** (premienvrije deelnemers, al gepensioneerd en mensen aan wie een **nabestaandenpensioen** wordt uitgekeerd) vrij constant blijft.

RISICO BUDGETTERING

Risico budgettering is het vaststellen van de wijze waarop het vastgestelde risico budget zo efficiënt mogelijk over de verschillende beleggingscategorieën en vermogensbeheer kan worden verdeeld.

RISICOHERVERZEKERING

Het herverzekeren door een **pensioenfonds** van bepaalde risico’s die dat pensioenfonds niet zelf op een verantwoorde wijze kan dekken. Hierbij gaat het vooral om risico’s die betrekking hebben op overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Zie ook: **herverzekering**.

RISICOKAPITAAL

Een term die veelal gebruikt wordt bij **pensioenfondsen** die al dan niet zelfstandig risico dragen. Het risicokapitaal is gelijk aan het bedrag waarmee de aanwezige **voorziening pensioenverplichtingen** eventueel moet toenemen wanneer een verzekerde plotseling overlijdt. De som van de aanwezige voorziening en het **risicokapitaal** is gelijk aan de **contante waarde** van het ingaande **nabestaandenpensioen**.

RISICOPREMIE

1. Premie voor een risicodekking.
2. Theoretische vrijval van de voorziening als gevolg van overlijden. Immers, er wordt rekening gehouden met een overlijdenskans bij het reserveren van aanspraken, waardoor er theoretisch jaarlijks iets vrijvalt (door overlijden). De risicopremie wordt gebruikt bij de analyse van het **technische resultaat**. Wordt ook verstaan onder risicopremie: **premie** die nodig is om het risicokapitaal bij een herverzekeraar onder te brengen. Zie: **technisch resultaat** technisch resultaat.
3. In de financiële economie wordt onder deze term de beloning voor aanhouden van een risicovolle belegging ten opzichte van de risicovrije rente verstaan.

RUILVOET

De verhouding tussen het in te ruilen **pensioen** en het daarvoor in te kopen pensioen.

SALARIS/DIENSTTIJDREGELING

Pensioenregeling waarbij de hoogte van het uiteindelijk te bereiken **pensioen** afhangt van het aantal dienstjaren dat bij een werkgever is doorgebracht, de hoogte van het salaris en het opbouwpercentage per dienstjaar. Voorbeelden van salaris/diensttijdregelingen zijn **eindloonregelingen, middelloonregelingen** en **streefregelingen**.

SALDOMETHODE (BIJ INDEXATIES)

Methode die wordt toegepast bij de berekening van de **contante waarde** van een of meer toekomstige, geïndexeerde uitkeringen. Hierbij wordt het indexatiepercentage van de **rekenrente** afgetrokken. Een betere methode voor het bepalen van de contante waarde van geïndexeerde uitkeringen is de **quotiënt methode**.

SALDOMETHODE (FISCAAL)

Dit is een wijze van belastingheffing die inhoudt dat de periodieke uitkeringen pas in de belastingheffing worden betrokken nadat en voor zover die uitkeringen de prestaties te boven gaan, die daarvoor in het verleden zijn geleverd. Periodieke uitkeringen worden dus pas belast wanneer de som van verkregen uitkeringen groter is dan de som van in het verleden betaalde **premies**.

SCHEIDING

Voor scheidingen op of na 1 mei 1995, zie: **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding**. Voor overige scheidingen, zie: **boon/van loon-arrest**.

SDS

Afkorting voor 'Stichting Dienstverlening Samenwerkingsverband' die tot 1 januari 1999 bestond. Per deze datum is het SDS-circuit samen met het **4%-circuit** opgegaan in een nieuwe stichting, genaamd **Het Circuit**.

Zie ook: **circuit van waardeoverdrachten, waardeoverdracht**.

SEKSENEUTRAAL

Bij de omzetting van een kapitaal in periodieke pensioenuitkeringen of bij **uitruil** van diverse pensioenvormen (bijvoorbeeld **nabestaandenpensioen** inruilen voor een hoger **ouderdomspensioen**) worden tarieven gehanteerd. Men spreekt van sekseneutraal als bij de vaststelling van de tarieven geen onderscheid wordt gemaakt naar het geslacht van de verzekerde.

SER

Afkorting van Sociaal Economische Raad. Deze raad is belast met bestuurlijke en toezichhoudende taken met betrekking tot de publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties. Andere taken van de SER zijn het adviseren van de regering over sociale en economische vraagstukken (bijvoorbeeld de pensioenproblematiek), het richting geven aan ontwikkelingen in het bedrijfsleven en het uitvoering geven aan bepaalde wetten. De SER is in 1950 ingesteld bij de Wet op de bedrijfsorganisatie. De leden van de SER vormen samen een representatieve vertegenwoordiging van ondernemers, werknemers en door de regering benoemde deskundigen (kroonleden). De SER is gevestigd in Den Haag.

SLAPERS

Aanduiding voor **gewezen deelnemers** aan een pensioenregeling, die na beëindiging van hun deelnemerschap **premiervrije aanspraken** hebben behouden op pensioen. Slapers hoeven dus geen **premies** meer te betalen. Zie ook: **gewezen deelnemers**.

SLAPERSRECHTEN

Zie: **premiervrije aanspraken**.

SL-KORTING

Een korting die door pensioenverzekeraars wordt verleend op een verschuldigde **premie** of **koopsom**, als voorschot op deling in de toekomstige **overrente** over de belegde premie of koopsom. De SL-korting is bijna gelijk aan de **TL-korting**; er wordt alleen van een andere rendementsmaatstaf uitgegaan. De SL-korting is gebaseerd op het s-rendement. Dit is het gemiddelde **rendement** van een geselecteerd pakket staatsleningen, waarvan het belangrijkste selectie criterium is dat de leningen een resterende looptijd hebben van ten minste tien jaar. Inmiddels is gebleken, dat het s-rendement een onbevredigende maatstaf is voor het bepalen van de actuele rentestand. Daarom gaan verzekeraars nu uit van een andere rendementsmaatstaf: het t-rendement of **u-rendement**. Zie ook: **TL-kortingen**.

SOCIALE VERZEKERINGSBANK

Een zelfstandig bestuursorgaan dat uitvoerder is van de volksverzekeringen (o.a. **AOW** en **ANW**) en van andere regelingen met een sociaal karakter.

SOLVABILITEIT

Het vermogen van de pensioenuitvoerder om op langere termijn aan verzekerings- of pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

SOLVABILITEITSEISEN

In de **Wet toezicht verzekeringsbedrijf 1993** worden aan verzekeringsmaatschappijen eisen gesteld met betrekking tot de solvabiliteit. De aanwezige solvabiliteitsmarge moet ten minste even groot zijn als de wettelijk vereiste solvabiliteitsmarge. De wettelijk vereiste solvabiliteitsmarge wordt bepaald op basis van wettelijk vastgestelde formules, die voor schadeverzekeraars en levensverzekeraars verschillen.

SOLVABILITEITSTOETS

Toets in het kader van het **FTK**. Naast het benodigde vermogen uit de **minimumtoets** dient in deze toets ook een buffer te worden aangehouden om bij tegenvallende beleggingsresultaten aan het einde van een jaar voldoende vermogen te hebben om op dat moment weer aan de minimumtoets te kunnen voldoen. Als uitgangspunt voor de toets geldt de aanname dat zich gedurende het jaar na balansdatum een ongunstig scenario voltrekt en dat één jaar na balansdatum de aanwezige verplichtingen aan een andere pensioenuitvoerder moeten kunnen worden overdragen op marktconforme condities.

SPAARVUT

Op grond van de Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling is de fiscale begunstiging voor een **VUT-regeling** afgeschaft. Voor degenen die voor 1 januari 2005 55 jaar of ouder waren kan de VUT-regeling met fiscale begunstiging worden uitgevoerd. Een voorwaarde hierbij wel is dat indien de betrokkene ook na de VUT-datum wenst door te werken er actuariële oprenting moet plaats vinden. De werknemer krijgt als het ware recht op een stuk kapitaal. In de markt wordt dit ook wel de spaarvut genoemd. Uitstel kan en mag er zelfs toe leiden dat de werknemer uiteindelijk een VUT-uitkering verkrijgt die meer bedraagt dan het laatstgenoten loon.

STAMRECHT

Een recht dat periodieke uitkeringen of verstrekkingen oplevert.

STAR

Afkorting voor Stichting van de Arbeid. In dit adviesorgaan van de overheid zijn de centrale organisaties van werkgevers en werknemers vertegenwoordigd.

STATISCH FINANCIERINGSSYSTEEM

Financieringsstelsel waarbij geen rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen van lonen en rentestanden.

STERFTERESULTAAT

Het resultaat (winst of verlies) dat ontstaat als er door overlijden een groter of kleiner bedrag aan **voorziening pensioenverplichtingen** vrijvalt dan waarop werd gerekend op grond van de gekozen kanstabellen (bijv. de **sterftetafels**).

Soms wordt in het resultaat op sterfte tevens begrepen het saldo van enerzijds de aan de herverzekeraar betaalde **premie** en anderzijds de van de herverzekeraar ontvangen uitkeringen ter zake van overlijden. De betaalde premies dienen daarbij ter dekking van het niet in **eigen beheer** gehouden overlijdensrisico.

STERFTERISICO

Het risico voor een **pensioenfonds** of een verzekeraar, dat er schade optreedt als gevolg van sterfte die gemiddeld hoger of lager is dan werd verwacht. Het pensioenfonds of de verzekeraar ontleent de sterfteverwachting aan de gehanteerde **sterftetafels**. Zie ook: **kort-levenrisico, lang-levenrisico**.

STERFTETAFEL

Statistisch overzicht met betrekking tot onder meer sterftetekans per leeftijd van een groep personen, zoals alle mannen in de bevolking van Nederland. De meest recente Nederlandse **sterftetafel** is de tafel Gehele Bevolking Mannen (GBM), respectievelijk Gehele bevolking Vrouwen (GBV) in Nederland over de waarnemingsperiode 1995-2000. Deze sterftetafel is vastgesteld door het **actuariel genootschap**; GBM en GBV 1995-2000 worden dan ook aangeduid als de AG-tafels.

STERFTEVERLIES

Zie: **sterfteresultaat**.

STERFTEWINST

Zie: **sterfteresultaat**.

STICHTING VOOR ONDERNEMINGSPENSIOENFONDSEN (OPF)

Organisatie van Nederlandse **ondernemingspensioenfonds**. Doelstelling van de organisatie is het adviseren en voorlichten van de leden en het behartigen van de gemeenschappelijke belangen, vooral bij de overheid. Het secretariaat van Opf is gevestigd in Den Haag.

STOP-LOSSVERZEKERING

Verzekering die ertoe dient om de totale schade in enig jaar als gevolg van overlijden te beperken. Deze bovengrens wordt ook wel **prioriteit** genoemd.

STORTINGSKOOPSOM

Zie: **inhaalkoop(-systeem)** of **(65-x)-systeem**.

STRATEGISCHE BELEGGINGSMIX

De lange termijn verdeling van het vermogen over de verschillende beleggingscategorieën (aandelen, **vastrentende waarden**, onroerend goed). Deze verdeling wordt veelal gebaseerd op een **ALM**-studie.

STREEFREGELING

Een pensioenregeling waar de toezegging gericht is op een beoogd **pensioen** volgens een salaris/diensttijdformule, waarbij ter dekking van het beoogde pensioen één of meer **kapitaalverzekeringen** met **pensioenclausule** worden gesloten.

Op grond van de in de toezegging gemaakte voorbehouden en uitgangspunten kan de rechthebbende slechts aanspraak maken op die pensioenbedragen die op de uitkeringsdatum aangekocht kunnen worden met het tot uitkering komende kapitaal. Volgens het beleid van **de Nederlandsche Bank** dient pensioen in de vorm van een streefregeling te worden aangemerkt als een **salaris/diensttijdregeling** en niet als een **beschikbarepremiereregeling**. In fiscale zin worden zij overigens wel aangemerkt als beschikbarepremiereregelingen indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

STRUCTUREEL DEEL AOW

Aanduiding van het deel van de **AOW**-uitkeringen, dat tot 8 juli 1994 buiten beschouwing moest worden gelaten in pensioenregelingen waarin rekening werd gehouden met **AOW**-uitkeringen.

SURPLUS

Zie: **overreserve**.

SWAP

Een swap is een overeenkomst tussen twee partijen tot het uitwisselen van betalingen gedurende de looptijd van de swap. Deze betalingen worden verricht over een afgesproken onderliggende waarde. De onderliggende waarde zelf wordt niet verhandeld.

Bij een standaard renteswap wordt een vaste rente (de swaprente) vastgesteld bij aanvang van de overeenkomst, terwijl de variabele rente periodiek gekoppeld is aan een specifieke marktrente.

Informatie uit de renteswapmarkt kan worden gebruikt voor het bepalen van een **rentetermijnstructuur** .

SWAPTION

Een optie op een **swap** waarbij de eigenaar van de swaption het recht heeft, maar niet de verplichting, om een swap tegen vooraf bepaalde voorwaarden af te sluiten op of binnen een bepaald tijdstip.

TAAKAFBAKENING TUSSEN PENSIOENFONDSEN EN VERZEKERAARS

Geheel van regels op grond waarvan grenzen worden gesteld aan de producten en diensten die **pensioenfonds** mogen aanbieden zonder dat zij als een levensverzekeringsmaatschappij worden aangemerkt. Vanaf 1 juni 2001 is een aantal regels opgenomen in de Regeling taakafbakening pensioenfonds.

TACTISCHE ASSET ALLOCATIE

Korte termijn asset allocatie waarmee wordt getracht voordeel te behalen uit de korte termijn rendement verwachting van beleggingscategorieën. Het houdt geen rekening met de verplichtingen structuur van een pensioenfonds, maar neemt de strategische asset allocatie als uitgangspunt.

TECHNISCHE WINSTDELING

Onderdeel van een verzekeringsovereenkomst op grond waarvan de verzekeringnemer deelt in positieve verzekeringstechnische resultaten, dat wil zeggen resultaten op sterfte en arbeidsongeschiktheid.

TECHNISCH RESULTAAT

Als mensen met aanspraken op **ouderdomspensioen** minder oud worden dan verwacht, levert dat een winst op voor de **pensioenfonds** en verzekeraars die de pensioenuitkeringen moeten betalen. Een dergelijke winst heet een technisch resultaat. Vergelijkbare winsten, die ook technisch resultaat heten, kunnen optreden bij andere soorten levensverzekeringen en bij gebruik van cijfers met invaliditeitsverwachtingen bij WA-verzekeringen.

THIRD COUNTRY NATIONALS (TCN)

Bij internationaal opererende ondernemingen kunnen drie categorieën personeel werkzaam zijn: het lokale personeel, de 'gewone' **ex patriates** en third country nationals. Een voorbeeld van een dergelijke third country national is een Belg die voor een Nederlandse onderneming in Duitsland werkt. Third country nationals trekken veelal voor hun bedrijf (bijvoorbeeld iedere drie jaar) van het ene naar het andere land.

TIJDELIJK OUDERDOMSPENSIOEN

Zie: **overbruggingspensioen**. Het komt ook voor dat er feitelijk sprake is van een **prepensioen**.

TIJDELIJK NABESTAANDENPENSIOEN

Een tijdelijke verhoging van het **nabestaandenpensioen**, die doorgaans eindigt op de vijftenzestigste verjaardag van de gerechtigde. Na die verjaardag geldt voor de gerechtigde een lager belastingtarief en bovendien hoeven dan geen **premies** voor sociale verzekeringen meer te worden betaald. Het tijdelijk nabestaandenpensioen is veelal bedoeld om tot 65 jaar de inkomenseffecten van het hogere belastingtarief en de premieplicht op te vangen alsmede het eventueel ontbreken van een uitkering op grond van de **Anw**.

TIJDSEVENREDIGE AANSPRAKEN

Zie: **premienvrije aanspraken**.

TL-KORTING

Verzekeraars hebben de mogelijkheid om kortingen te geven op hun producten als ze een hoger **rendement** op beleggingen behalen dan 4%. Pensioenverzekeraars kunnen dat doen in de vorm van een TL-korting. Deze korting wordt op een verschuldigde **premie** of **koopsom** verleend ter deling in de toekomstige over-rente over de belegde premie of koopsom. Globaal gesproken wordt met de TL-korting direct de **contante waarde** van de **overrente** over de eerste tien jaar na storting van de premie of koopsom vergoed door de verzekeraar. Indien geen verdere deling in de overrente is toegezegd, komt de mogelijke overrente na die periode ten goede aan de verzekeraar. De hoogte van de TL-korting is afgeleid uit het **t-rendement**, het gemiddeld rendement van een pakket staatsleningen met een resterende looptijd van ten minste zeven jaar.

TLV-KORTING

Aanduiding voor **TL-korting** met vervolgekorting. Na verloop van tien contractjaren wordt jaarlijks een aanvulling gegeven op de meer dan tien jaar geleden verleende TL-korting. Deze vervolgekorting is afhankelijk van de geldende premiestand, de **premiereserve** voor nog niet ingegane **pensioenen**, het aantal contractjaren en de geldende TL-korting. Bij TL-korting met vervolgekorting wordt ongeveer 55 tot 60% van de totale **overrente** uitgekeerd. Zie: **TL-korting**.

TOEREIKENDHEIDSTOETS

Toets die door de **actuaris** in het kader van de actuariële verslaglegging ten behoeve van een **pensioenfonds** wordt opgesteld over de toereikendheid van de aangehouden activa om de aangegane pensioenverplichtingen op de langere termijn, dus ook in tijden van tegenspoed, te kunnen nakomen.

TOESLAG

Verhoging van een pensioen of van een aanspraak op pensioen, die op incidentele basis wordt verleend of die jaarlijks wordt verleend op grond van een in het **pensioenreglement** omschreven regeling. De **Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW)** bevat geen definitie van het begrip toeslag. Uit artikel 8 van de wet kan wel worden opgemaakt, dat het begrip ruim moet worden opgevat ('...toeslagen, hoe ook genaamd...').

Deze ruime beschrijving is bedoeld om duidelijk te maken dat een toeslag die bijvoorbeeld 'bonus' wordt genoemd, niet buiten de toepassing van de PSW blijft. Het begrip toeslagen in de zin van de PSW zou als volgt kunnen worden omschreven: 'aanvullingen die, direct of indirect, ten doel hebben om pensioen of aanspraken op pensioen te behoeden voor waardeverlies ten gevolge van stijgingen van het loon- of prijspeil'. Een **vaste indexatie** valt niet onder de omschrijving van toeslagen. Ook eenmalige uitkeringen ter gelegenheid van feestdagen en jubilea vallen naar onze mening niet onder het begrip toeslag.

Zie: **indexatie, waardevast pensioen, welvaartsvast pensioen**.

TRACKING ERROR

Risico maatstaf die weergeeft hoe groot de kans is dat de rendement afwijkt van de **benchmark**. De tracking error is gelijk aan de **standaarddeviatie** van deze afwijkingen. Een hoge tracking error betekent veel kans op een rendement ver onder of boven de benchmark.

TOP

Afkorting voor **tijdelijk ouderdomspensioen**.

Zie ook: **overbruggingspensioen**.

TOP VAN DE HOLDING (“pensioenfonds aan de top van de holding”)

Begrip dat veelal wordt gehanteerd bij de problematiek omtrent de conglomeratvorming en nevenactiviteiten van pensioenfonds. Hierbij wordt aandacht geschonken aan het feit dat met name grote pensioenfonds zich zijn gaan ontwikkelen tot houdstermaatschappijen waarin naast het ‘pensioenbedrijf’ ook andere activiteiten – in dochtermaatschappijen – zijn ondergebracht.

T-RENDEMENT

Gemiddeld **rendement** van een geselecteerd pakket staatsleningen, waarbij het belangrijkste selectiecriteria is dat die leningen een resterende looptijd hebben van ten minste zeven jaar. Zie ook: **u-rendement**.

U

UITLOOPRISICO

Het risico dat een uitkering moet worden verstrekt aan een of meer werknemers uit hoofde van een ziekte of aandoening die reeds gedurende de looptijd van de (collectieve) verzekering bestond, maar op grond waarvan een eventueel recht op een uitkering ontstond ná afloop van de looptijd van de (collectieve) verzekering. Dit risico wordt veelal (maar niet altijd) in het verzekeringscontract meegenomen.

UITRUIL

Zie: **keuzemogelijkheid**.

UITVOERINGSOVEREENKOMST

Overeenkomst tussen de werkgever en de pensioenuitvoerder omtrent de onderbrenging van de **pensioenovereenkomst** bij de pensioenuitvoerder. Dit nieuwe begrip zal – naar verwachting – worden opgenomen in de **Pensioenwet**.

In de uitvoeringsovereenkomst zal onder meer moeten worden opgenomen:

- de wijze waarop de omzetting van de pensioenovereenkomst in het **pensioenreglement** plaatsvindt; en
- de financiële relatie tussen de werkgever en de pensioenuitvoerder; en
- het toeslagbeleid; en
- wijze waarop wordt omgegaan met overschotten en tekorten c.q. winstdeling; en
- de wijze waarop de werkgever informatie verstrekt aan de pensioenuitvoerder.

De uitvoeringsovereenkomst zal in de plaats treden van de **financieringsovereenkomst**.

UL-KORTING

Deze korting is bijna gelijk aan de **TL-korting**. Het enige verschil is dat de UL-korting is gebaseerd op het **u-rendement** en de TL-korting op het **t-rendement**. Het u-rendement is het gemiddeld **rendement** van een geselecteerd pakket staatsleningen met resterende looptijden van twee tot vijftien jaar. Zie: **TL-korting** en **u-rendement**.

UNIE VAN BEROEPSPENSIOENFONDSEN

De UvB is de pensioenkoepel voor de beroepspensioenfondsen.

UNISEKSTAFEL

Speciale **sterftetafel** die, onafhankelijk van het geslacht, over een bepaalde waarnemingsperiode de sterftkans per leeftijd aangeeft. Unisekstafels komen in het licht van wettelijke voorgeschreven gelijke behandeling van man en vrouw in pensioenregelingen steeds vaker in gebruik.

U-RENDEMENT

Rendementsmaatstaf welke maandelijks wordt gepubliceerd door het Verbond van Verzekeraars c.q. het Centrum voor Verzekeringsstatistiek. De hoogte van het u-rendement is gebaseerd op het effectief rendement van alle staatsleningen (gulden- en euro-obligatieleningen) die voldoen aan een aantal specifieke criteria. Deze hebben betrekking op de looptijd (2 tot 15 jaar), de wijze, de duur en de hoogte van de notering in de Officiële Prijscourant van Euronext te Amsterdam.

Het u-rendement is het gemiddelde van zes deel-u-rendementen. Een deel-u-rendement wordt 2 maal per maand vastgesteld en wel per de 15e en ultimo van de maand.

Het u-rendement gaat uit van een breder samengesteld pakket staatsleningen dan waarvan het t-rendement uitgaat. Daardoor is het u-rendement meer representatief voor het effectief rendement op beleggingen met een looptijd van acht jaar dan het **t-rendement**.

UWV

Uitvoerder van de sociale werknemersverzekeringen (o.a. **WIA, WAO, WW** en **ZW**). Vanaf 5 januari 2004 gebruikt het UWV alleen nog de naam UWV. De oude namen van de uitvoeringsinstellingen Gak, Cadans, Guo, Uszo en Bouwnijverheid worden vanaf deze datum niet meer gebruikt.

VALUTAHEDGING

Het afdekken van valutarisico door middel van valutatermijntransacties.

VASTE-BEDRAGENREGELING

Pensioenregeling waarbij op basis van een bepaalde periode van deelneming een vast bedrag aan pensioen wordt toegekend, onafhankelijk van de hoogte van het salaris.

VASTE INDEXATIE

Indexatie volgens een vooraf vastgesteld, vast percentage. Dit percentage is dus niet gerelateerd aan de beweging van een loon- of prijsindex. Naar de visie van **de Nederlandsche Bank** is een vaste indexatie geen **toeslag** in de zin van de **Pensioen- en spaarfondsenwet**.

VASTRENTENDE WAARDEN

Verzamelnaam voor beleggingen waarop in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt. Voorbeelden van vastrentende waarden zijn obligaties, **onderhandse leningen** en hypotheekleningen. Deze beleggingen worden ook wel als risicomijdend aangeduid.

VB

Afkorting van **Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen**.

VERANTWOORDINGSORGAAN

In ‘**Principes voor goed pensioenfondsenbestuur**’ gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd. Ook ‘slapers’ kunnen hierin zijn vertegenwoordigd.

VERBOND VAN VERZEKERAAR

Vereniging die de gemeenschappelijke belangen behartigt van de particuliere verzekeraars in Nederland. Namens de leden treedt het Verbond op als gesprekspartner voor de politiek, de overheid en andere organisaties.

Vereist eigen vermogen

In de nota Hoofdpijnen FTK wordt voor pensioenfondsen een vereist vermogen voorgeschreven. In de **Pensioenwet** wordt de omvang van het vereist eigen vermogen nader ingevuld. In het wetsvoorstel is opgenomen dat het vereist eigen vermogen zodanig moet worden vastgesteld dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het binnen een jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen. Voor een standaardpensioenfonds (waarbij onder andere wordt uitgegaan van belegging voor 50% in zakelijke waarden) komt deze norm neer op een vereist eigen vermogen van ongeveer 30% van de technische voorzieningen. De vereiste **dekkingsgraad** dient dus ongeveer 130% te zijn. Naarmate een pensioenfonds meer risicovol belegt, zal het vereist eigen vermogen groter moeten zijn. Naarmate het minder risicovol belegt, kleiner. En voor een pensioenfonds met een ten opzichte van een standaardpensioenfonds relatief jong deelnemersbestand zal het vereist eigen vermogen lager mogen zijn dan wanneer het een relatief oud deelnemersbestand betreft.

In een algemene maatregel van bestuur wordt nader bepaald hoe **DNB** toetst of pensioenfondsen voldoen aan de eisen ten aanzien van het vereist eigen vermogen

Zie ook: **minimaal vereist vermogen**.

VERENIGING VAN BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDSEN

Organisatie van **bedrijfstakpensioenfondsen**, die als doelstelling heeft het bevorderen van de samenwerking tussen alle bedrijfstakpensioenfondsen in Nederland op alle daarvoor in aanmerking komende terreinen. Het secretariaat van de vereniging is gevestigd in Rijswijk.

VEREVENEN

Verdeling van tijdens het huwelijk opgebouwde pensioenaanspraken volgens de systematiek van de **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding**.

Zie: **conversie**.

VEREVENINGSGERECHTIGDE

Begrip in de **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding** ter aanduiding van de (ex-)partner van een persoon met pensioenaanspraken die worden verevend.

VEREVENINGSPLICHTIGE

Begrip dat in de **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding** wordt gehanteerd voor de persoon die zelf de pensioenaanspraken heeft opgebouwd, die als gevolg van deze wet worden verevend.

VEREVENING PENSIOENRECHTEN BIJ SCHEIDING

Voor **scheidingen** op of na 1 mei 1995, zie ook: **Wet verevening pensioenrechten bij scheiding**. Voor overige scheidingen, zie: **boon/van loon-arrest**.

VERGRIJZING

Demografische ontwikkeling die inhoudt dat het aantal oude mensen (65 jaar en ouder) naar verhouding toeneemt.

VERKLARING INZAKE BELEGGINGSBEGINSELEN

Schriftelijke verklaring omtrent het beleggingsbeleid. De verklaring wordt in de **actuariële bedrijfstechische nota** opgenomen. Bij een belangrijke wijziging in het beleggingsbeleid, maar ten minste een keer per drie jaar, moet de verklaring worden herzien. Deze verklaring omvat minimaal onderwerpen zoals de toegepaste wegingsmethode voor beleggingsrisico's, de risicobeheersprocedures en de strategische allocatie van activa in het licht van de aard en de looptijd van de pensioenverplichtingen.

VERMOGENSBEHEERDER

Een professionele beheerder van vermogens voor organisaties (zoals **pensioenfondsen**, verzekeringsmaatschappijen, enz.) en/of vermogende particulieren. Vermogensbeheerders zijn vaak onderdeel van een bank, dan wel financiële instelling, maar kunnen ook een onafhankelijke organisatie zijn. In Nederland kunnen vermogensbeheerders zich onder bepaalde voorwaarden laten registreren bij Autoriteit Financiële Markten (voorheen: Stichting Toezicht Effectenverkeer).

VERPLICHTSTELLINGBESCHIKKING

Beschikking die aan bedrijven de verplichting oplegt om deel te nemen aan een **bedrijfstakpensioenfonds**. De minister van SZW kan een dergelijke beschikking treffen na een verzoek van een naar zijn oordeel voldoende representatieve vertegenwoordiging van het georganiseerde bedrijfsleven in een bepaalde bedrijfstak. Alvorens een verplichtstellingbeschikking te treffen, overlegt de minister van SZW met onder andere de **STAR** en de **Nederlandse Bank**.

Een verplichtstellingbeschikking kan betrekking hebben op alle bedrijfsgenoten (degenen die in de desbetreffende bedrijfstak werkzaam zijn) of op bepaalde groepen van bedrijfsgenoten.

VERVOLGKORTING

Rentekorting die bij wijze van verrekening van een deel van de door de verzekeraar te maken **overrente**, naast de **contante rentekorting**, aan de verzekeringnemer wordt uitgekeerd nadat het contract langer dan tien jaar heeft bestaan. Door het toepassen van een vervolgekorting wordt de overrente na de eerste tien à twaalf jaar slechts ten dele aan de verzekeringnemer geretourneerd.

VERZEKERINGSKAMER

Zie ook: **Pensioen- & verzekeringskamer en de Nederlandsche Bank**.

VISITATIE

In ‘**Principes voor goed pensioenfondsenbestuur**’ geopperde mogelijkheid om – één keer in de drie jaar of vaker als daartoe aanleiding is – het functioneren van het bestuur te laten toetsen door een visitatiecommissie. Deze wordt benoemd door het bestuur en bestaat uit ten minste drie onafhankelijke deskundigen.

VOLATILITEIT

Maatstaf voor de dagelijkse, wekelijkse, maandelijkse of jaarlijkse afwijking naar boven of naar beneden van een berekende prijs– dan wel koersreeks ten opzichte van het gemiddelde. Bij beleggers is volatiliteit een maatstaf voor het risico dat gelopen wordt.

VOLKSVERZEKERING

Sociale verzekering die geldt voor alle inwoners van Nederland en voor alle werknemers in dienst van een Nederlandse werkgever. Volksverzekeringen zijn de Algemene nabestaandenwet (ANW), de Algemene Ouderdomswet (AOW), en de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

VÓÓR-OORTS

De vóór-Oortse bedragen (AOW en ANW) kunnen in tweeërlei opzicht van belang zijn. In de eerste plaats kunnen deze bedragen worden gehanteerd bij de berekening van de pensioenaanspraken. Hiermee wordt voorkomen dat de verhoging van de AOW/Anw-uitkering op grond van de **belastingoperatie oort** zou leiden tot een kleiner aanvullend pensioen. In de tweede plaats kunnen deze 'vóór-Oortse bedragen' worden gebruikt bij de vaststelling van de **franchise**.

zie ook: **overhevelingstoeslag**.

VOORZIENING PENSIOENVERPLICHTINGEN

Bedrag dat bij een **pensioenfonds** aanwezig moet zijn om samen met de in de toekomst nog te ontvangen **premies** aan de al bestaande pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Volgens een alternatieve definitie is de voorziening pensioenverplichtingen gelijk aan de schuld die op grond van in het verleden verrichte **koopsom-** respectievelijk premiebetalingen is ontstaan jegens de gezamenlijke verzekerden.

De voorziening pensioenverplichtingen is dus mede afhankelijk van het financieringsstelsel dat voor de bepaling van de premies respectievelijk koopsommen wordt gebruikt.

In plaats van voorziening pensioenverplichtingen worden ook wel de termen **wiskundige reserve** en **premiereserve** toegepast.

VPL

Afkorting voor de **Wet aanpassing fiscale behandeling VUT/prepensioen en introductie levensloopregeling**.

VRIJE RESERVE

Zie: **overreserve**.

VRIJSTELLING VAN DEELNEMING

Krachtens de **Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000** is een vrijstellingsregeling vastgesteld met betrekking tot het verkrijgen van vrijstelling van verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds.

Vrijstelling moet altijd worden verleend, als een bijzondere pensioenvoorziening al zes maanden van kracht was vóór de indiening van het verzoek tot verplichte deelneming en als bovendien alle andere voorwaarden voor vrijstelling is voldaan, als een onderneming deel uitmaakt van een concern dat een eigen pensioenregeling heeft, als een onderneming een eigen ondernemings-cao heeft of als de beleggingsperformance van het betreffende bedrijfstakpensioenfonds ontoereikend is. Het bedrijfstakpensioenfonds kan overigens wel voorwaarden aan de verplicht te verlenen vrijstelling verbinden. Indien geen sprake is van een van bovengenoemde verplichte vrijstellingsgronden, is het bedrijfstakpensioenfonds bevoegd op vrijwillige basis een vrijstelling verlenen.

VROEGPENSIOEN

Zie: **overbruggingspensioen**.

VUT-FONDS

Een stichting of andere rechtspersoon, waaraan de uitvoering van een **VUT-regeling** is opgedragen door een onderneming of door de gezamenlijke werkgevers en werknemers in een bedrijfstak.

VUT-REGELING

Een regeling van Vervroegde Uittreding uit het arbeidsproces vóór de reglementaire **pensioendatum**, op vrijwillige basis.

Rechten uit een VUT-regeling worden in de regel niet veilig gesteld (zoals **pensioenen**). Werknemers kunnen dus geen ‘VUT-rechten’ opbouwen. VUT-uitkeringen worden jaarlijks in omslag of rentedekking gefinancierd. Daardoor kan het voortbestaan van een VUT-regeling vrij sterk afhangen van de gang van zaken in de desbetreffende onderneming of bedrijfstak. In fiscaal opzicht is een beperkte vorm van **kapitaaldekking** toegestaan als VUT-regelingen in **eigen beheer** worden gehouden. In de vijftien jaar die vooraf gaan aan de VUT-ingang, mag er geleidelijk een voorziening worden aangelegd. Hierbij wordt rekening gehouden met renteopbrengsten, VUT-deelnamekansen en blijfkansen.

De fiscale begunstiging voor VUT-regelingen is met ingang van 1 januari 2006 komen te vervallen, behoudens voor werknemers die voor 1 januari 2005 55 jaar of ouder waren. Wel zal dan voldaan moeten worden aan actuariële oprenting indien de ingangsdatum wordt uitgesteld wegens doorwerken. Dit wordt ook wel de **spaarvut** genoemd.

VUT-RESOLUTIE

Ministeriële resolutie van 28 december 1998, nr. DB98/ 4760M, waarin richtlijnen zijn geformuleerd met betrekking tot de vorming van een kostenegalisatiereserve bij in **eigen beheer** gehouden **VUT-regelingen**. Dit besluit is op 17 januari 2006 vervangen door een nieuw besluit dat een samenvoeging is van en actualisering is van de volgende besluiten:

- *Besluit van 28 december 1998, nr. DB98/4760M (waardering vutverplichtingen in eigen beheer)*
- *Besluit van 12 juli 1999, nr. DB99/1835M (praktijkvragen waardering vutverplichtingen)*
- *Besluit van 29 februari 2000, nr. DB99/3768M (vervanging vutregeling door prepensioenregeling)*
- *Besluit van 31 maart 2000, nr. DB2000/972M (voortgezette pensioenopbouw tijdens prepensioenperiode)*

WAARDEOVERDRACHT

Het overdragen van de **contante waarde** van pensioenaanspraken om **pensioenverlies** te voorkomen wanneer een werknemer van pensioenregeling wisselt. Pensioenaanspraken worden daartoe afgekocht door de instelling die de pensioenregeling van de oude werkgever uitvoert, en het afkoopbedrag wordt vervolgens rechtstreeks overgedragen aan de instelling die de pensioenregeling van de nieuwe werkgever uitvoert. De werknemer koopt daarmee bij die instelling pensioenaanspraken in.

De **Pensioen- en spaarfondsenwet** stelt in artikel 32a eisen met betrekking tot waardeoverdracht. In artikel 32b van die wet is het wettelijk recht op waardeoverdracht geregeld. Waardeoverdracht is ook mogelijk zonder dat sprake is van een wijziging van dienstverband. Te denken valt aan de omzetting van pensioenaanspraken bij dezelfde werkgever als gevolg van de invoering van een nieuwe pensioenregeling bij deze werkgever, of de uitruil van pensioensoorten. In dit geval wordt ook wel gesproken van **interne waardeoverdracht**. In artikel 32ba van de Pensioen- en spaarfondsenwet worden regels gesteld met betrekking tot specifieke situaties en interne waardeoverdrachten.

Zie ook: **afkoop, circuits van waardeoverdrachten**.

WAARDEVAST PENSIOEN

Pensioenaanspraken zijn waardevast indien zij na ingang of premievrijmaking jaarlijks worden verhoogd of verlaagd met het percentage waarmee een bepaalde prijsindex in een bepaalde periode is gestegen of gedaald. Veelal worden dalingen niet direct doorgevoerd, maar ‘op de lat geschreven’ tot het tijdstip waarop latere stijgingen deze dalingen hebben gecompenseerd. NB. Pensioenaanspraken worden **welvaartsvast** door koppeling aan een loonindex.

Zie: **inflatie**.

WACHTTIJD

Periode waarin een werknemer moet wachten om te kunnen deelnemen aan de pensioenregeling van zijn werkgever. Vaak worden na afloop van de wachttijd met terugwerkende kracht pensioenaanspraken toegekend, als ware de betrokkene al bij aanvang van de wachttijd **deelnemer** geweest. Op 22 november 2002 is een wetsvoorstel in werking getreden welke uitvoering gaf aan de Europese Richtlijn 1999/70/EG. Per deze datum is in het Burgerlijk Wetboek opgenomen dat een werkgever geen onderscheid mag maken in de arbeidsvoorwaarden van werknemers vanwege het tijdelijke karakter van hun dienstverband, tenzij daarvoor een objectieve rechtvaardigingsgrond valt aan te voeren. Het hanteren van een wachttijd staat op gespannen voet met deze wetgeving.

WAO

Afkorting van Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

De WAO is een **werknemersverzekering** die voorziet in uitkeringen aan werknemers die – na de periode van de loondoorbetalingsverplichting – nog geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn.

De hoogte van de uitkering is afhankelijk van de hoogte van het door de werknemer genoten (dag)loon, de leeftijd en de mate van arbeidsongeschiktheid.

De opzet van de WAO en aanverwante wet- en regelgeving is op 1 januari 2006 ingrijpend gewijzigd. Voor degenen die op 1 januari 2006 reeds een WAO-uitkering ontvingen blijft WAO evenwel bestaan. Zie ook: **WIA**

WAO-GAT

Verskil tussen de WAO-uitkering die kon worden verkregen uit hoofde van de tot 25 januari 1994 geldende **WAO** (max.70% van het WAO-dagloon) en de vervolguitkering uit hoofde van de nadien geldende WAO.

WAO-HIAAT

Zie: **wao-gat**.

WEDUWENPENSIOEN

Vorm van **nabestaandenpensioen**, dat – doorgaans levenslang – wordt uitgekeerd aan de weduwe van een **deelnemer** aan een pensioenregeling.

WEDUWNAARSPENSIOEN

Vorm van **nabestaandenpensioen**, dat – doorgaans levenslang – wordt uitgekeerd aan de weduwnaar van een **deelnemer** aan een pensioenregeling.

WEERSTANDSVERMOGEN

Sinds het boekjaar 1997 zijn **pensioenfondsen** verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer om mogelijke waardedalingen van de in het fonds aanwezige middelen op te vangen. Deze buffer wordt het weerstandsvermogen genoemd. Middels een **toereikendheidstoets** kan jaarlijks worden vastgesteld of het weerstandsvermogen groot genoeg is.

WELVAARTSVAST PENSIOEN

Pensioenaanspraken zijn welvaartsvast indien zij na ingang of premievrijmaking jaarlijks worden verhoogd of verlaagd met het percentage waarmee een bepaalde loonindex in een bepaalde periode is gestegen of gedaald.

Veelal worden dalingen niet direct doorgevoerd, maar ‘op de lat geschreven’ tot het tijdstip waarop latere stijgingen deze dalingen hebben gecompenseerd.

Pensioenaanspraken worden **waardevast** door koppeling aan een prijsindexy.

Zie: **inflatie**.

WERKNEMERSVERZEKERING

Sociale verzekering die geldt voor alle werknemers in Nederland. Voorbeelden van werknemersverzekeringen zijn de **WAO** en de Werkloosheidswet.

WET AANPASSING FISCALE BEHANDELING VUT/PREPENSIOEN EN INTRODUCTIE LEVENSLLOOPREGELING (WET VPL)

Deze wet beoogt de arbeidsparticipatie door ouderen te bevorderen door de fiscale begunstiging van pensioensoorten gericht op een leeftijd voor de 65-jarige leeftijd te ontnemen. Concreet betekent dit dat de fiscale begunstiging van VUT, prepensioen, overbruggingspensioen en ouderdompensioen gericht op een leeftijd voor 65 jaar met ingang van 1 januari 2006 is afgeschaft. Op 31 december 2004 bestaande regelingen kunnen nog wel na 1 januari 2006 met fiscale begunstiging worden uitgevoerd voor degenen die voor 1 januari 2005 55 jaar of ouder waren. Daarnaast wordt in deze wet de levensloopregeling geïntroduceerd.

Zie ook: Spaarvut, prepensioen en overbruggingspensioen

WET BETREFFENDE VERPLICHTE DEELNEMING IN EEN BEDRIJFSTAKPENSIOENFONDS 2000 (WET BPF 2000)

Deze wet bevat een wettelijk kader waarbinnen de deelneming aan een **bedrijfstakpensioenfonds** verplicht kan worden gesteld. De Wet Bpf 2000 heeft op 21 december 2000 de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds vervangen.

Zie ook: **bedrijfstakpensioenfonds**.

WET VERPLICHTE BEROEPSPENSIOENREGELING (WET BPR)

Deze wet schetst een wettelijk kader waarbinnen de deelneming aan een **beroepspensioenfonds** verplicht kan worden gesteld. Met ingang van 1 januari 2006 is de Wet betreffende verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling vervangen door de Wet verplichte beroepspensioenregeling. De verplichtstelling blijft met de nieuwe wet gehandhaafd, maar er worden wel scherpere voorwaarden aan gesteld. Er moet voldoende draagvlak en solidariteit binnen de beroepsgeenoten bestaan om de verplichtstelling in stand te kunnen houden.

Verder wordt in de nieuwe wet geregeld dat voor beroepspensioenregelingen een zogeheten doorsneepremie moet worden gehanteerd. Ook zullen de regels voor waardeoverdracht zoals die gelden op grond van de Pensioen- en spaarfondsenwet ook gaan gelden bij beroepspensioenregelingen. Tot slot komt er ook voor beroepspensioenen een verbod op medische toelatingskeuringen

Er is bewust gekozen voor een separate wet naast de Pensioen- en spaarfondsenwet. De nieuwe Wet verplichte beroepspensioenregeling zal dan ook in principe ongewijzigd in stand kunnen blijven bij de invoering van de Pensioenwet. Alleen op detailniveau zijn wellicht, afhankelijk van het wetgevingstraject, kleine aanpassingen nodig aan de Pensioenwet.

WET FISCALE BEHANDELING VAN PENSIOENEN

Deze wet vormt de uitwerking van de voorstellen van de werkgroep 'fiscale behandeling van pensioenen'. De wet is per 1 juni 1999 in werking getreden en kende een overgangsregeling tot 1 juni 2004.

WET OP DE MEDISCHE KEURINGEN

Op grond van deze wet, die ook wel wordt aangeduid als de Wet van Boxtel, zijn **pensioenkeuringen** per 1 januari 1998 verboden. Bij individuele pensioenregelingen voor **directeuren-grootaandeelhouders**, bij wijziging van een eerder gemaakte keuze na gebruikmaking van een individuele **keuzemogelijkheid** in de collectieve regeling en bij **lijfrenten** geldt het keuringsverbod niet.

WET TOEZICHT VERZEKERINGSBEDRIJF 1993

Deze wet voorziet in toezicht door **de Nederlandsche Bank** op schade- en levensverzekeraars, met het doel om de belangen te beschermen van degenen die als verzekeringnemers, verzekerden of uitkeringsgerechtigden bij verzekeringsovereenkomsten betrokken zijn of zullen worden. Ook voorziet de Wet toezicht verzekeringsovereenkomst in bepalingen die er voor zorgen dat **pensioenfonds** zich niet begeven op het gebied van de uitoefening van het verzekeringsovereenkomst (zie artikel 13, vierde lid, Wet toezicht verzekeringsovereenkomst 1993).

WET VAN BOXTEL

Zie: **Wet op de medische keuringen**.

WET VEREVENING PENSIOENRECHTEN BIJ SCHEIDING

Deze wet regelt dat de helft van het (tijdelijk) **ouderdomspensioen** dat tijdens het huwelijk of **geregistreerd partnerschap** is opgebouwd, wordt verdeeld (verevend) over degene die de rechten op pensioen heeft opgebouwd, en de ex-partner. Partners kunnen onder voorwaarden een andere verdeling overeenkomen. De **vereveningsgerechtigde** (de ex-partner) krijgt hierdoor een rechtstreekse vordering op de pensioenuitvoerder van de **vereveningsplichtige** (de opbouwer van het pensioen).

De Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wet VPS) is op 1 mei 1995 in werking getreden. De Wet VPS heeft als doel de regeling van de pensioenverdeling volgens het **boon/van loon-arrest** te vervangen door een wettelijke regeling. De wet is van toepassing op **scheidingen** die hebben plaatsgevonden op of na 1 mei 1995, of – onder bepaalde voorwaarden – vóór 27 november 1981 (de datum van het **boon/van loon-arrest**).

WEZENPENSIOEN

nabestaandenpensioen dat na het overlijden van een **deelnemer** aan een pensioenregeling – tot het bereiken van een bepaalde leeftijd – wordt uitgekeerd aan de kinderen van de betrokken **deelnemer**.

WGA

Afkorting van ‘Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten’.

De WGA is bedoeld voor werknemers die deels arbeidsgeschikt worden verklaard met een loonverlies tussen de 35 en 80%. Ook werknemers die volledig arbeidsongeschikt zijn (loonverlies van meer dan 80%) maar die waarschijnlijk voldoende zullen herstellen, vallen onder de WGA. De WGA-uitkering bestaat uit een **loongerelateerde WGA-uitkering** gevolgd door een **WGA-loonaanvulling** of een **WGA-vervolguitkering**.

WGA-LOONAANVULLING

Een uitkering voor werknemers die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn. Na afloop van de **loongerelateerde WGA-uitkering** kunnen werknemers aanspraak maken op een loonaanvulling mits minimaal 50% van de resterende verdien capaciteits wordt benut (voldoende werken). Als de gedeeltelijk arbeidsgeschikte een inkomen verdient dat gelijk is aan zijn resterende verdien capaciteit, is de hoogte van zijn loonaanvulling gelijk aan 70% van het verschil tussen het dagloon (tot aan het maximum dagloon) en het met werken verdiende inkomen. Indien de gedeeltelijk arbeidsgeschikte een inkomen verdient van 50%-100% van zijn resterende verdien capaciteit dan bedraagt de hoogte van de loonaanvulling 70% van het verschil tussen het dagloon (tot aan het maximum dagloon) en de resterende verdien capaciteit. Er geldt een bodem. De hoogte van de WGA-loonaanvulling kan nooit lager zijn dan de WGA-vervolguitkering.

WGA-VERVOLGUITKERING

Een uitkering voor werknemers die gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn. Na afloop van de loongerelateerde **WGA-uitkering** kunnen de werknemers aanspraak maken op een vervolguitkering indien minder dan 50% van de resterende verdien capaciteits wordt benut (onvoldoende werken). De hoogte van de uitkering bedraagt een percentage van het wettelijk minimumloon, of – als dit lager is dan het wettelijk minimumloon – een percentage van het dagloon.

WIA

Afkorting van ‘Wet Werk en inkomen naar arbeidsvermogen’. Het uitgangspunt van de WIA is activering van arbeidsongeschiktheid, maar biedt tevens een inkomensbescherming bij arbeidsongeschiktheid. De wet bestaat uit twee delen: de Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (**WGA**) en de Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (**IVA**).

WISKUNDIGE RESERVE

Zie: **voorziening pensioenverplichtingen**.

WORTELFORMULE

Formule waarmee in het **financieel toetsingskader** volgens een standaardmodel de vereiste **dekkingsgraad** voor de onvoorwaardelijke pensioenaanspraken wordt bepaald. De wortelformule kwantificeert een aantal risicofactoren, zoals het renterisico en valutarisico, in een benodigde opslag of buffer.

Pensioenfondsen mogen in plaats van het standaardmodel ook een intern model gebruiken voor het bepalen van de benodigde buffers. De wortelformule wordt dan niet gebruikt.

Y

YIELD CURVE

Zie: **rentetermijnstructuur**.

Z

ZAKELIJKE WAARDEN

Verzamelnaam voor beleggingen in aandelen en beleggingen in onroerend goed. Deze beleggingen worden ook wel aangeduid als risicodragend.

Z-SCORE

Jaarlijkse meting van de beleggingsresultaten van verplicht gestelde **bedrijfstakpensioenfondsen**. Voor het bepalen van een z-score wordt voorafgaand aan een nieuw beleggingsjaar een normportefeuille vastgesteld, waarin rekening wordt gehouden met de risico's die het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds kan en wil nemen. Aan het eind van elk beleggingsjaar wordt het feitelijk behaalde **rendement** op beleggingen vergeleken met het rendement van de normportefeuille. Werkgevers kunnen een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds verlaten als de beleggingsresultaten, gemeten over vijf jaar, onvoldoende zijn. Aan de hand van de som van opeenvolgende jaarlijkse z-scores, gedeeld door de wortel van het aantal jaren worden de beleggingsresultaten getoetst.

Zie ook: **performancetoets**.

ZUIVERE PENSIOENREGELING

Hieronder wordt een pensioenregeling verstaan, die binnen het wettelijke kader blijft van artikel 18 tot en met 18h van de Wet op de Loonbelasting en die wordt uitgevoerd door een toegelaten pensioenuitvoerder als bedoeld in artikel 19a van de Wet op de Loonbelasting. Bij een zuivere pensioenregeling geldt de zogenaamde **omkeerregel**; de verkregen aanspraak wordt niet belast, de te zijner tijd te ontvangen pensioenuitkering wel.